

PRESSENS SJÄLVSANERING
Ett regelsystems framväxt

Britt Börjesson

ARBETSRAPPORT NR 48

1989

ISSN 0283-6696

FÖRORD

Forskningsprogrammet Publicistisk sed har som huvudsyfte att studera det utomrättsliga regelsystemets, i första hand de press-etiska reglerna, inverkan på svensk journalistik. I princip är det tre huvudområden som programmets studier skall belysa:

- 1) de grundläggande principerna för det utomrättsliga regelsystemet och dess förhållande till andra regelsystem, i första hand tryckfrihets- och radiolagstiftningen.
- 2) tillämpningen av det utomrättsliga regelsystemet i svensk journalistik, särskilt betydelsens av Pressens Opinionsnämnd (POn) och Allmänhetens Pressombudsman (PO).
- 3) förankringen av det utomrättsliga regelsystemet hos de tre berörda parterna: källor, journalister och allmänhet.

Forskningsprogrammet är primärt inriktat på journalistiken i de tryckta medierna. Inom vart och ett av de tre delområdena har ett antal delfrågor utvecklats.

Det första av de tre delområdena studeras genom ett historiskt och ett komparativt angreppssätt. Underlaget är i första hand genomgångar av befintligt material, litteraturstudier och expertintervjuer i Sverige och i ett urval jämförbara länder. Det andra området bygger på analyser dels av det journalistiska innehållet i medierna, dels av de ärenden som behandlats av POn och PO. Det tredje området täcks genom frågeundersökningar till berörda grupper.

Föreliggande rapport anknyter till det första av de tre arbetsområdena och avser i första hand att ge en översikt av det press-etiska regelsystemets framväxt i Sverige. Genom den dokumenteras reglernas utformning vid olika tidpunkter. Översikten kommer senare att följas upp med en rapport som fokuserar debatten om reglerna.

Britt Börjesson som författat rapporten är forskningsassistent inom projektet Publicistisk sed och särskilt ansvarig för studierna kring det press-etiska regelsystemets utveckling i Sverige och dess konsekvenser för svensk journalistik.

Göteborg i maj 1989

Lennart Weibull
Projektansvarig

	sida
1 INLEDNING	1
2 MATERIAL OCH METOD	1
3 DET PRESSETISKA SYSTEMET	2
4 PUBLICITETSREGLER	3
<u>4:1 De första publiceringsreglerna</u>	3
4:1:1 Notisjägardebatten	4
4:1:2 "Lämpligheten af att publicera vissa rättegångsnotiser"	4
4:1:3 PK-reglerna av år 1900	6
4:1:4 Cirkulärskrivelsen år 1911	7
<u>4:2 Publicistklubbens publiceringsregler 1923</u>	7
4:2:1 Om brottslighet och publicitet, 1923	8
4:2:3 Riktlinjer rörande vissa brottmålsnotiser, 1923	9
<u>4:3 Publicistklubbens Publiceringsregler 1933</u>	10
<u>4:4 Publicistklubbens Publiceringsregler, 1944</u>	12
<u>4:5 Publicistklubbens Publiceringsregler 1948</u>	13
4:5:1 "Pressen och rättegångsreferaten", 1947	13
4:5:2 Publicering i förtid, 1948	15
4:5:3 PK:s publiceringsregler, 1948	15
<u>4:6 Publicistklubbens Publiceringsregler 1953</u>	16
<u>4:7 PK:s Publiceringsregler 1967</u>	17
<u>4:8 Publicitetsregler 1968-88</u>	19
5: PRESSENS OPINIONSNÄMND	19
<u>5:1 Den Ljunglundska brevaffären 1914</u>	19
<u>5:2 Pressens Opinionsnämnd 1916</u>	21
<u>5:3 Praxis utvecklas</u>	22
<u>5:4 "Nämnden är bara trams", 1952</u>	23
<u>5:5 Nöddrop från nämnden 1966</u>	24
<u>5:6 TU:s sanktionskommitté, 1967</u>	24
<u>5:7 En ny organisation, 1969</u>	25
6 YRKESREGLERNA	26
<u>6:1 Utredning om yrkeskodex, 1965</u>	26
<u>6:2 SJF:s yrkeskodex, 1968</u>	27
<u>6:3 Yrkesregler 1974-88</u>	29

KÄLLFÖRTECKNING

BILAGOR

Bilaga 1:
Pressen och de villkorliga straffdomarna

- Bilaga 2:
PM rörande pressen och läkarna" och "P. M. rörande läkarna och pressen"
- Bilaga 3:
Publicistklubbens Publiceringsregler 1944
- Bilaga 4:
Publicistklubbens Publiceringsregler 1948
- Bilaga 5:
Publicistklubbens Publiceringsregler 1953
- Bilaga 6:
Publicistklubbens Publiceringsregler 1967
- Bilaga 7:
Utdrag ur Spelregler för pressen (1970)
- Bilaga 8:
Utdrag ur Spelregler för press, radio, tv (1974)
- Bilaga 9:
Utdrag ur Spelregler för press, radio, tv (1982)
- Bilaga 10:
Utdrag ur Spelregler för press, radio, tv (1988)
- Bilaga 11:
Reglemente för Nordiska Journalistiska Skilje- och Hedersdomstolar
- Bilaga 12:
PM i fråga om bildande på försök af en Pressens Opinionsnämnd
- Bilaga 13:
Pressens opinionsnämnd (1916)
- Bilaga 14:
Inkomna klagomål från 1917 till 1985
- Bilaga 15:
Pressens Opinionsnämnd (1948)
- Bilaga 16:
TU:s "sanktionskommittés" förslag
- Bilaga 17:
Pressens Opinionsnämnds ordföranden
- Bilaga 18:
International Principles of Professional Ethics in Journalism.
- Bilaga 19:
Principdeklaration om journalistisk etik
- Bilaga 20:
Svenska Journalistförbundets yrkeskodex

1 INLEDNING

Sedan hösten 1987 pågår arbetet inom projekt Publicistisk sed, lett av professor Lennart Weibull. Avsikten med projektet är att kartlägga systemet för etisk självsanering inom den svenska pressen utifrån tre huvudfrågeställningar:

- 1) Frågor om de grundläggande principer som kännetecknar det utomrättsliga systemet som sådant och dess förhållande till andra regelsystem.
- 2) Frågor om hur det utomrättsliga systemet i praktiken tillämpas och om dess inverkan på det redaktionella arbetet inom medierna.
- 3) Frågor om det utomrättsliga systemets förankring hos de tre parter det berör: källorna, journalisterna och allmänheten.

För fullständig beskrivning av projektet, se Weibull (1988). Föreliggande rapport är en delstudie i arbetet för att söka svaren på fråga 1 ovan. I rapporten beskrivs, med utgångspunkt i publicerat material om pressetik, de olika regler som stiftats av pressorganisationerna under 1900-talet. Två studier som för närvarande är under arbete kommer att komplettera bilden av framväxten av ett pressetiskt system. Den första är en debattanalys, där samtliga artiklar kring pressetiska frågor i branschpressen analyseras. Den andra är en studie av Pressens Opinionsnämnds praxis vid bedömning av anmälningar från starten 1916 och fram till idag.

2: MATERIAL OCH METOD

Rapporten utgår från en enkel frågeställning: Vilka olika versioner av regler för pressetisk sanering har funnits, och hur skiljer sig dessa åt?

Arbetet har begränsats till att omfatta publicitets- och yrkesregler. Dessa båda reglerar det publicerade i relation till källor och till publik - d v s i någon mån relationen till allmänheten. Det finns fler regler inom det pressetiska systemet för självsanering (se kap 3), som reglerar textreklam respektive textliknande reklam. Dessa båda reglerar i grunden förhållandet mellan det textutrymme som tidningen får betalt för genom annonser och den text som tidningen själv står för. Denna relation är givetvis inte ointressant. Inom projektet har vi ändå valt att koncentrera oss på de båda förra regelverken.

Rapporten är baserad på olika typer av publicerat material från pressens organisationer; Publicistklubbens facktidning Pressen, Meddelanden från Publicistklubben, Publicistklubbens årsberättelser, tidningarna Journalisten och Pressens Tidning samt utgivet material från olika konferenser och möten samt minnesskrifter och andra böcker om organisationerna eller pressetik. Materialet är baserat på en genomgång av vad som finns i

ämnet på Universitetsbiblioteket i Göteborg under våren och sommaren 1988. Vissa kompletteringar har också gjorts i Pressarkivet på Riksarkivet i Stockholm.

Denna rapport ger naturligtvis inte en fullständig bild av den pressetiska utvecklingen i Sverige under nästan 90 år. Det är en lång tid, och allt material finns naturligtvis inte utgivet. Det skulle krävas en rejäl genomgång av samtliga pressorganisationers samtliga protokoll för att kunna redovisa allt. Däremot ger rapporten en bild av vilka regler och stadganden i pressetiska frågor som pressens organisationer har velat sprida till sina egna medlemmar och - i viss mån - till allmänheten.

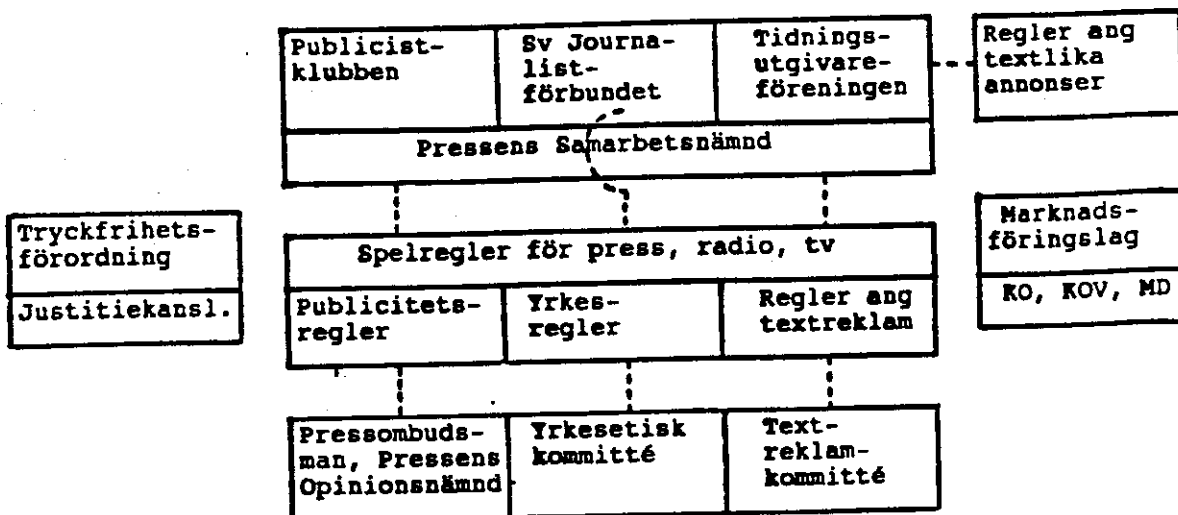
3 DET PRESSETISKA SYSTEMET

Enligt svensk lag finns mycket få inskränkningar för vad som får spridas i tryckt skrift. I Tryckfrihetsförordningen specificeras dessa inskränkningar noggrant. Mycket kort kan man beskriva dessa som två huvudtyper (Axberger 1984):

Dels är det bestämmelser som träder i kraft då landet är i krig, undantagstillstånd eller liknande extrema förhållanden. Här förbjuds spridande av tryckt skrift som uppmanar till handlingar eller sprider uppgifter, som kan resultera i att landet hamnar i strid med eller i händerna på främmande makt, eller till att Sveriges styrande regim störs eller störtas.

Den andra huvudtypen av begränsningar i tryckfriheten är de lagar som råder under mera normala förhållanden. Här förbjuds till exempel uppvigling till störande av allmän ordning, hets mot folkgrupp, förtal, barnpornografi och publicering av hemliga, exempelvis militära, uppgifter.

Av olika anledningar har den svenska pressen funnit det nödvändigt att själva sanera bort ytterligare vissa företeelser ur tidningarna. Självsaneringen kan ses som frivilliga inskränkningar i tryckfriheten. Pressens Opinionsnämnd och allmänhetens pressombudsman är en del i det självsaneringssystem. Systemet framställs grafiskt i figuren nedan.

De tre pressorganisationerna, Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Tidningsutgivareföreningen står via Pressens samarbetsnämnd bakom dagens system för självsanering.

I "Spelregler för press radio tv" finns regelverket samlat. Detta innehåller regler av tre typer: Publicitetsregler reglerar frågor bla om personlig integritet, om genmäle och om sanningsenlighet. Dessa reglers historia och framväxt beskrivs närmare i kapitel 4. Yrkesregler behandlar olika frågor om journalisters arbetssätt, och beskrivs i kapitel 6. I Regler ang. redaktionell reklam regleras frågor om reklammeddelanden på redaktionell plats i tidningen.

Varje regelavsnitt motsvaras av organ för bevakning av reglernas efterlevnad. Publicitetsreglerna övervakas av Pressens Opinionsnämnd (PON) och Allmänhetens Pressombudsman (PO). Kapitel 5 behandlar denna institutions framväxt och utveckling. Textreklamkommittén övervakar reglerna om redaktionell reklam. Båda dessa organ tillsätts via pressens samarbetsnämnd. Yrkesetiska nämnden, som övervakar yrkesreglerna, är däremot ett förberedande organ till SJF:s förbundsstyrelse.

4 PUBLICITETSREGLER

Publicitetsreglernas utveckling och historia beror i viss mån på hur man definierar dem. Skrivna publicitetsregler, som alla pressens organisationer stod bakom, och vars efterlevnad övervakades, kom egentligen inte förrän på 70-talet. Dessa byggde dock på en lång tradition av sk PK-regler inom Publicistklubben (PK), den äldsta av pressorganisationerna, grundad 1874.

Även om endast en av pressorganisationerna stod bakom, kan man ändå se PK-reglerna som något som angick hela pressen. PK som organisation innehåller såväl journalister som tidningsutgivare och andra, och kan närmast sägas vara en "samarbetsorganisation" för olika grupper verksamma inom publiciteten. Det var också eftersom PK som organisation vare sig företrädde journalisterna eller tidningsägarna, utan publiciteten som sådan, som de etiska diskussionerna ofta fördes i detta forum. På 60-talet, då den nuvarande organisationen med ett sammanhållet system av regler och övervakningsorgan bildades, användes också argumentet att SJF och TU, såsom arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer borde hålla sig utanför de etiska spörsmålen.

4:1 De första publiceringsreglerna

Det var kriminalreportagets utseende som först reglerades. Publicistklubben antog de första reglerna för god publicistisk sed vid sekelskiftet, men redan tidigare hade man på sätt och vis debatterat och agerat i frågan.

4:1:1 Notisjägerdebatten

Under 1800-talets sista år hade man diskuterat pressens anseende och goda rykte vad gäller brottsrapporteringen. Framst i Stockholm, men även i övriga landet, fanns en kår s k notisjägare. Med nutida terminologi var dessa en typ av frilansjournalister. Notisjägarna var inte anställda av någon, utan levde på att dagligen till tidningarna sälja notiser bl a om vad som förekommit i domstolarna. För att få mesta möjliga mängd text såld, var det givetvis i notisjägarnas intresse att utforma sina artiklar så sensationellt som möjligt.

Under år 1898 hade PK flera debatter kring problemen med notisjägarna. Bl a gjorde klubben ett uttalande, om

"sin bestämda åsikt, att det hittills följda systemet i fråga om referat från rådhusrätten och polisen vore ur flera synpunkter i hög grad otillfredsställande, samt att för pressens anseende kräves att tidningarna inte längre mottaga domstols- och polisreferat från s. k. notisjägare, utan så långt sig göra låter anlita sina egna medarbetare för anskaffande av dessa referat."

Klubben uttalade också

"önskvärdheten af att tidningarne, i den mån de frigöra sig från dessa s. k. notisjägare, ville låta detta komma till allmänhetens kännedom."

(Publicistklubben den 24 februari 1899)

Det är tydligt att det var allmänhetens förtroende för brottsrapporteringen man ville vinna genom uttalandet. PK sände också under sommaren 1898 en anhållan till Magistraten och Polisdomstolen om speciella referentplatser vid domstolarna, till vilka endast legitimerade tidningsmedarbetare skulle ha tillträde.

4:1:2 "Lämpligheten af att publicera vissa rättegångsnotiser"

I Publicistklubbens facktidning Pressen nr 3-4 år 1900 finns ett utförligt referat från det möte som resulterade i de första PK-reglerna. I en skrivelse från friherre Helge Åkerhielm till Publicistklubbens styrelse, uppmärksammades brottsrapportering som "genom offentliggörande /.../medelst ökad infami skärpa straffen, i synnerhet i betraktande af, att personen ifråga emellertid är så ung, att han enligt flera nyare kriminallagar icke skulle komma att aftjäna straffet". Friherre Åkerlund föreslog, att Publicistklubben skulle göra ett uttalande för att "fästa uppmärksamheten å denna sak".

Klubbens styrelse beslöt att hålla en debattafton på temat "lämpligheten af att publicera vissa rättegångsnotiser" den 6 april år 1900.

Debattens inledare, friherre Åkerhielm, framhöll att det inte var "fråga om att undertrycka notiser om sådana händelser, som voro föremål för allas uppmärksamhet; tal. afsåge endast brott av obetydligare art och vissa processuella moment, såsom häktning, bekännelse inför detektiva polisen, nådeansökningar etc".

Fängelsedirektören Fant vid Hall exemplifierade vad han ansåg som olycklig brottsjournalistik. "I tidningarna förekommo ofta brottmålsnotiser och rättegångsreferat som voro alltför väl skrifna; de bredde ett rosenkimmer över brottet, som skadade ungdomen, särskildt den ungdom, som uppväxt under ogynnsamma omständigheter. Denna ungdom visade ofta beundran för den råa dådkraften /.../ och den läste med en viss sympati berättelserna om brottslingarnes list och förslagenhet." Dessutom kunde utförliga brottsreferat lära brottslingar "ett fiffigt tillvägagångssätt vid utförandet av ett brott". Direktör Fant ansåg också att många tidningsnotiser var "grymt hjärtlösa i sina detaljerade uppgifter om brottslingen, hans namn, födelseår, hemtrakt etc. Hvilka drabbades härvidlag af skammen? Jo far och mor och andra oskyldiga fingo stå vid skampålen."

Fängelsedirektören erinrade också, med en hälsning från justitierådet Olivecrona, om att frågan nyligen på sätt och vis behandlats i riksdagen. För att skydda ungdomen hade en förordning utfärdats om "offentligheten vid vissa underrätter, enligt hvilken domaren hade rätt att afvisa personer under 18 år. Då denna fråga 1898 först väcktes af en enskild motionär, afstyrktes den af lagutskottet, emedan ungdomen ju ändå genom tidningarna finge reda på förhandlingarna i en ofta mer tilltalande form".

Den följande debatten innehöll såväl för- som motargument, även om samtliga talare i princip uttalade sig för en sanering av brottsreportagen. Ett argument mot förslaget, framfört bl a av Hr Millqvist, var att "det nu vore omöjligt för tidningarna att upphöra med utförliga referat om brottmål /.../ i det att de genom konkurrensen drifvits att befatta sig med en massa skräp". Ett sätt att få bättre kvalitet på brottsrapporteringen vore i stället att "notiserna borde skrivas af insiktsfullt folk och ej af förste, bästa slusk".

Brottsreportaget samhällsnytta anfördes också. Hr Henrik Hedlund anförde ett exempel, ett mord i Göteborg, där man "inte vetat hvem mördaren varit. Hur skulle man förfarit i detta fall? Skulle tidningen verkligen alldeles ha tegat, innan man kom mördaren på spåren? Hade icke pressen lämnat sina på fakta grundade skildringar, så skulle nog genast flygblad med mer eller mindre sensationella uppgifter ha öfversvämmat staden. Om man nu undertryckt dessa pressens upplysningar, som allmänheten med feberaktig otålighet väntade på, hade man då icke endast fått ett värre ondt i stället? /.../ Äfven där pressen gjorde sina meddelanden sensationella kunde dessa ha sin nytta med sig till sanningens uppdagande". En annan debattör, hr Fredholm "trodde inte, att man af kärlek till rättvisa och barmhärtighet borde drifvas att gå för långt. Brottmålsreferat voro nyttiga och nödvändiga; den stora allmänheten kände icke lagarna, men blefve ofta

underkunniga om dem genom referaten. /.../ Hvad publicerandet af navn betræffer, så borde man visserligen vara barmhertig, helst i fråga om småfolket, men tal. vore inte säker på att man borde underlåta namngifva personer, som borde ha reda på lagarna."

Enskilda tidningar hade redan tidigare gjort försök att anonymisera brottsreportagen. Hjalmar Branting berättade, att han "i fråga om namngifningen själf sökt genomföra en liten reform i Soc. D. Han hade endast utsatt initialerna. Men snart kom han under fund med, att detta icke ginge; den ena efter den andra kom upp på tidningen och trodde sig vara utpekad". I Aftonbladet hade August Sohlman strax före sin död förberett en reform. "Han ville kasta bort alla små obetydliga rättegångsnotiser /.../ Vidare hade S. tänkt sig utelämna alla notiser och endast hålla sig till viktigare saker: då kunde man få utrymme att behandla en mängd viktiga lagfrågor och därigenom undervisa allmänheten".

Ingen av talarna uttalade helt emot förslaget, dock varnade bl a Hjalmar Branting för att genast fatta beslut i frågan. I stället uppdrogs åt styrelsen, att med hänsyn till de under kvällen framförda åsikterna sammanställa ett uttalande.

4:1:3 PK-reglerna av år 1900

Fyra dagar efter den ovan referade debatten, den 10 april 1900, antog Publicistklubbens styrelse följande PM för cirkulation till landets tidningsredaktioner:

"att man icke borde i pressen intaga notiser angående avslagna nådeansökningar eller beviljad nåd, hvarigenom mindre straff afkortas eller efterskänkes;

att man i allmänhet icke heller borde publicera meddelanden om bekännelser inför polisen eller vid annan förberedande undersökning; samt

att meddelanden om ådömda böter eller kortvarigt fängelsestraff, helst när den brottslige varit ung till åren eller när förseelsen blifvit med första resan begången, borde i allmänhet icke och i allt fall endast med största varsamhet offentliggöras, där icke personens eller sakens beskaffenhet särskildt därtill gifve anledning"

(Publicistklubben den 22 februari 1901)

Denna första upplaga av PK-reglerna var, liksom de versioner som skulle komma inom de följande trettio åren, helt inriktad på brottsrapporteringen. Den 8 december 1905 höll klubben visserligen en diskussion om "Neurasteni och själfmordsnotiser". "hvar under framhölls, att själfmordsnotiser, på grund af det menliga inflytande de ha på en kategori olyckliga människor, böra i möjligaste mån inskränkas i antal, och att meddelanden om själfmordsförsök i allmänhet ej böra publiceras". Klubben gjorde dock inget uttalande i frågan (Publicistklubben den 23 februari 1906).

4:1:4 Cirkulärskrivelsen år 1911

Lag om villkorliga straff infördes 1906. Fem år senare, 1911, höll man inom PK en debatt om "Pressen och de villkorliga straffdomarna". I denna deltog bl a en representant för föreningen Skyddsvärn, som verkade för rehabilitering av brottslingar. Mötet resulterade i en cirkulärskrivelse till tidningarna (bilaga 1) i vilken man åter manade till varsamhet särskilt vad gäller unga brottslingar och villkorligt dömda.

4:2 Publicistklubbens publiceringsregler 1923

I början av 1920-talet var frågan om kriminalnyheternas utseende åter en het fråga i debatten. I Riksdagens andra kammare motionerade pastor Harald Hallén år 1921 om "att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om, huruledes genom närmare bestämmelser i tryckfrihetsförordningen rätten att publicera referat och domstolsförhandlingar angående brott av grövre kriminell eller sexuell natur måtte så begränsas, att framställningarna därav icke kunna antagas erhålla skadliga eller sedligt förvillande verkningar" (motion i Andra kammaren nr 262 år 1921).

Pressens reaktion på den Hallénska motionen var positiv till motionens syfte, om än inte till dess medel. "Huruvida en ändring i tryckfrihetsförordningen skall kunna råda bot på missförhållandena, är nog tvivel underkastat. /.../Men utan pressens eget uppvaknande och lojala avsikt att söka gå den rätta vägen i detta avseende blir nog ändamålet icke uppnått genom någon lagändring." (Stockholms-Tidningen 1/3 1921; citerat i PrT 6/21). Aftonbladet skrev den 27/2 1921 att "saken är värd en noggrann undersökning, och ingen skall känna större tillfredsställelse än den anständiga pressens egna män, om det visar sig möjligt att på denna väg åstadkomma ett ingripande och sålunda befria den icke sensationsjaktade pressen från konkurrensnödvändigheten att giva sina läsare onödiga och skadliga inblickar i det mänskliga eländet" (citerat i PrT 6/21).

Publicistklubben antog den 11 mars ett uttalande, där man uttalade "sympati för den Hallénska motionens syfte" och betecknade detta som "synnerligen behjärtansvärt, och behovet av att något åtgjordes för att motverka det av motionären påpekade missförhållandena framhölls med styrka. Samtidigt betonades från flera håll, att eventuella ändringar i tryckfrihetsförordningen företogs med sådan varsamhet, att därvid den tryckfrihet, som verkligen förtjänar att skyddas, icke på något sätt bleve lidande" (Meddelande från Publicistklubben nr 1 1922)

Flera röster i debatten erinrade om PK:s tidigare insatser för sanering av kriminalreportaget, och manade till självsanering. Valter Bratt, utgivare av Nerikes Allehanda, skrev i ett längre debattinlägg i PrT nr 6/21: "vad jag vill framhålla är dels att motionären här sätter fingret på en sjuk punkt i pressens konstitution, mot vilken den själv borde söka finna någon bot, dels att man verkligen redan på många håll inom pressen och

dess organisationer reagerat mot dessa utväxter i dess liv, ehuru det tyvärr lett till föga resultat. /.../ Skulle icke, liksom Pressens Tidning föreslagit i ett annat ärende, P.K, Sv.T. U. F och Sv. J. kunna rycka upp sig till en gemensam, kraftig aktion i fråga om de ruskiga sensationsreferaten? Eller är verkligen den usla konkurrenssjukan så stor hos pluraliteten av pressens män, att de för dess skull tappa bort allt sunt förnuft, sans, omdöme, heder och samvete?".

Konstitutionsutskottet fann, att ändringar i tryckfrihetsförordningen i den riktning som Harald Hallén förespråkade visserligen kunde vara svår att göra, men förordade ändå en utredning av frågan om begränsningar "i syfte att förekomma i socialt och etiskt avseende skadliga verkningar." (Konstitutionsutskottets utlåtande nr 43, 1921). Riksdagen biföll utskottets förslag.

Telegrambyråns roll i självsaneringen aktualiserades också. Signaturen V. B. skriver i PrT nr 10 1923 angående kriminalreportagens avarter bl a: "det har t. o. m fattats formliga resolutioner mot sådana referat. Att få särskilt vissa av de stora huvudstadstidningarna att efterfölja dylika beslut och visa solidaritet och sammanhållning har i detta som i andra fall visat sig genom erfarenhet hopplöst. Det är därför inte heller för deras skull jag vill göra efterföljande lilla erinran, utan därför att även en del annars förståndiga och aktade landsortstidningar denna gång låtit locka sig till alltför stor slapphet /.../ Telegrambyrån, såsom en halvt officiell institution, ett hela pressens organ, borde särskilt vara mån om försiktighet och att hålla sig inom de icke blott av omdöme och god smak utan även av pressens organisationer utstakade gränserna".

4:2:1 Om brottslighet och publicitet, 1923

Den 9 december 1923 höll Publicistklubben en debattafton på temat "Brottslighet och publicitet". Debattens båda inledare, jurkand Harald Salomon, Stockholms Rådhusrätt, och fängelsedirektör J H Nilsson, Långholmen, betonade båda vikten av varsamhet vid publicering av namn på brottslingar och misstänkta, speciellt vad gäller villkorliga domar, unga brottslingar och benådningar. "Det är ju de bästa av fångarna, som få förkortad strafftid, och det är då obarmhärtigt att göra affär av just deras lösgivning /.../ Den glömska, som den barmhärtiga tiden medfört, river pressen sönder" (PrT nr 24/23).

Debattens deltagare instämde helt i inledarnas åsikter. En viktig diskussionspunkt blev i stället frågan om TT:s behandling av kriminalnotiser. "Hr Sven Linde framhöll att nyhetsbyråernas ställning är ganska svår. Byrån kan inte så lätt ingripa i redaktionernas bestämmanderätt" medan "Hr Valfrid Spångberg förordade /.../ någon överenskommelse mellan byråerna och tidningarna. Men avgörandet bör icke ligga hos tidningsredaktionerna utan hos T. T:s notisbyrå" (PrT nr 24/23). Ett starkt argument för att lägga ansvaret hos TT var att man "Genom det föreslagna arrangemanget bortelimineras också hänsynen till tidningarnas inbördes konkurrens. I tveksamma fall skulle det nämligen lätt kunna hända

att en pressman tar in en sak, som han helst skulle vilja tåga med, av fruktan för att utesluta något som konkurrenttidningen meddelar" (Journalisten 12/23).

Debatten resulterade i, att klubben uppdrog åt sin styrelse att "vidtaga lämpliga åtgärder för att förverkliga de framställda önskemålen, särskilt med hänsyn till de brottmål, där villkorlig dom kan ifrågakomma, villkorlig frigivning och benådning" (Journalisten 12/23).

4:2:3 Riktlinjer rörande vissa brottmålsnotiser, 1923

PK:s styrelse, representanter för huvudstadstidningarna samt TT samlades till överläggning den 13 december 1923. Man enades om följande skrivning:

"I brottmålsfall, där villkorlig dom enligt lag kan komma i fråga, bör publicering icke ske, åtminstone inte med utsättande av namn.
I andra fall där humanitetsskäl tala för varsamhet vid publicering, bör själva fallet kunna beröras i pressen utan namns utsättande.
Fall av villkorlig frigivning från straffanstalt eller avkortning av straff genom benådning böra icke publiceras. Nådeansökningar böra icke annat än i undantagsfall publiceras."

(PK:s årsbok 1924)

Överenskommelsen innehöll även riktlinjer för hur Tidningarnas Telegrambyrå skulle hantera kriminalrapporteringen.

"1). Om fall, där villkorlig dom kan ifrågakomma, bör byrån i regel icke distribuera notiser, och aldrig utsända sådana med utsatta namn eller annan vägledande beteckning. När notiser av här berört slag på grund av särskilt intresse utsändas, böra de utmärkas med särskild påstämpling.
2). Meddelanden om ansökningar eller beslut angående villkorlig frigivning böra icke från byrån lämnas till pressen.
3). Meddelanden böra icke från byrån lämnas angående ansökningar och beslut om frihetsstraffs avkortande genom nåd med undantag dock för fall av politisk eller därmed jämförlig art, beträffande vilka det är uppenbart, att offentliggörandet icke kan åstadkomma skada."

(PK:s årsbok 1924)

Reglerna behandlar fortfarande uteslutande brottsjournalistik. Debattinlägg om detta ämne är också talrika i branschpressen de följande åren, liksom om pressens etik på flera områden. En fråga var åtgärder mot sk smutspress i allmänhet (se kap 5:3). Andra frågor gällde pressens behandling av psykiskt sjuka och sinnessjukvården (t ex PrT nr 7/26), barnavårdsärenden (t ex PrT 12/26), ångbåtsolyckor (t ex Journalisten 11/27) och anmälningar till JO (t ex PrT nr 4/31).

Inom Publicistklubben hölls flera föredrags- och debatt-aftnar kring pressetiska frågor. Som exempel kan nämnas den 26/11 1927 då ämnet var "Oss emellan", med föredrag av red E W Olsson kring pressens ansvar inför olika företrädare för myndigheter och andra. "Vår tids sensationslystnad" var rubriken för PK-mötet den 23/11 1929, med föredrag av börschefen Kurt Belfrage. Chefredaktör Harry Hjärne höll föredrag på ämnet "brottmålsmagasiner" den 11/4 1931.

"Det allmänmänskliga i journalistiken" debatterades på 1930 års Nordiska pressmöte i Oslo. Valfrid Spångbergs förslag om att mötet skulle uttala sig för att de svenska (1923 års) regler skulle gälla för hela norden mottogs med "de varmaste sympatier för förslagets idéinnehåll, men man var ännu ej beredd att godkänna den rent formella utformningen av densamma" utan frågan "hänskjöts till resp länders pressorganisationer" (Journalisten 6/30)

Under de sista åren på 1920-talet och de första på 30-talet diskuterades och infördes inskränkningar i tryckfriheten på flera håll i Europa. Motivationen var ofta att man ville sanera bort smutspressen. I den svenska riksdagen motionerade Carl Lindhagen 1928 om att "riksdagen - till främjande av vårt folks karaktärsdaning, såväl politiskt som individuellt - ville hos k. m:t begära /.../en pressorganisation /.../ får till uppgift att sprida en förnämlig kåranda inom tidningsvärlden samt tillika såsom hedersdomstol utan straffpåföljder bedöma klagomål mot eventuella övergrepp från pressens sida". Förslaget mottogs med kompakt motstånd från den svenska pressens sida. Pressens Opinionsnämnd fungerade sedan 13 år, och denna hade så stor auktoritet att den "i varje fall aldrig hittills angripits ens av de tidningar, som i nämndens uttalande fått än så kraftigt på moppe" (PrT nr 6/28).

4:3 Publicistklubbens Publiceringsregler 1933

I början av 30-talet hade den pressetiska debatten nått fram till en punkt, där man var redo att utöka PK-reglerna. Förfaringssättet blev denna gång annorlunda än tidigare. Ett förslag till riktlinjer arbetades fram av PK:s styrelse och sändes på remiss till föreningens kretsstyrelser. Detta borde gjort reglerna bättre förankrade och genomdiskuterade. Märkligt nog förbigås de helt med tystnad i branshpresen, trots den i övrigt livliga debatten i pressetiska frågor.

1933 antogs så "PM i fråga om vissa önskemål rörande pressens behandling av en del brottmål och anmälningar till myndigheter":

"Meddela aldrig med namn och helst icke alls brottmål, där villkorlig dom kan ifrågakomma, undantagandes bilmål och smuggelmål. Ej heller beslut om villkorlig frigivning eller framställningar om nåd eller beslut därom annat än i politiska mål, om ej besluten eller framställningarna stå i omedelbart samband med domen. Antyd icke på något sätt de

namn, som utelämnas.

Omnäm inte självmord eller självmordsförsök, som ej begåtts i samband med brott eller under särskilt uppseendeväckande omständigheter, och sedlighetsförbrytelser blott då de blivit föremål för häktning eller innebära fara för omgivningen, samt alltid kort och hälst inte alls, då de varit av tydligt patologisk natur eller förbrytarna unga. Meddela endast summariskt, när det alls påkallas, sinnessjukläkares utlåtanden om häktade.

Offentliggör icke enskildas anmälningar till Medicinalstyrelsen, J.O., J.K., M.O. eller polisen, förrän den anmälde om möjligt fått tillfälle att förklara sig. Ej heller myndigheternas expeditioner om tjänstemäns eller enskildas förseelser, som icke äro av graverande natur. Meddela icke stämningar, som uttagits i uppenbart skandaliserings- eller utpressningssyfte. Framhäv icke i rubriker eller annorledes åtalade personers yrkesbeteckningar, politiska eller religiösa ståndpunkter, då de ej stå i direkt samband med brottet.

Avtala i tvistiga fall med övriga tidningar på orten om lika förfarande och hemställ till tidningens medarbetare att iakttaga samma grunder vid meddelanden till tidningar på andra orter i Sverige."

(Publicistklubbens årsberättelse 1934)

Reglerna trycktes upp för distribution till samtliga landets tidningsredaktioner, att anslås på "därför lämplig plats". Notera det undantag som görs för namnpublicering vid bil- och smuggelmål. För dessa var det tillåtet att sätta ut namnet, "enär sådana brott i den allmänna uppfattningen icke tillmättes samma betydelse som andra" (Publicistklubbens Årsbok 1945). I dessa regler begränsas också för första gången företeelser som går utanför det renodlade brottsreportaget, som självmord och anmälningar till olika tillsynsmyndigheter för tjänstefel etc.

Här kommer också det första stadgandet som kan tolkas som att man ser privatlivet som en "fredad zon" i publiciteten i och med stycket "Framhäv icke i rubriker eller annorledes /.../ yrkesbeteckningar, politiska eller religiösa ståndpunkter". Den mest rimliga tolkningen av detta stycke måste ändå bli, att det är yrkes-, politiska- och religiösa grupper man vill skydda från dålig publicitet genom att förknippas med brottslingar. I den cirkulärskrivelse, som åtföljde 1944 års version av PK-reglerna, skrev man:

"Med anledning av klagomål från olika håll /.../ vände sig Publicistklubben 1933 med framställning i saken till tidningarna. /.../Från Svenska Officersförbundet, Svenska Underofficersförbundet samt Försvarsväsendets Underbefälsförbund had klagomål anförts över att personer, som stått tilltalade inför domstol och någon gång i sitt liv haft fast anställning vid krigsmakten, betecknades som f.d. militärer, även då militärtjänsten icke haft något samband med den begångna förseelsen. Anmärkningen hade giltighet beträffande all yrkesbeteckning /.../ Detsamma som om yrke gäller politisk och religiös ståndpunkt".

En samarbetskommitté med representanter för Sveriges Läkarförbund och pressen hade också under 1935 arbetat fram en "P.M. rörande pressen och läkarna" och "P. M. rörande läkarna och pressen" (Bilaga 2), där man preciserade de åtgärder som ansågs bäst gagna de båda gruppernas samarbete. I linje med detta ligger också de uppmaningar, som PrT vid upprepade tillfällen publicerade, att inte vid bilolyckor utsätta bilmärket "då olyckan i allmänhet inte orsakas av bilen som sådan".

En annan, säkerligen lika viktig, drivkraft tycks ha varit inskränkningar i det material som betraktas som offentligt:

"Om tidningarna icke självmant vidtoge den rättelse, som i detta avseende påkallades, kommo yrkanden antagligen att framställas på sådan inskränkning av allmänna handlingars offentlighet, att inlagor av detta slag genom lag eller praxis undandrogas däriifrån. Beträffande anmälningar till polismyndighet tillämpades redan på många ställen, däribland Stockholm, den ordningen, att de icke hölles tillgängliga, förrän åtal anhängiggjorts eller beslut därom fattats. Den befarade inskränkningen i allmänna handlingars offentlighet uteblev icke. Skall en friare ordning kunna vinnas, måste tidningarna känna sitt ansvar och göra sitt".
(Publicistklubbens Årsbok 1945)

4:4 Publicistklubbens Publiceringsregler, 1944

Efter beslut i PK:s styrelse om revidering av PK-reglerna 1943 tillsattes en kommitté, bestående av Ragnar Ekman, Valfrid Spångberg och T. F. Winquist. I mars 1944 kom denna med förslag till nya regler, som antogs (bilaga 3).

I den cirkulärskrivelse, som åtföljde de nya reglerna, anges bakgrunden till revideringen vara att 1933 år regler vara att dessa "Med åren /.../ fallit i glömska och svåra förseelser inträffat. Ostyrkta påståenden ha meddelats om personer, som nämnts i samband med brott eller eljes förklenligt. Gamla, ovidkommande eller betydelselösa förseelser ha åberopats som diskvalifikationsgrund. Feldeklarationer ha överlag stämpats som falskdeklarationer. Sakliga genmälen ha undertryckts eller gömts undan i spalterna. Självmord ha omtalats utan förbarmande. Detaljerade brottsbeskrivningar ha givit hugade efterföljare anvisning om, hur de skola gå tillväga. Anmälningar till myndigheterna ha offentliggjorts, utan att den anmälde fått tillfälle att samtidigt förklara sig. Enskildas förseelser ha vänts mot religiösa och politiska bekännelser, nation och ras. En påminnelse om, vad god publicistisk sed kräver har ansetts av nöden med tillägg av, vad senare erfarenhet givit vid handen. Publicistklubben utsände därför en ny P.M., som upptar även detta, och vädjar till pressens folk att iakttaga de noga övervägda erinringar den innehåller" (Publicistklubbens Årsbok 1945).

1944 års regler följer ordagrant de tidigare, med tillägg för punkter som behandlar de ovan nämnda ämnena:

"Återgiv icke ostyrkta påståenden om personer, som omnämns i samband med brott eller eljes förklenligt. Åberopa icke gamla ovidkommande eller betydelselösa förseelser som diskvalifikationsgrund. Stämpla icke alla feldeklarationer som falskdeklarationer. Giv plats åt sakliga gemälen, helst lika med den, som beretts de påståenden de gälla."

"Undvik detaljerade brottsbeskrivningar."

Framhäv icke i rubriker eller annorstädes... "Icke heller nation eller ras".

Dessa regler kom till under en tid då Sverige var omringat av krig. För tidningarnas del innebar detta övervakning av en informationsnämnd, där även representanter för branschen deltog. Pressens Opinionsnämnds arbete hade legat nere sedan krigsutbrottet fem år tidigare. Sedan 1944 arbetade en kommitté av tryckfrihetssakkunniga för riksdagens räkning på ett förslag till ny tryckfrihetsförordning. En påminnelse om självsanering som en väg till "önskvärd publicitet" kändes förmodligen viktig. Ingen av branschtidningarna nämner dock dessa publicitetsregler förrän två år senare, och då i samband med rapportering om planerna för en ny revidering av regelsystemet.

4:5 Publicistklubbens Publiceringsregler 1948

18 januari 1946 höll PK ett möte om eventuell omskrivning av reglerna, då "Det synes oss på grund av en flerårig erfarenhet såväl av reglernas bristande efterlevnad som av den goodwill-skapande betydelse förefintligheten av desamma har av yttersta vikt att en ordning skapas som främjar dess hållande i helgd" (Journalisten 1/46).

Det skulle emellertid ta ytterligare två år innan reglerna uppdaterades. Under tiden gick debatten vidare, dels om den nya tryckfrihetsförordningen, dels i enskilda etiska frågor. I PrT flammade en debatt om namnpublicering upp under våren 1946, med anledning av en notis i PrT nr 5/46:

"Namn på dömda rattfyllerister är det enligt vår mening bra att tidningarna publicera, i varje fall när det gäller grövre förseelser. Då det från vissa juristhåll skulle göras gällande, att detta skulle innebära en olämplig 'lynchjustis' skulle man nog vilja föredra att se ej rattfylleristerna utan deras offer som objekt för sentimentaliteten. /.../ Man undrar verkligen om man hör rätt, när en hög jurist förkunnar att dylik 'förföljelse' 'otvivelaktigt' skulle komma att föranleda inskränkningar i pressfriheten".

4:5:1 "Pressen och rättegångsreferaten", 1947

En ny rättegångsordning trädde i kraft 1948, som bl a gav åklagaren rätt att förklara förundersökningen hemlig. Inför denna hölls en överläggning mellan jurister och publicister angående

"Pressen och rättegångsreferaten" den 2 april 1947 (refererad i Meddelanden från Publicistklubben nr 3/47). I debatten fanns två linjer, som låg långt från varandra. Juristerna hävdade, att pressens rätt att skriva i rättegångssaker borde inskränkas. Advokaten Hugo Lindberg ansåg att pressen "tar upp och ger offentlighet åt varje rykte, åt gissningar och hypoteser. Antaganden blir fakta och bevis. Pressen tjänstgör inte bara som åklagare, den är också domare och med sitt oerhörda inflytande över läsekretsen är den också i hög grad opinionsbildande /.../ Tryckfrihetsförordningen bär skulden till detta missförhållande".

Publicisterna å sin sida menade att en utökad insyn för pressen i polisens och domstolarnas arbete skulle förhindra felaktigheter och spridande av lösa rykten. Redaktören Eric Stapelberg förklarade att "Missuppfattar tidningsmannen vid sitt referentbord handläggningen framme vid domarbordet beror det, vågar jag säga, i nio fall av tio på att handläggningen inte sker tillräckligt klart och förståeligt för gemene man eller på att referenten inte fått tillfälle att bli tillräckligt insatt i den rättsfråga som behandlas. /.../ Hur många gånger har det inte hänt att mina kolleger och jag velat se på en dom eller ett utslag som vi just hört läsas upp, men fått blankt avslag därför att akten inte varit justerad - vilket den kanske blir om en eller två veckor. Men allmänheten har redan tidigare fått veta att just den dagen skall den eller den saken dömas, och tidningsmannen har då inte haft annat att göra än att skriva efter bästa förmåga./.../ Det vore faktiskt i samhällets intresse att åstadkomma kontakt mellan de rättsvårdande myndigheternas och pressens män t. ex. genom någon härtill utsedd ledamot av rätten."

Vad gäller skydd av brottslings namn, förespråkade juristerna ett utökat namnskydd. Advokat Lindberg ansåg att "Under en period, då straffet varit samhällets hämnd /.../ är det fullt i sin ordning att han (brottslingen) brännmärks, helst för all framtid - bjällran kring den spetälskes hals. Men saken ter sig annorlunda för en åskådning, som i straffverkställigheten söker en form för att återanpassa lagbrytaren i samhället. /.../ Det där nämmandet i referaten träffar så orättvist. För den svenska förbrytaren Karlsson spelar det ingen roll, om hans namn sättes ut eller ej. Men annorlunda om han heter Rosenstam eller är grev eller sitter högt på samhällsskalan. Jag vill att det skall vara lika för alla, miljonären och greven skall i detta hänseende ha proletärens rättigheter".

Redaktören C O Bernhardsson hävdade att "den enligt advokat Lindberg alltför tidiga namngivningen sker ofta på polisens begäran, för att den t. ex. skall få kontakt med okända målsägare. Namnskydd för grevar kan vara rätt i princip, men ser man saken journalistiskt och vill man vara en läsekretsens tjänare blir det annorlunda".

4:5:2 Publicering i förtid, 1948

Vid årsskiftet 1947-48 publicerade Stockholms-Tidningen uppgifter ur den kommande statsverkspositionen, som ännu inte var offentlig. I PrT nr 2/48 refereras några olika reaktioner på händelsen: "Finansministern har uttalat, att möjligheterna till dylik publicering varit lika stora tidigare, men att man 'hittills tydligen hållits tillbaka av några inre hämningar'. /.../ G. H. T. säger: 'Vi mena, att om budgeten nu skall vara en stats-hemlighet tills den lämnats talmännen i händerna, bör det också sörjas för en nödig förtegenhet från deras sida, som ha med saken att skaffa'. /.../ P.K:s ordförande, dr Ivar Andersson, som uttalat följande: 'Vad som på senaste tiden inträffat gör det enligt min mening nödvändigt att P. K. tar upp till förnyad prövning de regler som uppställts för publicistiskt skick och bruk och att man prövar möjligheterna att se till att de hör-sammas. För min del tror jag att det övervägande flertalet press-män är intresserade av att något göres för att skapa ordning'".

4:5:3 PK:s publiceringsregler, 1948

Förslag till nya publiceringsregler lades fram för PK-styrelsen den 14 maj 1948 av de kommittéerade Ragnar Ekman, T.F. Winquist och Nils Boman. Efter smärre ändringar antogs de nya reglerna den 4 november samma år. Jämfört med de tidigare reglerna innebär 1948 års regler (bilaga 4) ingenting nytt. De från kravet på namnskydd tidigare undantagna "bildrullarna" har tagits bort. Det nya i reglerna ligger egentligen i deras förord, där man erinrar om TF:s begränsningar:

"De publiceringsregler, som Publicistklubben utgivit sedan 1923, ha till uppgift att vara en norm för god publicistisk sed. Tryckfrihetsförordningens bestämmelser om missbruk av tryckfriheten äro begränsade till vad som är att hänföra till brott, som beivras av samhällets organ. Men även inom de gränser, som äro dragna för tryckfriheten, måste regler finnas för att hindra tillkomsten av oriktiga eller genom sin ofullständighet skadande meddelanden samt till skydd för den enskilde mot onödigt lidande. De omarbetade och utökade publiceringsregler, som här föreligga, vilja tjäna detta syfte till gagn för envar. Publicistklubben vädjar enträget och allvarligt till pressen, till varje man och kvinna i dess tjänst, att noga överväga och hålla i minnet dessa regler för god publicistisk sed.

(PrT 14/1948)

Notera att dessa regler kommer samma år som den nya tryckfrihetsförordningen. I debatten hade starka röster hörts för att det man i denna skulle utöka skyddet för den enskildes privatliv. Under krigsåren har också Opinionsnämndens arbete helt legat nere. Pressens organisationer har varit representerade i de statliga organ som skötte "krigscensuren" och informationsverksamheten, och utformade de specialregler (av typ "namnge alltid spioneri-åtalade") som gällt för pressen under andra världskriget.

4:6 Publicistklubbens Publiceringsregler 1953

Slutet av 40- och början av 50-talet tycks ha varit en tid med mycket dåliga relationer till olika källor, vilket man försöker hantera genom olika typer av samarbete. Jurister, poliser, läkare, brandkårer, banker och företag av olika typer inbjuds till möten och konferenser, där de möter pressens män och med hjälp av rollspel och diskussioner söker nå förståelse för varandra.

1953 gjordes också en grundlig genomgång av PK-reglerna, av en kommitté bestående av Nils Boman, SvD, T F Winqvist, TT, P G Peterson, AB1, G A Hårde, Sydsv D, och Gunnar Gunnarson, DN. Kommitten hade också "rådgjort med juridisk och administrativ expertis" i sitt arbete.

1953 års regler (bilaga 5) omfattar betydligt mer än de tidigare. Inget väsentligt i de tidigare reglerna har tagits bort, men de har skrivits om till ett modernare språk. Utökning har skett på flera punkter. En av dem gäller förhållningssätt till sanningen och publikens förtroende:

"Läsarnas förtroende är grunden för all sund journalistik. Detta förtroende kan vinnas och bibehållas endast genom en oavlatlig strävan att ge korrekt information. Skilj på nyheter och kommentar. Rubrik skall ha täckning i textinnehållet".

I 1953 års regler uppmanades pressen också, med tydlig hänvisning till tryckfrihetsförordningens bestämmelser, att:

"Var varsam vid reportage om spionbrott och brott mot rikets säkerhet.

Håll gällande bestämmelser i minnet vid publicering av text, bilder och kartor över befintliga eller planerade anläggningar för rikets militära, civila eller ekonomiska försvar. Överträdelse kan medföra skada för försvaret och folkförsörjningen".

Den enskildes rätt till en privat zon, fredad från publicitet, sätts här första gången in i publicitetsreglerna:

"Den enskildes rätt till skydd för sitt anseende och sin integritet skall respekteras. Publicitet, som kränker privatlivets helgd måste undvikas, där ej oavvisligt allmänintresse kan kräva offentlig belysning".

Med hänvisning till 1948 års rättegångsbalk manas pressen till ytterligare försiktighet vid rapportering om brott. I tidigare regler talas endast om att skydda brottslingarnas identitet i vissa fall. Nu går reglerna betydligt längre i stadganden för att undvika förhandspublicering som kan påverka opinionen och/eller domen i rättsfall:

"Publicera icke anmälningar till polisen utan att noga pröva om anmälan förefaller grundad. Betänk att polisens och åklagarens utredning i brottmål, förundersökningen - med hänsyn till att den misstänkte kan vara oskyldig - enligt rättegångsbalkens regler i

princip är hemlig, till dess åtal beslutats. Återgiv därför icke ostyrkta påståenden om personer, som nämnts eller utpekats i samband med brott".

"Uppgifter från personundersökningar eller annan utredning om den misstänktes person, som företas för bestämmande av påföljd, bör icke publiceras. Skall det någon gång ske, återges endast huvudpunkter.

Föregrip icke domstolens avgörande genom partitagande i skuldfrågan. Försök återge båda parternas ståndpunkter. Publicera icke endast vad ena parten anfört i rapporter eller inlagor vid rättegångsförhandlingar e.d. Båda parternas uttalanden, påståenden, genmälen, bör ges likvärd offentlighet. Har ett mål på ett eller annat sätt omnämnts, bör även domen eller annat slutgiltigt avgörande omtalas".

I denna version av reglerna uppmärksammas också brottsoffrens ställning genom en uppmaning att skydda dessa. Slutligen infördes bestämmelser om hur man bör förfara med bildmaterial:

"Vad som här sagts om texten gäller i tillämpliga delar även om bildmaterialet.

Bilder får ej uppges föreställa något annat än det vid fotograferingen avbildade. Undvik skräckbilder av alla slag. Fotografiska eller tecknade porträtt av unga lagöverträdare bör undvikas. Publicera ej bilder av personer vilkas namn utelämnats i texten".

De nya reglerna trycktes upp i två upplagor, en i kartong för att anslås på redaktionerna, en i fickformat för att utdelas till journalisterna via SJF. I samband med att reglerna trädde i kraft försökte man också göra dem kända för allmänheten, genom artiklar som sändes till tidningarna. Detta fick tydligen inte så gott genomslag. "Nog vore det väl ändå logiskt att den breda publiken någon gång finge veta något om vad dessa till dess skydd vidtagna åtgärder innebär" skriver Journalisten syrligt i nr 1/53.

På Publicistklubbens styrelses uppdrag gjorde den tekniske pressombudsmannen 1958 en undersökning om efterlevnaden av reglerna (Arnö 1964). Rapporten om undersökningen konstaterar att "huvuddelen av tidningarna visat hänsyn mot reglernas andemening".

4:7 PK:s Publiceringsregler 1967

60-talets turbulenta samhällsdebatt avspeglas också i debatten om pressens etik. Även olika statliga organ agerar. 1966 motionerar Osmo Kock, K Helveg Peterson och Ingrid Segerstedt Wiberg i en finsk-dansk-svensk motion i Nordiska rådet om gemensam nordisk lagstiftning till skydd för den personliga integriteten. Motionärerna hänvisar till de nya risker för intrång i privatlivets frid som den tekniska utvecklingen medför (PrT nr 1/67). Samma år tillsätter den svenska riksdagen en utredning angående förstärkt integritetsskydd på personrättens område.

Integritetsskyddskommittén arbetade sedan fram till 1980, då man lade fram sitt betänkande, Privatlivets fred. Betänkandet var inte enhälligt. En minoritet valde att gå på vad man kallade lagstiftningslinjen (kap 6). Konkret föreslogs ett tillägg i brottskatalogen i TF 7:4 med inriktning på "kränkning av privatlivets fred...ägnad att medföra skada eller lidande" (s 120).

Inför de PK-regler som antogs i mitten av 1967 blir det för första gången en ordentlig debatt i branschtidningarna om reglernas ordalydelse. I kommittéarbetet inför de nya reglerna samarbetar man också med SJF:s yrkeskodexkommitté. Förslag finns att även etermedierna skall omfattas av reglerna, men detta bedöms (till viss mån troligen beroende av etermediamedarbetarnas facktillhörighet) ännu icke möjligt.

I 1967 års regler (bilaga 6) utvidgas reglerna för kriminalreportaget kraftigt. De tidigare formuleringarna om försiktighet med namn ersätts med en uppmaning att undvika namnpublicering vid brott som leder till fängelsestraff på två år eller därunder. Ny är också uppmaningen att "Granska kritiskt uppgifter om personer som är efterlysta vid polisutredning. Hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den tidning som återger materialet". Uppmaningen att inte antyda vem som avses i fall där man utslutit namn utvidgas med exemplifieringar: "Namnges inte den misstänkte eller dömd - sätt då inte ut yrke, titel, ålder eller på annat sätt personliga uppgifter på så sätt, att det antyder vem som avses".

Privatlivets fred och den personliga integriteten får ökat utrymme även utanför kriminalreportaget. Helt nytt är att även offentliga personer anses ha rätt till en fredad zon. "Avstå från publicitet, som kan kränka privatlivets helgd, såvida inte ett oavvisligt allmänintresse kräver offentlig belysning. Även personer, som tillhör offentligheten, har rätt att kräva en fredad sektor.

"Utnyttja inte enskildas godtrogenhet eller lust att bli omskrivna för en journalistik som skadar pressens anseende. Nedsättande publicitet om folkgrupper, föreningar, organisationer och företag mm kan vara kränkande för de enskilda medlemmarna".

"Observera att fotografier, tagna i obevakade ögonblick, kan kränka den avbildade".

Reglerna innehåller också paragrafer om god sed i arbetet och journalistens förhållningssätt till sitt material och sina källor:

"Var kritisk mot nyhetskällorna. Återge inte en uppgift utan kritisk granskning, även om den redan har publicerats på annat håll. Kontrollera uppgifter på nytt i tveksamma fall. Löpsedel och rubrik skall ha täckning i texten."

"Anskaffning av nyhetsmaterial och bilder skall ske med metoder som är förenliga med god sed och inte skadar pressens anseende. Ange klart om ett samtal innebär en intervju eller är avsett för tidningens egen information. Respektera överenskommelser om tidsfrister för publicering av nyhetsmaterial".

4:8 Publicitetsregler 1968-88

Det är i 1967 års regler som vi börjar känna igen de regler som gäller idag. Avsnitten om god sed i arbetet togs bort 1970 (bilaga 7), då PK:s publiceringsregler, SJF:s yrkeskodex, TU:s textreklamregler och stadgarna för Pressens Opinionsnämnd samlades i en utgåva, "Spelregler för pressen", utgiven av Pressens Samarbetsnämnd.

Nästa steg tar man 1974 (bilaga 8). Såväl PK-reglerna som SJF:s yrkeskodex mister sin organisationsbeteckning. Bakom reglerna står nu samtliga pressorganisationer via Pressens Samarbetsnämnd. Samtliga regler gäller nu i tillämpliga delar också för etermedierna, och finns samlade i skriften "Spelregler för press, radio, tv".

För publicitetsreglernas del innebär denna omarbetning egentligen bara en större förändring. "Tvåårsregeln" för namnpublicering, som införts 1967, tas bort. All publicering av namn i samband med brott blir alltså stämplad som olämplig. Reglerna skrivs också om till ett modernare, mer kortfattat språk.

Mindre omarbetningar av publicitetsreglernas form, om än inte av deras egentliga innehåll, har också skett 1982 (bilaga 9) och 1988 (bilaga 10).

5: PRESSENS OPINIONSNÄMND

Opinionsnämnder för pressen diskuterades då och då i slutet på förra seklet i och i början av 1900-talet. Det var dock först i och med 1914 års stora skandal i presskretsar som ett konkret resultat kom fram ur diskussionerna.

5:1 Den Ljunglundska brevaffären 1914

Den 19 februari 1914 publicerade tidningen Nya Dagligt Allehanda ett privatbrev, som en tidningsman i Göteborg sänt till en riksdagsledamot. Hur tidningen kommit över brevet var oklart, men säkert var att varken avsändare eller mottagare samtyckt till publiceringen.

Denna sk Ljunglundska brevaffär blev årets skandal i tidningskretsar. Den blev också den utlösande faktorn till bildandet av Pressens Opinionsnämnd.

Frågan om en hedersdomstol för pressen hade då diskuterats i tiotalet år redan, både inom Sverige och internationellt. Redan i slutet av 1800-talet väcktes frågan vid de nordiska pressmötena. Det nordiska pressmötet i Köpenhamn 1902 antog ett "Reglemente för Nordiska Journalistiska Skilje- och Hedersdomstolar" (Bilaga 11) Den internationella presskongressen i Wien 1904 beslöt att nationella och internationella hedersdomstolar för pressen skulle inrättas.

Samma år, 1904, väckte Gottfrid Petterson från Södertälje, inom Tidningsutgivareförbundet förslaget om en svensk opinionsnämnd för pressen. Förslaget drogs tillbaks då PK enligt uppgift ställde sig negativt. Bland andra Hjalmar Branting ansåg dock frågan så viktig att styrelsen gavs i uppdrag att utreda frågan. Svårigheten att åstadkomma en opartisk nämnd gjorde dock att förslaget föll (PK:s årsbok 1953:85).

Det visade sig svårt att bilda en hedersdomstol, men det hände naturligtvis ändå att tvister uppstod om hurvuda pressen överträtt hederns gränser. Några gånger fungerade Publicistklubben, den äldsta av pressorganisationerna, som hedersdomstol - en omtvistad roll. Många menade att en klubb, vars främsta mål var att främja goda kontakter mellan pressmän, inte hade mandat att döma sina medlemmar.

Den Ljunglundska brevaffären 1914 hänskjöts också till Publicistklubben. Klubben hade dock svårt att ena sig. Den 6/4 1914, efter remiss till kretsföreningarna, beslöt en majoritet av mötet att anta en resolution, där man

"på det kraftigaste protestera mot användandet av dylika journalistiska metoder, som vilket syfte de än vilja tjäna, måste betraktas som moraliskt otillåtliga och ägnade att förgifta de offentliga livet, skapa ett osäkerhetstillstånd i det enskilda umgänget samt nedsätta pressen i allmänhetens aktning." (Meddelanden från Publicistklubben 1/1915)

Ett annat resolutionsförslag, framlagt av Julius Snellman i Södra Kretsföreningen fick också starkt stöd. I detta skrevs bl a att

"Med hänsyn till de många personkonflikter, som kunna uppkomma under fyllandet av en tidningsutgivares ansvarsfulla värv, anser sig icke Publicistklubben berättigad att sätta sig till doms över det sätt, varpå medlemmar av klubben förvalta detta värv. Däröfver har allmänheten att döma, men icke klubben. (Meddelanden från Publicistklubben 1/1915)

Eftersom klubben inte kunnat enas, beslöts på Erik B Rinmans förslag om ett tillägg till styrelsens resolutionsförslag:

"Klubben lämnar därjämte i uppdrag till sin styrelse att omedelbart upptaga till utredning frågan om en permanent publicistisk hedersdomstol, så att klubben om möjligt hädanefter befrias från att behandla ärenden av förevarande art" (Meddelanden från Publicistklubben 1/1915)

Därmed var arbetet med inrättandet av Pressens Opinionsnämnd ingång på allvar. Den 24 april samma år valdes en kommitté, bestående av Erik B Rinman, Verner Söderberg och Simon Brandell, som skulle utreda frågan för Publicistklubbens räkning.

5:2 Pressens Opinionsnämnd 1916

Samtidigt som PK-kommittén började arbeta lade Adolf Hallgren fram ett förslag i TU, genom en av honom utarbetad "PM i fråga om bildande på försök af en Pressens Opinionsnämnd" (Bilaga 12). Denna togs till utgångspunkt även för PK-kommitténs arbete. Förslaget lades fram för styrelserna för SJF, TU och PK i maj 1914. Samtliga styrelser uttalade sig i princip positivt till förslaget, och förslaget remitterades till föreningar och avdelningar ute i landet. I mars 1915 hölls de tre organisationerna ett gemensamt styrelsesammanträde där den förberedande PK-kommittén utökades med Gustaf Berg som representant för SJF och Adolf Hallgren för TU.

Kommitténs förslag antogs i stort sett oförändrat den 21/3 1916 vid ett gemensamt styrelsemöte med de tre pressorganisationerna. Nämnden inrättades på försök i två år, och konstituerade sig den 11 maj 1916.

I föreskrifterna för nämndens arbete (Bilaga 13) gavs denna stor frihet att själv, efter hederns lagar, utforma sitt arbete. Nämnen skulle lösa tre typer av tvister:

"Publikationsmål, varmed här förstås mål som angår påstående att i tidning förekommit framställning, vars offentliggörande står i strid med hederns fordringar eller eljest ur synpunkten av pressens anseende icke bör lämnas opåtalat.

Ekonomimål, vilka avse sådant förfarande inom området för tidningsföretagets ekonomiska skötsel, som förmenas vara otillåtligt eller klandervärdt ur synpunkten av pressens ekonomiska samlevnad eller som påstås innebära kränkning av ingånget avtal.

Redaktionsmål, vilka angå sådana förhållanden inom tidningsredaktion, som ha avseende på tjänsten, särskilt på tillämpning av redaktionellt kontrakt, och som i förlikningssyfte hänskjutas till nämnden." (Meddelanden från Publicistklubben 1/1916)

Förutom den typ av tvister mellan allmänheten och tidningsföretagen som vi idag förknippar med Pressens Opinionsnämnd, skulle nämnden alltså även behandla tvister mellan tidningsföretag och mellan arbetsgivare och arbetstagare. I föreskrifterna lämnades nämnden stor frihet. Hur och om ett ärende skulle behandlas avgörs från fall till fall. Nämnden tillsattes för att övervaka hederns oskrivna lagar, och skulle "i sina överläggningar och beslut ledas endast av naturlig opartisk uppfattning utan formalistiskt tvång".

Nämnden bestod av fem ordinarie ledamöter. Vardera organisationen utsåg en representant. Dessa utsåg sedan utom sig ordförande och vice ordförande. För att garantera opartiskhet beslöts att ordförande inte skulle vara aktiv publicist. Nämndens förste ordförande blev regeringsrådet Herman Palmgren, med riksantikvarie Bernhard Sahlin som vice. Till sekreterare utsågs Gunnar Bjurman, som kom att fullgöra uppgiften fram till sin död 1951.

Vid ekonomimål skulle en bisittare, utsedd av TU, tjänstgöra.

Det allra första ärendet avgjordes i Pressens Opinionsnämnd 1917. Det gällde ett sk redaktionsmål om lönefrågor på Ystadstidningen Aurora. År 1918 beslutade de tre pressorganisationerna att Pressens Opinionsnämnd skulle permanentas.

5:3 Praxis utvecklas

Under mellankrigstiden behandlade nämnden några enstaka ärenden per år (Bilaga 14). De sk publikationsmålen kom så småningom att dominera helt. PK:s publiceringsregler utvecklades till ett rättesnöre för nämndens arbete. Nämnden fungerade utan större störningsmoment fram till andra världskrigets utbrott. Det är oklart varför nämnden låg vilande under krigsåren (PK:s årsbok 1953:86). Genom initiativ från bl a den "ständige sekreteraren" Gunnar Bjurman återupptogs nämndens arbete 1946.

Pressens Opinionsnämnd var inte det enda pressanknutna saneringsorganet under mellankrigstiden. År 1923 gjorde PK ett uttalande om åtgärder mot skandalpressen. Två år senare hade man uppnått en överenskommelse mellan Stockholms dagliga tidningar och Tidningskolportörernas förening om att endast tidningar som "icke sårade tukt och sedlighet eller allmän anständighet" skulle få distribueras (PrT 14/25). I tveksamma fall skulle Distributionsnämnden, bestående av "tre allmänt aktade" personer, avgöra om en tidning skulle få säljas eller ej. Liknande överenskommelser träffades också i andra städer (Journalisten nr 22/23).

"Önskade" publikationer kunde också saneras ut från marknaden genom den TU-anknutna Svenska Pressbyrån. Den sk Rådgivande nämnden, bestående av tre av TU utsedda personer, hade att avge yttrande huruvida visst tidningsorgan skulle vägras distribution och försäljning. Huvudsakligen var det pornografiska tidningar som vägrades försäljning, men även andra t ex Fäderneslandet (Pressrätt och pressetik 1956:27).

Vid bildandet av Pressens Opinionsnämnden 1916 lämnades nämnden stor frihet att själv utveckla arbetsformer. Den praxis som utvecklades med åren blev dock inte nedskreven och utgiven förrän 1948, genom "ständige sekreteraren" Gunnar Bjurmans försorg (Bilaga 15).

Person, korporation eller bolag, som var direkt berörd av den aktuella publiciteten, kunde anmäla ärenden. Nämnden kunde inte ta upp något på eget initiativ. I samband med anmälan skulle anmälaren betala en sk expensavgift, för att förhindra en anhopning av bagatellärenden. Anmälaren måste också förbinda sig att inte driva frågan vidare i domstol vid t ex ett tryckfrihetsåtal. Nämnden kunde också avvisa ett ärende om anmälan offentliggjorts genom anmälarens försorg före beslut. Opinionsuttalandet, nämndens enda sanktionsmedel, var däremot offentligt och "kan av part efter gottfinnande användas". Under nämndens första decennier hade man också krävt att alla parter skulle vara överens om att hänskjuta ett ärende till nämnden. Detta innebar, att om

en tidning inte samtyckte till prövning, avvisades anmälan.

Inget fanns stadgat om obligatorisk publicering i klandrad tidning. Detta tycks dock ändå ha varit praxis. "Eftersom nämnden är en av pressen inrättad hedersdomstol, och dess uttalanden kan utgöra någon som helst rehabilitering av någon part endas om de offentliggöres, anses offentliggörandet också vara en hederssak" (Pressrätt och pressetik 1955:23)

Värt att notera är också att Pressens Opinionsnämnd vid denna tid endast kunde ta upp ärenden som gäller "tidning med allmänt innehåll", alltså inte tidskrifter, facktidningar eller "nöjes- och förströelsepublikationer". I praktiken var gränsen flytande. Det hände att även ärenden som berörde veckotidningar togs upp, medan specialavdelningar inom dagspressen, t ex sport, konsekvent avvisades.

5:4 "Nämnden är bara trams", 1952

Under åren kring 1950 förändrades mycket inom journalistiken. Kvällspressen blev stilbildande för ett tuffare, mer offensivt sätt att arbeta. Flera uppmärksammade "affärer", som t ex den rättsröteskandal där statsrådet Quensel uppgavs vara inblandad och rättegången mot ärkebiskop Helander för att genom anonyma brev ha påverkat sin egen utnämning ställde etikfrågorna på sin spets. Pressens Opinionsnämnds utslag i samband med dessa affärer blev omdiskuterade. Några menade att nämnden icke hade möjlighet att uttala sig i frågor där sanningen inte helt uppdragats. Andra ansåg nämnden vara en alltför vek och tandlös organisation.

Debatten kulminerade för nämndens del 1952. Professor Herbert Tingsten höll ett uppmärksammat tal vid en studentsammankomst i Uppsala, där han kritiserade nämndens arbete. Enligt egen utsaga i DN hävdade han att "nämndens verksamhet vore av ringa vikt", vilket "ingen pressman i privata samtal bestrider". Enligt Aftonbladets referent skulle däremot Tingsten ha sagt att "nämnden är bara trams, en företeelse som ingen bryr sig om" (Journalisten 4/52). Vad som egentligen sagts, och vilken funktion Pressens Opinionsnämnd egentligen fyllde, blev ett hett debattämne.

I en skrivelse uttalanden från de tre förbundsstyrelserna huruvida verksamheten skulle fortsätta eller ej. I maj hölls en välbesökt PK-debatt på ämnet "Vara eller icke vara" (PK:s årsbok 1953, Journalisten 5/52). Vid mötet framfördes främst positiva synpunkter på nämndens verksamhet, men även förslag till skärpning och utveckling. Man diskuterade bl a möjligheter för Pressens Opinionsnämnd att på eget initiativ ta upp ärenden och att sprida kunskap om publiceringsregler och opinionsnämnd till allmänheten.

Under åren som följde kom Pressens Opinionsnämnd upp till debatt ett flertal gånger. I samband med den sk Haganderutredningen i slutet av 50-talet om lagstadgad tystnadsplikt för polis

och åklagare, diskuterades åter skärpning av nämndens auktoritet och domsmedel (PK:s årsbok 1955, Journalisten 10/56). Idéer om en allmänhetens pressombudsman i statlig regi kommer så småningom fram i debatten - något som pressorganisationerna bestämt avvisade (PrT 1/60).

5:5 Nödros från nämnden 1966

Antalet ärenden ökade stadigt. År 1966 var arbetsbelastningen så stor att "nämndens hela verksamhet svävar i allvarlig fara" (Journalisten 5/66). Pressens Opinionsnämnd hade då ett 40-tal ärenden att avgöra och en budget på 8 500 kronor per år. På grund av arbetsbelastningen kunde det ta flera månader mellan anmälan och remiss, och ytterligare tid innan beslut kunde tas.

Pressens Opinionsnämnd hade växt ur den gamla formen, som till stor del byggde på ideellt arbete. Ledamöternas enda ersättning bestod i en middag, som avslutade varje sammanträde. Ordförande och sekreterare uppbar en närmast symbolisk ekonomisk ersättning.

De akuta problemen löstes dels genom att nämnden fick ökade ekonomiska bidrag, dels genom att antalet ledamöter utökades. Var och en av pressorganisationerna utsåg tre ledamöter. Det beslöts också att formerna för nämndens fortsatta arbete skulle utredas (PrT 16/67).

Vid denna tid, i mitten på 60-talet, hände det mycket inom alla grenar av pressetiken. Inom SJF arbetade man fram förbundets första hederskodex. PK:s publiceringsregler reviderades. De första stegen mot ett i alla delar gemensamt regelverk för pressorganisationerna togs. Pressetik diskuterades också i andra sammanhang. Nordiska Rådet sökte möjligheter för en gemensam nordisk lagstiftning om integritetsskydd (Journalisten 4/67). Motioner i riksdagens båda kamrar, 1967 och 1969, ifrågasatte effekten av Pressens Opinionsnämnd, och väckte frågan om samhället behövde ett kompletterande organ med annan sammansättning och annat arbetssätt (PrT 13/67, PrT 2/69).

5:6 TU:s sanktionskommitté, 1967

På TU:s vårmöte 1967 tillsattes, efter en motion av Anders Y Pers, en sanktionskommitté med uppdrag att utreda "upplageböter eller andra åtgärder mot kränkande tidningsartiklar" och andra frågor kring Pressens Opinionsnämnds arbete (PrT 11/67).

I sanktionskommitténs betänkande sommaren 1968 (bilaga 16) fanns flera stora nyheter. Många väckte debatt. De flesta var dock överens om att något borde göras åt nämnden. Debatten gällde snarast hur stora förändringar som skulle ske och hur stora befogenheter en hedersdomstol skulle ha (PrT 15/68, Journalisten 11/68).

5:7 En ny organisation, 1969

Sanktionskommitténs slutförslag godkändes av de tre organisationernas styrelser under våren 1969. Den 1 oktober samma år trädde den nya organisationen i kraft (bilaga 7).

En stor nyhet var Allmänhetens Pressombudsman (PO), som till att börja med var en tjänst på halvtid. Förutom att förbereda ärenden till nämnden kunde PO också själv avgöra vissa ärenden. Han skulle också informera om Pressens Opinionsnämnd och press-etiska frågor.

PO fick också befogenhet att på eget initiativ ta upp fall. Initiativrätten var omstridd. Med begränsade resurser kunde PO inte övervaka alla tidningar. Det fanns alltså risk för att urvalet av ärenden som togs upp på eget initiativ blev godtyckligt (PrT 5/67).

Sammansättningen av nämnden förändrades. Förutom en representant (nu med två suppleanter) för vardera SJF, PK och TU fick nämnden två nya platser. Dessa, som skall representera folkbildning och folkrörelser, utses av riksdagens justitieombudsman och advokatsamfundets ordförande i förening. Dessutom fick nämnden ytterligare en vice ordförande.

Den nya sammansättningen av nämnden innebar att företrädarna för pressen kom i minoritet. Ordförande och vice ordföranden hade av hävd utsetts bland väl meriterade jurister (bilaga 17). Detta infördes nu i stadgarna. Tillsammans med de två företrädarna för allmänheten innebar det att nämnden, i extremfall, skulle kunna innehålla endast en journalist, vilket i debatten sågs som ett hot mot nämndens auktoritet på redaktionerna (Journalisten 11/68).

I den nya organisationen blev det betydligt lättare att anmäla fall till nämnden. Den avgift, som tidigare tagits ut av anmälaren, slopades. Förbindelsen att inte väcka åtal togs bort. Argumentet att Pressens Opinionsnämnd inte fick bli en "remissinstans" för tryckfrihetsåtal befanns för svagt. Dessutom menade många jurister att denna förbindelse aldrig varit juridiskt bindande.

Nytt var också att även anmälare som inte var direkt berörda i ett fall kunde anmäla till PO. Däremot fick dessa inte rätt att, som berörda anmälare, överklaga ett ev PO-beslut till Pressens Opinionsnämnd.

I debatten hade många olika förslag om upplageböter och skadestånd till drabbade i klandrade ärenden kommit fram. En del ansåg att tidningar som brutit mot god publicistisk sed skulle få ett kännbart, ekonomiskt straff. Å andra sidan visade det sig svårt att nå enighet om hur en hedersdomstol, byggd på frivillighet, skulle kunna ges så stor befogenhet. I stället beslöts att klandrade tidningar skulle betala en expeditonsavgift. Denna skulle beräknas på nämndens kostnader under året delat på antal ärenden. För tidningar med liten upplaga infördes ett maximibelopp.

Under de första åren med de nya stadgarna övervakades nämnden av en särskild kommitté, med uppgift att utvärdera och fin-slipa den nya organisationen. Detta gällde främst frågan om ekonomiska sanktioner. Till slut föll dock frågan om böter och skadestånd slutgiltigt. Vissa andra smärre justeringar av organisationen gjordes dock.

Med en nya organisationen ökade antalet ärenden drastiskt. Allmänhetens Pressombudsman utökades till en heltidstjänst 1970, och fick 1980 tillskott av en biträdande pressombudsman. I övrigt är det i stort sett 1969 års instruktion som gäller idag (bil 10).

6 YRKESREGLERNA

Hederskodex för journalister som yrkesgrupp fanns tidigt i internationella sammanhang. Nationernas Förbund arbetade under 30-talet för en journalistisk hederskodex som främst inriktade sig på journalistiken i fredens, sanningens och de goda internationella relationernas tjänst. Förenta Nationerna och UNESCO har därefter vid ett flertal tillfällen, senast 1983, fastslagit International Principles of Professional Ethics in Journalism (bilaga 18).

Internationella Journalistfederationen (IFJ) formulerade yrkeskodex redan på 1920-talet. (Nordenstreng 1988). År 1954 antogs en kodex (bilaga 19) som, eftersom SJF då var medlem av federationen, anses ha gällt även för svenska journalister.

6:1 Utredning om yrkeskodex, 1965

Yrkesregler är, i jämförelse med de övriga svenska press-etiska reglerna, en ung institution. Förslaget att instifta en kodex, framlagt av dåvarande förbundsordföranden KG Michanek, togs upp på SJF-kongressen i Falun 1965. Kongressen beslöt att ge förbudsstyrelsen i uppdrag att utreda frågan om en yrkeskodex som skulle få "sådan utformning att den ger den enskilde journalisten bestämda normer och riktlinjer i yrkets utövande" (Journalisten 6/65). En kommitté tillsattes, bestående av CH Hernlund, Hans-Ingvar Johnsson, Olle Petrini, Ove Möller, Sven Swensson samt Sigvard Lind (Journalisten 3/66). Denna kommittén samarbetade också med PK inför den revision av Publicitetsreglerna som gjordes 1967 (Journalisten 6/67).

Yrkeskodex för journalister blev mycket omdebatterat. Flera journalistföreningar, bl a Örebro och Stockholm, var skeptiska till förslaget. Argumenten var flera. På Örebroföreningens höstmöte 1967 "Ifrågasattes bl a om det är någon mening i att ställa upp 'omdömsregler' för journalistens uppträdande. Uppstår det inte förvirring med så många regler - PK har sina, textreklam-kommittén sina etc? En självsanering inom pressen är dock önskvärd, betonades det" (Journalisten 11/67).

En kodex skulle också "ge arbetsgivarna lättillgängliga vapen mot misshagliga journalister. Argument av typen: -Han har ju till och med brutit mot era egna hedersregler, kan bli vanliga" skrev Östen Johansson, ordförande för Stockholmsjournalisterna (Journalisten 2/68). PK:s ordförande kontrade med att "sådana vapen kan de väl få redan av PK:s regler, men har veterligt inte använt dem. Väsentligt är däremot att en yrkeskodex i stället kan vara ett skydd för journalisten mot arbetsgivarna. Alla utom Östen Johansson vet väl att arbetsgivarna - redaktionscheferna inte sällan önskar starkt sensationsbetonad journalistik" (Journalisten 3/68).

Ett annat argument var att PK, som stod utanför arbetsgivar-arbetsstagarproblematiken, även i fortsättningen borde sköta etiken. "PK:s regler är bra. Antingen skall vi stjäla dem helt ut och strunta i kodexen eller också skall vi låta PK ta hand om etiken och SJF om praktiska ting som mynt, tider och trygghet. /.../ För våra arbetsförhållanden bör väl hyfs och eventuell uppfostran kunna ge riktlinjer nog /.../ För den som i inte har omdöme är nog en kodex i näven föga hjälp" Skrev Gunnar Lingås i ett debattinlägg i Journalisten nr 1/68.

6:2 SJF:s yrkeskodex, 1968

I april 1968 hade kommittén arbetat fram förslag till yrkeskodex att läggas fram inför SJF-kongressen i Visby i juni samma år. Förslaget antogs efter hård debatt och uteslutning av vissa delar, som i debatten ansetts vara närmast förödmjukande självklarheter. Bland de uteslutna punkterna fanns bl a skrivningar som uppmanade journalist att alltid vid intervju tala om vem man är, att inte smyglyssna eller "försvåra polisens eller andra myndigheters arbete mer än vad som är ofrånkomligt" (Journalisten nr 4/68).

Den yrkeskodex som antogs fick följande lydelse:

"1. Journalistens integritet

a) Åtag Dig inte uppdrag utanför tjänsten vilka kan misstänkliggöra Din ställning som fri och självständig journalist.

b) Använd inte Din ställning som journalist till att utöva påtryckning eller till att skaffa Dig privata förmåner.

c) Acceptera inte utan redaktionsledningens tillstånd inbjudningar till resor, fester och dylikt som Du får till följd av Din anställning.

2. Textreklam

Hänvisa till textreklamreglerna om Du anmodas omnämna evenemang, varor, tjänster eller personer av andra motiv än rent journalistiska.

3. Förödmjukande uppdrag

a) Beakta journalistavtalets bestämmelse om förödmjukande uppdrag. Enligt avtalet får medarbetare ej åläggas att utföra sådana uppdrag eller skriva mot sin övertygelse. Förödmjukande uppdrag är bland andra sådana som uppenbart strider mot andan i journalistavtalet, i SJF:s kodex, PK-reglerna eller textreklamreglerna.

b) Ta inte emot journalistiska uppdrag av personer utanför Din redaktionsledning, exempelvis av annonsavdelning.

4. Anskaffning av material

a) Försök tillmötesgå rimliga önskemål från den Du intervjuar om att få kontrollera de uttalanden Du återger. Håll löfte om manusgranskning, ifall sådant givits.

b) Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt.

c) Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning och publicering av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.

5. Nyhetskällor

a) Kontrollera uppgift som Du tänker använda, även om den redan offentliggjorts.

b) Redovisa i kontroversiella frågor de olika, rimliga versioner som kan finnas.

c) Ge inte efter för påtryckningar att hindra och inskränka berättigad publicitet.

d) Medverka till att begäran om rättelse eller genmäle utan dröjsmål når redaktionsledningen.

e) Iaktta upphovsrätten, om Du använder andras material. Var generös med källangivelser.

6. Publiceringsförbehåll

a: Ge inga löften om publiceringsförbehåll utan redaktionsledningens godkännande.

b: Medverka till att överenskomna publiceringstider respekteras."
(Svenska Journalistförbundets yrkeskodex, Stockholm 1968)

I 1968 års yrkeskodex finns också ett förord, i vilket man förklarar nödvändigheten av att kodex finns och hålls, samt en utförlig förklaring till vissa punkter (bilaga 20). I förordet sägs bl a att "SJF ifrågasätter inte de ansvariga utgivarnas beslutanderätt i publiceringsfrågor eller redaktionsledningarnas självklara arbetsledande funktion". I samband med diskussioner om företagsdemokrati i början av 1970-talet ansågs denna skrivning i yrkeskodex motarbeta medbestämmande på redaktionerna. Inför 1971 års kongress föreslog också förbundsstyrelsen att denna mening borde utgå (Journalisten nr 5/71). I samband med detta konstaterade man också "att förbundets yrkeskodex haft betydelse i den allmänna debatten. Detta gäller inte minst i riksdagen, där bl a

konstitutionsutskottet uppenbarligen fäst avseende vid införandet av reglerna som ett uttryck för pressorganisationernas vilja att hävda de pressetiska intressena".

6:3 Yrkesregler 1974-88

På SJF-kongressen 1974 tillsätts Yrkesetiska Nämnden, YEN, som för att övervaka efterlevnaden av yrkeskodex. De sanktionsmedel som infördes, prickning eller i grova fall uteslutning av medlem ur förbundet, beslutas dock av SJF:s förbundsstyrelses. YEN kan ses som en förberedande kommitté, underställd förbundsstyrelsen.

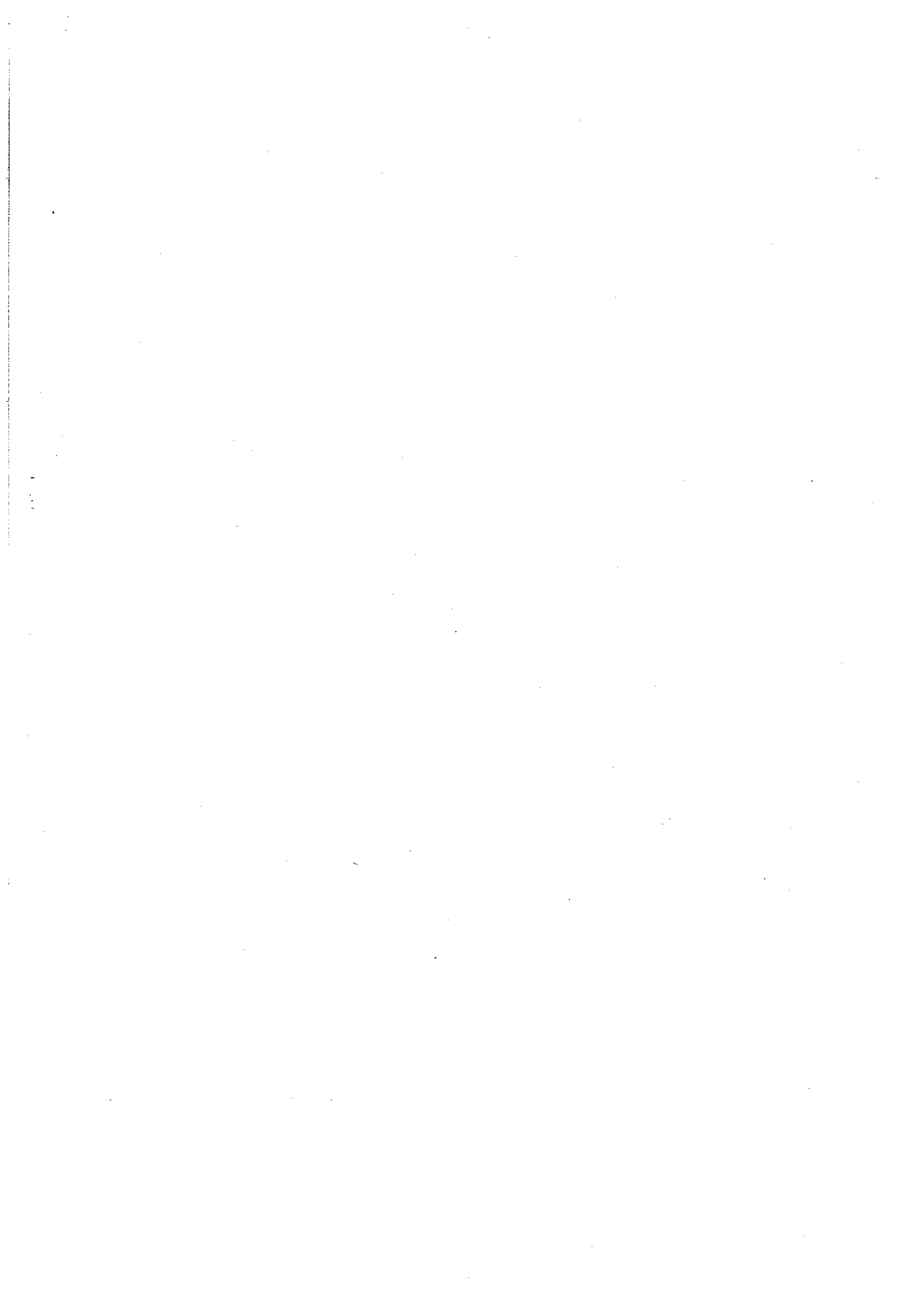
Från den 1 november 1974 övergick yrkeskodex till att bli avsnitt II, Yrkesregler, i Spelregler för press radio tv, bakom vilken samtliga pressorganisationer står via Pressens Samarbetsnämnd. I samband med detta förändrades skrivningarna i yrkesreglerna något (Bilaga 8), för att bättre harmoniera med Publicitetsregler. Förordet och de utförliga kommentarerna togs bort och ersattes med en kortfattad "kommentar till del II". Två nya punkter tillkom: "4. Utnyttja inte för egen eller andras vinning opublicerade nyheter beträffande ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda", samt en uppmaning "8. Förfälska inte intervjuer".

Även i de versioner av Spelreglerna som utkom 1982 (bilaga 9) genomfördes mindre omskrivningar av reglerna, utan någon egentlig förändring av deras innehåll. I den senaste utgåvan, 1988 (bilaga 10), tillkom ett par skrivningar mot förfälskning av bilder och om upphovsrätt för foto.

KÄLLFÖRTECKNING

- Arnö, Ivar: Publicistklubben 90 år 1874-1964, Stockholm 1964
- Axberger, Hans Gunnar: Tryckfrihetens gränser Helsingborg 1984
- Börjesson, Britt, Wåhländer, Annika: Textreklam och textliknande reklam. En studie av normer och regler i gränslandet mellan text och reklam. Projektarbete, Informationsteknik Göteborg 1987.
- Journalisten, årgång 1900-1987. Utges av Svenska Journalistförbundet, Stockholm
- Konstitutionsutskottets utlåtande nr 43, 1921
- Meddelanden från Publicistklubben nr 1 1912
- Meddelanden från Publicistklubben 1/1915
- Meddelanden från Publicistklubben 1/1916
- Meddelanden från Publicistklubben nr 1 1922
- Motion i Andra kammaren nr 262 år 1921
- Nordenstreng, Kaarle: Historical document publicerad i International Principles of Professional Ethics in Journalism. Prag 1988
- Pressrätt och pressetik, Föredrag och diskussionsinlägg vid TU:s informationskonferens den 14-15 september 1955. TU:s stencilerie nr 2, Stockholm 1956
- Publicistklubben den 24 februari 1899, Stockholm 1899
- Publicistklubben den 22 februari 1901, Stockholm 1901
- Publicistklubben den 23 februari 1906, Stockholm 1906
- Publicistklubbens facktidning Pressen nr 3-4 år 1900, Stockholm 1900
- Publicistklubbens Publiceringsregler, Stockholm 1967
- Publicistklubbens Årsberättelse 1924, Stockholm 1924
- Publicistklubbens Årsberättelse 1934, Stockholm 1934
- Publicistklubbens Årsbok 1945, Stockholm 1945
- Publicistklubbens Årsbok 1953, Stockholm 1953
- Publicistklubbens Årsbok 1955, Stockholm 1955
- Pressens Tidning, årgång 1900-1987. Utges av Tidningsutgivareföreningen, Stockholm.
- Privatlivets fred, SOU 1980:8, Malmö 1980
- Svenska Journalistförbundets yrkeskodex, Stockholm 1968
- Spelregler för pressen, Stockholm 1970
- Spelregler för press, radio, TV, Stockholm 1975
- Spelregler för press, radio, TV, Stockholm 1978
- Spelregler för press, radio, TV. Stockholm 1982
- Spelregler för press, radio, TV. Stockholm 1988
- Weibull, Lennart: Publicistisk sed. Ett forskningsprogram om ett regelsystem och dess betydelse för svensk journalistik. Arbetsrapport nr 30, Avdelningen för masskommunikation, Göteborg 1988.

Pressen och de villkorliga straffdomarna.

(Styrelsens cirkulärskrifvelse till kretsföreningarna.)

Vid sitt sammanträde den 15 december 1911 diskuterade Publicistklubben i Stockholm efter inledningsföredrag af den bl. a. såsom skapare af föreningen »Skyddsvärn» kände registrator H. Salomon frågan om tidningspressen och de villkorliga straffdomarna. Då vissa af de synpunkter, som därvid framkommo, äro af intress och betydelse för hela den svenska tidningspressen, beslöto Publicistklubben uppdraga åt sin styrelse att på lämpligt sätt bringa dessa synpunkter äfven till kollegernas i landsorten kännedom. Det är detta uppdrag styrelsen härmed fullgör genom att med här följande kortfattade redogörelse vända sig till de till klubben anslutna pressföreningarna i förhoppning att på denna väg nå större delen af landets tidningspress.

Det torde vara erkänt, att det stora flertalet af de personer, som på grund af lagen den 22 juni 1906 bli föremål för villkorlig straffdom, blir anses ha inkommit på brottsens bana icke på grund af böjelse utan till följd af vidriga omständigheter, för hvilka i vissa fall måhända samhällsförhållandena ytterst bära skulden. Det är med afseende på sådana personer, särskildt i ungdomsåren, af stor vikt, att deras fetsarg icke blir utspridd, och isynnerhet att deras namn ej blir utsatt i tidningarna. I motsatt fall försvåras nämligen i hög grad enligt erfarenhetens vittnesbörd deras återgång till ett hederligt lefnadsätt, och själfva ändamålet med den villkorliga domen förfelas.

De flesta tidningsmän, som i sitt dagliga arbete ha att göra med sådana fall, torde emellertid också ha gjort en annan erfarenhet i detta sammanhang. Ofta torde det nämligen för dem ha framstått såsom mera human mot den villkorligt dömda att offentliggöra hans namn än att förtiga det, nämligen sedan det redan på ett tidigare stadium i sammanhang med polisundersökning, häktning o. s. v. blifvit publicerad. Meddelandet att rättning resulterat allenast i en villkorlig dom ådagalägger ju, att domstolens funnit en mindre grad af brottslighet i viljan, än en vanlig straffdom förutsätter, något som under angifna förhållande väl kan ur den dömdes synpunkt anses relativt fördelaktigare än intet meddelande alls. Likväl kvarstå de förut an-

2

gifna betänkligheterna och faran, att den villkorliga domens ändamål helt eller delvis förfelas genom sakens offentlighet.

Det gäller därför att redan på antydda tidigare stadium söka vinna en ledning för omdömet om, huruvida namnet på en person af här ifrågakarande kategori bör offentliggöras eller icke i sammanhang med brottets eller försrelsens omtalande. I Stockholm, där rättsgångs- och polisnyheter hufvudsakligen förmedlas genom Svenska notisbyrån, söker man nu redan vid deländandet af polisrapporterna vinna upplysning om, huruvida föregående fall i allmänhet kunna bli föremål för villkorlig straffdom o. d. v. s. om straffet ej kan förmodas öfverståga tre månaders straffarbete eller sex månaders fängelse — och under sådana omständigheter söker man undvika namnets publicerande. Upplysning i detta afseende underlättas, därigenom, att vederbörande polisbefäl eller åklagare har sig ålagdt att omedelbart till registrator Salomon såsom ledare af den ofvannämnda föreningen »Skyddsvärn» anmäla alla de fall, i hvilka villkorlig dom kan komma till användning. Visserligen kan det hända, att en sådan sak på grund af omständigheterna likväl icke föranleder villkorlig dom utan en vanlig straffdom, men om namnet i dylika fall icke publiceras förrän i sammanhang med domstolens beslut, så torde olägenheten däraf äfven ur ren nyhetssynpunkt i regel icke betyda något i jämförelse med den skada, som ett tidigare offentliggörande kunnat åstadkomma.

Visserligen äro frågorna om brottets rubricering och om graden af brottslighet såväl som om straffmätningen en domstolens sak och icke polismyndigheternas, och visserligen sakna dessa ofta den erforderliga rättskunskapen för dessa frågor säkra bedömmande; men deras praktiska erfarenhet torde i regel kunna antaga gifva dem en för här ifrågakarande ändamål fullt tillräcklig grad af tillförlitlighet i omdömet.

På grund af hvad vi här haft äran anföra tillåta vi oss slutligen till kollegerna i landsorten hemställa, att möjligheten af ett liknande förfarande äfven å andra orter än Stockholm tagas i beaktning öfvervägande.

P. M. rörande pressen och läkarna.

(Se närmare Publicistklubbens årsberättelse för år 1935).

1. Behandla varje anmälan mot läkare eller sjukvårdsanstalt med kritik. Den är ofta gjord i skandaliserings- eller utpressningssyfte.
2. Utsätt ej annat än i undantagsfall sådan anmälan å löpsedel och förse den alltid med strängt objektiva rubriker.
3. Lämna anmäld tillfälle uttala sig samtidigt med att anmälan publiceras.
4. Publicera alltid myndighets beslut över en i pressen meddelad anmälan och gör denna publicering i fråga om rubricering och placering likvärdig med meddelandet om anmälan.
5. Vid reportage i medicinska spörsmål kan lämpligen den avisering följas som lämnas av de läkare, å vilkas namn Publicistklubben lämnat tidningen uppgift. På det sättet erhålles största garanti för vederhäftighet.
6. Gör ej reklam för namngiven läkare.
7. Besvara ej läkare eller sjukhus med förfrågan om patienters hälsotillstånd. För pressen erforderliga upplysningar lämnas alltid av T. T., till vilken från läkarhåll organiserad snabb upplysningstjänst ordnats.
8. T. T.-korrespondent, som från läkarhåll fått meddelande om allmänt känt persons dödsfall, skall, samtidigt som huvudbyrån underrättas, lojalt meddela nyheten till samtliga tidningar på platsen.

P. M. rörande läkarna och pressen.

(Se närmare Svenska Läkartidningen 1935).

1. Läkare bör av eget initiativ eller på anmodan av tidning ge behörig medverkan till den medicinska upplysningsverksamheten, t. ex. hygieniska råd, kritiska redogörelser över märkliga rön och framsteg inom läkarvetenskapen. Undvik dock allt som har smak av reklam och meddela ej annat än i undantagsfall sådant, som förut ej framlagts i fackkretsar.
2. Kan läkare ej själv lämna upplysning till pressen enligt p. 1, bör han hänvisa till Sveriges Läkarförbunds eller någon dess lokalförenings sekretariat. Uppgift, innehållande namn, adresser och telefonnummer å de läkare, som bekläda sekreterarebefattningarna i Sveriges Läkarförbund och i de olika läkarföreningarna lämnas årligen av Läkarförbundet till Publicistklubben för vidare befordran till tidningarna.
3. Läkare och sjukhus böra, då någon mera känd person avlidit, föranstalta att meddelande härom så snart ske kan lämnas T. T. (huvudbyrå eller Ortsrepresentant) — ej enskild tidning — för att genom T. T. tillställas tidningarna eller åtminstone, efter förfrågan från T. T., ombesörja dylikt meddelande. I övriga fall bör intet meddelande till pressen lämnas utan patientens eller hans anförvarters önskan eller medgivande.

Publicistklubbens publiceringsregler 1944

"Meddela aldrig med namn och helst icke alls brottmål, där villkorlig dom kan ifrågakomma, undantagandes smuggelmål och grövre trafikförseelser. Ej heller beslut om villkorlig frigivning eller framställningar om nåd eller beslut därom annat än i politiska mål, om ej besluten eller framställningarna stå i omedelbart samband med domen. Antyd icke på något sätt de namn, som utelämnas. Återgiv icke ostyrkta påståenden om personer, som nämnts i samband med brott eller eljes förklenligt. Åberopa icke gamla ovidkommande eller betydelselösa förseelser som diskvalifikationsgrund. Stämpla icke alla feldeklaranter som falskdeklaranter. Giv plats åt sakliga genmälen, helst lika med den, som beretts de påståenden de gälla.

Omnäm icke självmord eller självmordsförsök, som ej begåtts i samband med brott eller under särskilt uppseendeväckande omständigheter, och sedlighetsförbrytelser blott då de föranlett häktning eller innebära fara för omgivningen, samt alltid kort och helst inte alls, då de varit av tydligt patologisk natur eller förbrytarna unga. Meddela endast summariskt, när det alls påkallas, sinnessjukläkares utlåtanden om häktade. Undvik detaljerade brottsbeskrivningar.

Offentliggör icke enskildas anmälningar till Medicinalstyrelsen, J.O., J.K., M.O. eller polisen, förrän den anmälde om möjligt fått tillfälle att förklara sig. Ej heller myndigheternas expeditioner om tjänstemäns eller enskildas förseelser, som icke äro av graverande natur. Meddela icke stämningar, som uttagits i uppenbart skandaliserings- eller utpressningssyfte. Framhäv icke i rubriker eller annorledes åtalade personers yrkesbeteckningar, politiska eller religiösa ståndpunkter, så de ej stå i direkt samband med brottet. Icke heller nation eller ras.

Avtala i tvistiga fall med övriga tidningar på orten om lika förfarande och hemställ till tidningens medarbetare att iakttaga samma grunder vid meddelanden till tidningar på andra orter i Sverige eller utlandet".

(Publicistklubbens årsbok 1945)

1948 års publiceringsregler
Antagna av Publicistklubbens styrelse.

"Publicistklubbens publiceringsregler ha kompletterats och överarbetats. De ha fått följande lydelse:

De publiceringsregler, som Publicistklubben utgivit sedan 1923, ha till uppgift att vara en norm för god publicistisk sed. Tryckfrihetsförordningens bestämmelser om missbruk av tryckfriheten äro begränsade till vad som är att hänföra till brott, som beivras av samhällets organ. Men även inom de gränser, som äro dragna för tryckfriheten, måste regler finnas för att hindra tillkomsten av oriktiga eller genom sin ofullständighet skadande meddelanden samt till skydd för den enskilde mot onödigt lidande. De omarbetade och utökade publiceringsregler, som här föreligga, vilja tjäna detta syfte till gagn för envar. Publicistklubben vädjar enträget och allvarligt till pressen, till varje man och kvinna i dess tjänst, att noga överväga och hålla i minnet dessa regler för god publicistisk sed.

I brottmål, där villkorlig dom kan ifrågakomma, med undantag för smuggelmål, böra icke namn publiceras. Frågan om sådana mål överhuvud taget böra offentliggöras bör prövas vid varje tillfälle. Beslut om villkorlig frigivning eller framställning om nåd eller beslut därom publiceras endast i politiska mål, om ej besluten eller framställningarna stå i omedelbart samband med domen. Antyd icke på något sätt de namn, som utelämnas. Återgiv icke ostyrkta påståenden om personer, som nämnts i samband med brott eller eljest förklenligt. Åberopa icke gamla ovidkommande eller betydelslösa förseelser som diskvalifikationsgrund.

Omnäm icke självmord eller självmordsförsök, som ej begåtts i samband med brott eller under särskilt uppseendeväckande omständigheter. Sedlighetsförbrytelser publiceras blott då de föranlett häktning, eller innebära fara för omgivningen, samt alltid kort och helst inte alls, då de varit av tydligt patologisk natur eller förbrytarna unga. Meddela endast summariskt, när det överhuvudtaget påkallas, sinnessjukläkares utlåtande om häktade. Undvik detaljerade brottsbeskrivningar.

Offentliggör icke enskildas anmälningar till polisen, Medicinalstyrelsen, J.O., J.K., R.Å., förrän sannolikheten för deras berättigande noga prövats eller den anmälde fått tillfälle att förklara sig. Ej heller böra myndigheternas expeditioner om tjänstemäns eller enskildas förseelser offentliggöras, om de inte äro av graverande natur eller av principiell vikt. Meddela icke stämningar, som uttagits i uppenbart skandaliserings- eller utpressningssyfte. Framhäv icke i rubriker eller annorledes åtalade personers yrkesbeteckningar, politiska eller religiösa ståndpunkter, då de icke stå i direkt samband med brottet. Icke heller nation eller ras.

Giv plats åt befogade genmälen, helst lika med den, so beretts de påståenden de gälla. Avtala i tvistiga fall med övriga tidningar på orten om lika förfarande och hemställ till tidningens medarbetare att iakttaga samma grunder vid meddelanden till tidningar på andra orter i Sverige eller utlandet."

1953 års publiceringsregler

Tryckfrihetsförordningens bestämmelser om missbruk av tryckfriheten är begränsade till vad som är att hänföra till brott, vilka beivras av samhällets organ. Men även inom de gränser, som sålunda är dragna för tryckfriheten, måste regler finnas för att hindra tillkomsten av oriktiga eller genom sin ofullständighet skadande meddelanden samt till skydd för den enskilde mot onödigt lidande.

De publiceringsnormer, som här föreligger, vill tjäna till gagn för envar. Publicistklubben väddar enträget och allvarligt till pressen, till varje man och kvinna i dess tjänst, att noga besinna och hålla i minnet dessa regler för god publicistisk sed.

Riktig information

Läsarnas förtroende är grunden för all sund journalistik. Detta förtroende kan vinnas och bibehållas endast genom en oavlåtlig strävan att ge korrekt information. Skilj på nyheter och kommentar. Rubrik skall ha täckning i textinnehållet.

Rikets säkerhet

Var varsam vid reportage om spionbrott och brott mot rikets säkerhet.

Håll gällande bestämmelser i minnet vid publicering av text, bilder och kartor över befintliga eller planerade anläggningar för rikets militära, civila eller ekonomiska försvar. Överträdelse kan medföra skada för försvaret och folkförsörjningen.

Giv plats åt befogade genmälen

Den enskildes rätt till skydd för sitt anseende och sin integritet skall respekteras. Publicitet, som kränker privatlivets helgd måste undvikas, där ej oavvisligt allmänintresse kan kräva offentlig belysning.

Giv plats åt befogade genmälen, helst likvärdig med den, som beretts åt de påstående det gäller.

Döm ingen ohörd

Publicera icke anmälningar till polisen utan att noga pröva om anmälan förefaller grundad. Betänk att polisens och åklagarens utredning i brottmål, förundersökningen - med hänsyn till att den misstänkte kan vara oskyldig - enligt rättegångsbalkens regler i princip är hemlig, till dess åtal beslutats. Återgiv därför icke ostyrkta påståenden om personer, som nämnts eller utpekats i samband med brott.

Offentliggör icke enskildas anmälningar mot tjänstemän,

läkare, lärare, advokater, m. fl. till JK, JO, MO, RÅ, medicinalstyrelsen, skolöverstyrelsen och skolstyrelser, advokatsamfundet eller liknande instanser förrän sannolikheten för deras berättigande noga prövats och den anmälda erbjudits tillfälle att i tidningen eller på andra sätt förklara sig.

Myndigheternas åtgärder på grund av tjänstemäns förseelser i tjänsten bör ej offentliggöras, om icke förseelserna är av graverande natur eller av principiell vikt.

Publicera med ansvar

Undvik detaljerade beskrivningar över tillvägagångssättet vid brott.

Publicera sedlighetsförbrytelser blott om fortsatt fara för omgivningen finnes eller särskilda omständigheter eljest föreligger, som motiverar att allmänheten får kännedom om dem. Skydda offren.

Visa hänsyn

Omnäm inte självmord eller självmordsförsök, som ej begåtts i samband med grövre brott eller under särskilt uppseendeväckande omständigheter.

Pröva noga, om icke publicering kan ske utan att namnet på en för brott misstänkt, anhållen, häktad, åtalad, eller dömd, särskilt villkorligt, utsättes. Föreligger tvekan om den misstänkte, anhållne, häktade eller åtalade begått brottet, bör namnet i varje fall icke tillkännages, förrän målet avgjorts av domstol. Namn bör icke publiceras på unga lagöverträdare och ej heller vid förstagångsbrott, där villkorlig dom kan väntas.

Uppgifter från personundersökningar eller annan utredning om den misstänktes person, som företas för bestämmande av påföljd, bör icke publiceras. Skall det någon gång ske, återges endast huvudpunkter.

Namnges icke den misstänkte, anhållne, åtalade, häktade eller dömd, antyd då icke heller vem som avses. Framdrag icke gamla, ovidkommande eller i sammanhanget betydelselösa förseelser.

Framhäv icke i rubriker eller på annat sätt misstänkta, anhållna, åtalade, häktade eller dömda personers ras eller nationalitet, yrkesbeteckningar, politiska eller religiösa ståndpunkter, om de är för saken ovidkommande.

Beslut om villkorlig frigivning eller framställning om nåd eller beslut därom publiceras först om särskilda skäl föreligger.

Håll domstolsreportage objektiva

Föregrip icke domstolens avgörande genom partitagande i skuldfrågan. Försök återge båda parternas ståndpunkter. Publicera icke endast vad ena parten anfört i rapporter eller inlagor vid rättegångsförhandlingar e.d. Båda parternas uttalanden, påståenden, genmälen, bör ges likvärd offentlighet. Har ett mål på ett eller annat sätt omnämnts, bör även domen eller annat slutgiltigt avgörande omtalas.

Känn ansvar även för bilderna

Vad som här sagts om texten gäller i tillämpliga delar även om bildmaterialet.

Bilder får ej uppges föreställa något annat än det vid fotograferingen avbildade. Undvik skräckbilder av alla slag. Fotografiska eller tecknade porträtt av unga lagöverträdare bör undvikas. Publicera ej bilder av personer vilkas namn utelämnats i texten.

Samråd i tvistiga fall

Samråd i tvistiga fall med övriga redaktioner på orten om lika förfarande.

PK:s publiceringsregler 1967

Varje tidningsman är skyldig att känna till tryckfrihetsförordningen, sekretesslagen och de regler i brottsbalken som rör yttrandefriheten. Observera att bestämmelserna om meddelares och författares rätt till anonymitet och om straff vid röjande av anonymiteten. Var varsam vid reportage om spionbrott och brott mot rikets säkerhet. Iakttag gällande bestämmelser vid publiceringen av text, bilder och kartor över befintliga eller planerade anläggningar för totalförsvaret.

Journalistik måste bedrivas så, att pressens och journalisternas anseende också kan ifrågasättas. Förtroendet för pressen kan bibehållas endast genom ständig strävan att ge korrekt information.

Sträva alltid efter saklighet och opartiskhet i nyhetsförmedlingen.

Var kritisk mot nyhetskällorna. Återge inte en uppgift utan kritisk granskning, även om den redan har publicerats på annat håll. Kontrollera uppgifter på nytt i tveksamma fall.

Löpsedel och rubrik skall ha täckning i texten.

Ökad offentlighet åt handlingar och andra uppgifter, som finns hos myndigheter, skärper kravet på omdöme och ansvar. Om journalist har fått del av uppgifter, som delvis är offentliga, måste förbehåll om sekretess för övriga delar ovillkorligen respekteras.

Visa stor återhållsamhet vid återgivandet av formulär till psykologiska prov och liknande.

Döm ingen ohörd

Publicera inte anmälan om brott utan att noga pröva om anmälan kan anses grundad. Betänk att den anmälda kan vara oskyldig. Återge inte ovidkommande påståenden om personer, som har nämnts i samband med brott.

Granska kritiskt uppgifter om personer som är efterlysta vid polisutredning. Hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den tidning som återger materialet. Försvåra inte polisens arbete genom att för den förtiga uppgifter som är av värde för brottsutredningen.

Föregrip inte domstolens avgörande genom att ta parti i skuldfrågan. Återge båda parternas ståndpunkter. Har ett mål refererats, skall även domen eller annat avgörande omtalas.

Offentliggör inte enskildas anmälningar till JK, JO, MO, RA, advokatsamfundet, medicinalstyrelsen och liknande instanser förrän sannolikheten för deras berättigande noga prövats. Innan anmälan efter tidningens prövning publicerats bör den anmälda ges tillfälle att uttala sig.

Var uppmärksam på att anmälningar och stämningsansökningar kan syfta till skandalisering eller utpressning.

Respektera privatlivet

Avstå från publicitet, som kan kränka privatlivets helgd, såvida inte ett oavvisligt allmänintresse kräver offentlig belysning. Även personer, som tillhör offentligheten, har rätt att kräva en fredad sektor.

Utnyttja inte enskildas godtrogenhet eller lust att bli omskrivna för en journalistik som skadar pressens anseende.

Nedsättande publicitet om folkgrupper, föreningar, organisationer och företag mm kan vara kränkande för de enskilda medlemmarna.

Undvik detaljerade beskrivningar av tillvägagångssättet vid brott, särskilt sedlighetsbrott. Visa alltid offren största möjliga hänsyn.

Omnäm självmord eller självmordsförsök endast om det begåtts i samband med grovt brott eller väckt allmänt uppseende. Tänk på att lagen skyddar även avlidna mot förtal.

Var försiktig med namn

Pröva noga om publicering av ett brott bör ske utan att namnet på den misstänkte eller dömda utsätts. Detta gäller framför allt om omyndiga lagöverträdare.

Publicera inte namn, om villkorlig dom, ungdomsfängelse eller skyddstillsyn kan komma i fråga.

Undvik namnpublicering vid fängelsestraff på två år eller därunder.

Namnges inte den misstänkte eller dömda - sätt då inte ut yrke, titel, ålder eller på annat sätt personliga uppgifter på så sätt, att det antyder vem som avses.

Visa hänsyn

Uppgifter från personundersökning skall i regel inte publiceras. Drag inte fram förseelser, som är ovidkommande i det aktuella fallet.

Namnge inte personer som dömts i tidigare brottmål och avtjänat sina straff.

Framhäv inte i rubriker, på löpsedlar eller på annat sätt misstänkta eller dömda personers ras eller nationalitet, om denna är för saken ovidkommande. Samma princip gäller om yrkesbeteckningar, politiska ståndpunkter eller religiösa åsikter.

Framställningar eller beslut om villkorlig frigivning eller nåd publiceras endast om särskilda skäl föreligger.

Iakttag god sed

Anskaffning av nyhetsmaterial och bilder skall ske med metoder som är förenliga med god sed och inte skadar pressens anseende.

Ange klart om ett samtal innebär en intervju eller är avsett för tidningens egen information.

Respektera överenskommelser om tidsfrister för publicering av nyhetsmaterial.

Var varsam med bilder

Vad som ovan sagts om texten gäller i tillämpliga delar även om bildmaterialet. Undvik kränkande eller sårande bilder.

Observera att fotografier, tagna i obevakade ögonblick, kan kränka den avbildade.

Förfälske inte en bilds innehåll genom beskärning, montage eller missvisande bildtext. Icke autentiska bilder få inte utges vara autentiska.

Undvik fotografiska eller tecknade porträtt av lagöverträdare, vilkas namn inte publiceras.

Ge alltid plats åt gemälen

Ge alltid tillbörlig plats åt rättelser och befogade gemälen. Publicera utan dröjsmål, i oavkortat skick, Pressens Opinionsnämnds utslag i fall som rör den egna tidningen.

Rådgör i tvistiga fall med andra redaktioner om tillämpningen av dessa publiceringsregler.

Pressen och allmänheten

Publicistklubben antog sina första ledersregler 1923. Reglerna har därefter flera gånger reviderats. Den version som föreligger här gäller från 1 maj 1970.

Inom de gränser, som lagstiftningen har dragit upp för tryckfriheten, behövs regler som kan förebygga spridning av oriktiga eller genom ofullständighet skadande meddelanden. Regler behövs också för att skydda den enskilde mot oförskyllt lidande genom publicitet.

De publiceringsregler som här föreligger vill tjäna detta syfte. Publicistklubben vädljar entvåget och allvarligt om respekt för dessa regler för god publicistisk sed liksom för de kompletterande regler för journalistisk yrkesutövning som finns i Svenska Journalistförbundets yrkeskodex.

Rådgör i tvistiga fall med andra redaktioner om tillämpningen av reglerna.

PUBLICISTKLUBBEN

Styrelsen

SPELREGLER

FÖR

PRESSEN

(2:a upplagan)

UTGIVNA AV

PRESSENS SAMARBETSÄMND

PK:s publiceringsregler

Varje tidningsman är skyldig att känna till tryckfrihetsförordningen, sekretesslagen och de regler i brottbalken som rör yttrandefriheten. Observera bestämmelserna om meddelares och författares rätt till anonymitet, och om straff vid röjande av anonymiteten.

Behandla spionbrott och brott mot rikets säkerhet med varsamhet. Lakttag gällande bestämmelser vid publicering av text, bilder och kartor över befintliga eller planerade anläggningar för totalförsvar.

5

Ge korrekta nyheter

Pressens roll i samhället kräver saktlighet och opartiskhet i nyhetsförmedlingen.

Var kritisk mot nyhetskällorna. Återge inte en uppgift utan kritisk granskning, även om den redan har publicerats på annat håll. Kontrollera uppgifter på nytt i tveksamma fall.

Läsesedel och rubrik skall ha täckning i texten.

Döm ingen ohörd

Publicera inte anmälان om brott utan att noga pröva om anmälan kan anses grundad. Betänk att den anmälda kan vara oskyldig. Återge inte ovidkommande påståenden om personer, som har nämnts i samband med brott.

Granska kritiskt uppgifter om personer som är efterlysta vid polisutredning. Hela svaret för namn- och bildpubliceringen faller på den tidning som återger materialet. Försvara inte polisens arbete genom att för den förtiga uppgifter som är av värde för brottsutredning.

Föregröp inte domstolens avgörande genom att ta parti i skuldfrågan. Återge båda parternas ståndpunkter. Har ett mål refererats, bör även domen eller annat avgörande redovisas.

Lakttag stor varsamhet ifråga om anmälningar mot enskilda till JK, JO, JO, RA, advokatsamfundet, socialstyrelsen och liknande instanser. De kan vara ogrundade eller tillkomna i illvilligt syfte. Ge den anmälda tillfälle att uttala sig.

JO:s åtgärd att delge någon misstanke om tjänstefel eller annat ämbetsbrott är ett led i en förberedande utredning och behöver inte innebära att åtal kommer att väckas. Klargör detta om offentlighetsintresset kräver att sådan delgivning publiceras.

Var uppmärksam på att anmälningar och stämningssökningar kan syfta till skandalisering eller utpressning.

Respektera privatlivet

Avstå från publicitet, som kan kränka privatlivets helgd, om inte ett oavvisligt allmänintresse kräver offentlig belysning.

Även personer, som tillhör offentligheten, har rätt att fordra en fredad privat sektor.

Utnyttja inte enskildas godtrogenhet eller lust att bli omskrivna för en journalistisk som skadar pressens anseende.

Nedsättande publicitet om folkgrupper, föreningar, organisationer och företag m. m. kan vara kränkande för de enskilda medlemmarna.

Undvik detaljerade beskrivningar av tillvägagångssättet vid brott, särskilt sedlighetsbrott. Visa alltid offren största möjliga hänsyn.

Omnamn självmord eller självmordsförsök endast om det begåtts i samband med grovt brott eller väckt allmänt uppseende.

Tänk på att lagen skyddar även avlidna mot förtal.

Var försäktig med namn

Pröva noga om inte publicering av ett brott kan ske utan att namnet på den misstänkte eller dömda utsätts. Detta gäller framför allt om omyndiga lagöverträdare.

Publicera i regel inte namn förrän dom fallit och aldrig om villkorlig dom, ungdomsfängelse eller skyddstillsyn kan komma i fråga.

Undvik nammpublicering vid fängelsestraff på två år eller därunder.

Namnens inte den misstänkte eller dömda, sätt då inte ut yrke, titel, ålder eller andra personliga uppgifter på så sätt, att det antyder vem som avses.

Publicering av namn drabbar hårt ej blott den namngivna utan också dennes familj.

Visa hänsyn

Uppgifter från personundersökning skall i regel inte publiceras. Drag inte fram försök, som är ovidkommande i det aktuella fallet.

Namnens inte personer som dömts i tidigare brottmål och avtjänat sina straff.

Journalisten i sin yrkesutövning

SJF:s yrkeskodex

Svenska Journalistförbundet (SJF) vill med denna yrkeskodex ge sina medlemmar vägledning i arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i följande kollektivavtal, i PK:s publiceringsregler eller i TU:s uttalande om textreklam, PK-reglerna, som SJF ställer sig bakom, utgår främst från de krav som ur pressetik synpunkt kan ställas på det tryckta ordet. SJF vänder sig med sin yrkeskodex direkt till den enskilde journalisten i hans arbete.

SJF ifrågasätter inte de ansvariga utgivarnas beslutanderätt i publiceringsfrågor eller redaktionsledningarnas sjuvoklara arbetsledande funktion. Det är emellertid SJF:s övertygelse att varje journalist måste ta sin del av ansvaret för att sända publicistiska principer upprätthållas och på så sätt hävda kårens ansenande. Det senare bestäms inte bara av vad som trycks i tidningar eller framförs i radio och TV utan också i väsentlig grad av journalisternas uppträdande och av hur det journalistiska arbetet bedrivs.

SJF hävdar att massmedierna med kraft och oräddhet skall utöva sina samhällsbevaktande funktioner. Detta skall dock ske inom de gränser som bestäms av ett allmänintresse, vilket inte får förväxlas med en nyfikenhet som kränker privatlivets helgd.

SJF:s kodex är inte bara en regelbalkning — den är också avsedd att stimulera en kontinuerlig debatt inom journalistkåren i arbetsetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som en journalist kan möta i sitt arbete. De gäller för förbundets alla medlemmar, alltså i tillämpliga delar även för journalister vid radio och TV.

Det tillkommer varje medlem i SJF att verka för att denna kodex respekteras. SJF:s styrelse har att tillse att reglerna efterlevs.

12

Framhäv inte i rubriker, på löpsedlar eller på annat sätt mistänkta eller dömda personers ras eller nationalitet, om denna är för saken ovidkommande. Samma princip gäller om yrkesbeskrivningar, politiska ståndpunkter eller religiösa åsikter.

Framsättningar eller beslut om villkorlig frigivning eller nåd publiceras endast om särskilda skäl föreligger.

Var varsam med bilder

Vad ovan sagts om texten gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial. Undvik kränkande eller särnande bilder.

Observera att fotografier, tagna i obehövade ögonblick, kan kränka den avbildade.

Förfälska inte en bilds innehåll genom beskärning, montage eller missvisande bildtext. Icke autentiska bilder får inte utges vara autentiska.

Undvik fotografiska eller teknade porträtt av lagöverträdare, vilkas namn inte publiceras.

Ge plats åt gemenskapen

Rättelser och bejogade gemälen skall publiceras utan dröjsmål och på sådant sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna.

Publicera utan dröjsmål, i oavkortat skick och på vil synlig plats, Pressens Opinionsnämnds utslag i fall som rör den egna tidningen.

Journalistens integritet

- a) *Åtag Dig inte uppdrag utanför tjänsten vilka kan missgynna Din ställning som fri och självständig journalist.*
- b) *Använd inte Din ställning som journalist till att utöva påtryckning eller till att skaffa Dig privata förmåner.*
- c) *Acceptera inte utan redaktionsledningens tillstånd sådana inbjudningar till resor, fester och dylikt som Du får till följd av Din anställning.*

Textreklam

Hänvisa till textreklamreglerna om Du annedlas omnämna evenemang, varor, tjänster eller personer av andra motiv än rent journalistiska.

Förordningsjukande uppdrag

- a) *Beakta journalistavtalets bestämmelse om förordningsjukande uppdrag. Enligt avtalet får medarbetare ej åläggas att utföra sådana uppdrag eller att skriva mot sin övertygelse.*
Förordningsjukande uppdrag är bland andra sådana som uppenbart strider mot andan i journalistavtalet, SJF:s kodex, PK-reglerna eller textreklamreglerna.
- b) *Ta inte emot journalistiska uppdrag av person(er) utanför Din redaktionsledning, exempelvis av annonsavdelning.*

Anskaffning av material

- a) *Försök tillmötesgå rimliga önskemål från den Du intervjuar om att få kontrollera de uttalanden Du återger. Håll löfte om manusgranskning, ifall sådant givits.*
- b) *Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt.*
- c) *Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning och publicering av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.*

Nyhetokällor

- a) *Kontrollera uppgifter som Du tänker använda, även om den redan offentliggjorts.*

13

- b) *Redovisa i kontroversiella frågor de olika, rimliga versioner som kan finnas.*
- c) *Ge inte efter för påtryckningar att hindra eller inskränka berättigad publicitet.*
- d) *Medverka till att begäran om rättelse eller gemmäle utan dröjsmål når redaktionsledningen.*
- e) *Inktna upphovsrätten, om Du använder andras material. Var generös med källangivelse.*

Publiceringsförbehåll

- a) *Ge inga löften om publiceringsförbehåll utan redaktionsledningens godkännande.*
- b) *Medverka till att överenskommen publiceringstider respekteras.*

Kommentar till SJF:s yrkeskodex

Reglerna i SJF:s yrkeskodex är kortfattade och måste vara det om de skall göra tjänst som minnesregler. De kan då inte rymma förklaringar och exemplifieringar som kan ge svar på eventuella frågor om tolkningen. Nedanstående kommentar avser att ge besked på några punkter, där osäkerhet om tolkning en kan uppstå.

Journalistens integritet

- a) *Åtag Dig inte uppdrag ...*
Regeln avser sådana uppdrag — honorerade eller inte — för ett företag, en organisation, en utställning eller liknande, som innebär ett åtagande att göra reklam, "skriva positivt" och/eller avstå från att offentligen framföra kritik. Kommunala uppdrag eller medlemskap i politiska eller ideella organisationer kan medföra konflikt mellan två lojaliteter. Exempelvis får det anses olämpligt att referera fullmäktigesammanträden om man själv tillhör fullmäktige.

14

Textreklam

Bedömningen av vad som är en mycket värd att publicera och vad som inte är det kan vara mycket skiftande, men ett oövertygligt krav på en journalistisk bedömning är, att den bygger på en kritisk granskning och att den leder till en redovisning också av negativa sidor hos den förelöse (vara) som skall skildras. Regelns hänvisning till TU:s textreklamregler avser att påminna om, var ett visst stöd kan sökas, när det gäller att möta krav som strider mot yrkesetik.

Förödmjukande uppdrag

a) *Beakta journaliststartets ...*

Det har framhållits som en brist, att journaliststartets städande om förödmjukande uppdrag inte preciserar vad som är att anse som förödmjukande. Det torde dock vara omöjligt att åstadkomma en komplett katalog över sådana uppdrag, och SJF:s kodex hänvisar endast till gällande avtal och regler. Det kan förutses, att här kan uppstå tolkningsvister, men sådana bör i de flesta fall kunna lösas inom redaktionen eller genom lokal förhandling. Går inte det, får frågan föras till förbundsstyrelsen och eventuellt till central förhandling med arbetsdomstolen som sista instans.

b) *Ta inte emot ...*

Regeln innebär inte en uppmaning att avvisa uppslag som kan komma från annonsavdelning eller andra utanför redaktionen. Den är en påminnelse om att sådana uppslag skall hänvisas till redaktionsledningen. Det har konstaterats att en sådan ordning inte överallt anses självklar. Regeln vill ge journalisten ökade möjligheter att avböja uppdrag från utomstående.

Anskaffning av material

a) *Försök tillmötesgå ...*

Regeln avser sådana fall, när det för den intervjuade — och för intervjuaren — kan vara särskilt viktigt, att det som sägs återges så korrekt som möjligt. Den talar om rimliga önska-

mål, och därmed är det sagt, att det är redaktionen som i sista hand anger att bedöma när ett önskemål skall tillmötesgåas eller avvisas.

b) *Visa särskild hänsyn ...*

En hård intervjustil med snabba frågor har blivit allt vanligare och kan vara korrekt, när det gäller politiker och andra med vana att yttra sig offentligt. För den som har ringa eller ingen vana kan en sådan intervju innebära ett övergrepp.

c) *Visa hänsyn ...*

Regeln påminner om skyldigheten att visa mänskliga hänsyn, men den vill också öka möjligheten för journalisten att slippa uppdrag, som inte kan utföras utan att människor säras eller kränkes.

Nyhetskällor

b) *Redovisa ...*

Regeln talar om rimliga versioner. Vilka som är rimliga måste i sista hand avgöras av redaktionen.

c) *Iaktta upphovsrätten ...*

Sakuppgifter är inte skyddade av lagen om upphovsrätt, men bakom en publicerad sakuppgift kan ligga ett omfattande och kvalificerat arbete, och hämtar man en sådan uppgift ur andras material, hör man tala om var man hämtat den.

Publiceringsförbehåll

a) *Ge inga löften ...*

En betrodd medarbetare kan naturligtvis få generell tillstånd att ge sådana löften.

Till sist en påminnelse om vad som sägs i ingressen till SJF:s kodex: *Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som en journalist kan möta i sitt arbete.*

Stadgar för Pressens Opinionsnämnd

§ 1

Pressens Opinionsnämnd (PÖn) är en hedersledamots i ärenden som gäller tillämpningen av god publicistisk sed.

Nämnden prövar dylika ärenden (s k hedersmål) rörande all periodisk press som tillhandahålls allmänheten genom abonnemang eller lösnummerförsäljning eller som på annat sätt är tillgänglig för envar.

§ 2

Hedersmål kan av nämnden upptas på ansökan av Allmänhetens Pressombudsman eller på ansökan, som ingivits till denne och som denne hänskjuter till nämnden. Ansökan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av nämnlaren hänskjutas till nämnden under förutsättning att saken rör ansöklaren själv. Såväl enskild person som bolag eller korporation kan vara ansöklare.

§ 3

Nämnden äger i särskilda fall pröva mål även under andra förutsättningar eller i annan ordning än ovan sagts. Nämnden äger jämväl överrida ett ansökt mål skall upptas till behandling eller ej. Nämnden har obetingat rätt att, även efter påhörjad handläggning, visa ett mål ifrån sig.

Verkställande av utredningar i mera allmän mening ingår i nämndens uppgift.

§ 4

Nämndens domsmedel består i opinionsuttalande. Detta uttalande är att betrakta som offentligt.

§ 5

Nämnden består av ordförande och fem ledamöter. Ersättare för ordföranden är en förste och en andre vice ordförande. För var och en av de övriga ledamöterna finns två suppleanter.

§ 6

Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen utser var för sig en ledamot i nämnden jämte två suppleanter för honom. En av Riksdagens justitieombudsman samt ordföranden i Sveriges Advokatsamfund utser gemensamt två ledamöter i nämnden jämte fyra suppleanter för dem. Vägledande bör därvid vara att de båda sistnämnda och deras suppleanter skall ha förankring hos allmänheten, förträdesvis genom anknytning till organ för det fria folkbildningsarbetet och andra folkföreningar, till arbetsmarknadens parter, till konsument- och näringslivet och liknande samt att

de icke får stå i beroendeförhållande till tidningsföretag eller till pressens organisationer.

Mandattiden, vare lönged är två år, börjar löpa den 1 juli. Val till nämnden bör förrättas minst två månader före ny mandatperiods början.

Nämnden utväljer utvalda ledamöter och suppleanter utser för en mandatid av två år ordförande och vice ordförande. Dessa böt väljas bland jurister som inriktar eller inriktat domararbete.

Vid förfall för såväl ledamot som hans ersättare äger det verkställande organet för den organisation som utsatt dem att förordna tillfallig ersättare.

§ 7

Nämnden utser sekreterare. Det åligger denne att efter ordförandens anvisningar bereda ärendena, föra protokoll och ombesörja övriga expeditionsgörömmål.

§ 8

Nämnden beslutar när, förutom ordföranden eller ersättare för honom, en ledamot eller suppleant, utvald av var och en av de i § 6 nämnda pressorganisationerna, samt två ledamöter eller suppleanter, utvalda på sätt som säges i § 6, 1:2 stycket, andra mening, är närvarande.

§ 9

Vid behandlingen i nämnden av hedersmål som rör viss tidning får ej delta någon som företräder eller är anställd hos denna.

§ 10

Varje ledamot av nämnden äger vid beslut en röst. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Enhällighet bör eftersträvas. Ordföranden kan vid delade meningar inom nämnden söka åvägbringa enighet i fråga om beslut genom att sjournera ärendet. Reservationer till nämndens beslut får dock avges om enighet ej kan nås.

Enskilda ledamöters vota bör ej yppas för utomstående. Suppleant äger delta i nämndens överläggningar men ej i besluten såvida han ej ersätter ordinarie ledamot. Om så finnes lämpligt kan ledarsmål utskämmas till avgörande av nämndens samtliga ledamöter och suppleanter.

§ 11

Nämnden äger rätt att av tidning som befunnits skyldig till allvarliga kränkning av god publicistisk sed utta en expeditionssavgift. Den ska uppgå till ett grundbelopp — 500 kr — att utges lika av alla tidningar som första gången befinns skyldiga till en kvalificerad försett mot god publicistisk sed. Vid upprepade anmärkningar mot en och samma tidning inom ett år efter införandet av det första av nämnden

Ar en auktoriserad revisor och en suppleant för denne. Före utgången av april månad varje år skall Stiftelsens styrelse till revisorn lämna förvaltningsberättelse jämte vinst- och förlusträkning samt balansräkning för det förlutna kalenderåret. Revisorn skall till stiftarna avge skriftlig berättelse över sin granskning av förvaltningsberättelsen jämte vinst- och förlusträkningen samt balansräkningen och skall tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelsen. Frågan om beviljande av ansvarsfrihet avgörs av stiftarna.

§ 6

Erväntligt uppkommet överskott i Stiftelsens verksamhet skall användas för dess ändamål enligt § 2 ovan.

§ 7

Stiftelsens stadgar kan endast ändras genom beslut av stiftarna.

§ 8

Upplösen Stiftelsen skall dess tillgångar överlämnas till Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareförbundet.

Instruktion för Allmänhetens Pressombudsmannen

§ 1

Allmänhetens Pressombudsmannen (PO) har till uppgift att på eget initiativ eller efter anmälan påtala avvikelser från god publicistisk sed i periodisk akraft.

§ 2

Det ankommer på PO att, därest förutsättningar härför bedöms föreligga, genom direkt hänvändelse till berörd tidning söka snabbt åstadkomma beriktigande eller, i förekommande fall, skäligt utrymme för genmäle från den förfördelade.

§ 3

Vid avgörande av frågan hurvida ett ärende skall hänskjutas till Pressens Opinionsnämnd (PON) skall PO främst grunda sin bedömning på följande ometändigheter:

a) Det skall finnas skälig grund för anmälan.
b) Det skall vara av betydelse med hänsyn till etiska principer, pressens anseende eller den skada som ett meddelande kan tänkas ha vållat någon att anmälan prövas av nämnden.

c) Anmälan måste avse ett pressuttalande eller ett meddelande som är relativt aktuellt.

Finnet PO att ovan nämnda ometändigheter icke föreligger, må

28

klandrade meddelandet höjs avgiften andra gången till 1 000 kr, tredje gången till 1 500 kr samt fjärde och därefter följande gånger varje gång till 2 000 kr.

För varje år som förflyter efter införandet av ett klandrat meddelande får en tidning vid ny anmärkning tillgodoräkna sig en sänkning av expeditionavgiften med 500 kr så länge denna överstiger grundbeloppet. Klandras tidningen därefter ånyo för meddelande som publicerats innan nytt helt år förflytit efter det senaste klandrade införandet, stiger avgiften åter med 500 kr, dock högst till 2 000 kr.

§ 12

Nämnden avger årligen rapport om sin verksamhet till de i § 6 omnämnda pressorganisationerna och till vederbörligaste justitieombudsmannen och till Advokatsamfundets ordförande.

§ 13

Fråga om ändring av grunderna för nämndens sammansättning eller verksamhet kan väckas av nämnden eller av Pressens Samarbetenämnd och avgörs av Pressens Samarbetenämnd efter hörande av vederbörligaste justitieombudsmannen och Advokatsamfundets ordförande.

Stadgar för Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsmannen

§ 1

Stiftelsens namn skall vara Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsmannen. Stiftare är Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareförbundet.

§ 2

Stiftelsen skall ha till ändamål att bejota om anställande av och bestrida löne- och administrationskostnader för Allmänhetens Pressombudsmannen.

§ 3

För Stiftelsen skall finnas en styrelse i vilken varje stiftare utser två ordinarie ledamöter och en suppleant. Styrelsen skall ha sitt säte i Stockholm. Den utser inom sig ordförande. Den är beslutligt, när minst en representant för varje stiftare är närvarande.

§ 4

Stiftelsens firme-tecknas av den eller dem som styrelsen därtill utser.

§ 5

Stiftelsens räkenskaper skall per den 31 december varje år sammanföras till ett fullständigt bokslut. För granskning av styrelsens förvaltnings- och Stiftelsens räkenskaper utser TU:s styrelse för varje kalender-

27

ärendet avskrivs. Häsnyu må därvid tas till om tillfredsställande värteloo publicerats av den icke lände tidningen.

§ 4

PO skall inhämta skriftligt medgivande från den närmast förfördade inönan han — efter anmälan från annan än den direkt förfördade eller på eget initiativ — hänskjuter ett ärende till opinionsnämnden.

§ 5

Anmälan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av anmälaron hänskjutas till nämnden under förut-säning att säken rör anmälaron själv.

Klagomål från anmälare, som inte själv beröts av det påtalade tidningemeddelandet, må icke av anmälaron föras vidare till nämnden.

§ 6

Utöver vad ovan i §§ 1—5 angivits såsom uppgifter för PO har denne ett i förekommande fall lämna allmänheten upplysningar i pressetiska frågor. Sådan rådgivning skall vara kostnadsfri.

PO skall vidare i möjligaste mån medverka i allmän upplysningsverksamhet rörande frågor inom det pressetiska området. Hårt inarbetas medverkan i form av föredrag, artiklar m m i facktidningar och andra publikationer samt, om så erfordras, även inom ramen för journalistutbildningen.

§ 7

Till PO bör stas en person med särskilda insikter inom området för pressetik. Häsnyu bör även tas till vederbörandes journalistiska erfarenheter.

PO stas av ett kollegium bestående av en av riksdagens justitiekommissionärer, ordföranden i Sveriges Advokatsamfund samt ordföranden i Pressens Samarbetsnämnd och anställs hos Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman, som inrättas och finansieras av PK, SJF och TU.

Tjänstgörings- och avlösningsförhållanden fastställs i särskilt kontrakt mellan PO och Stiftelsen. PO tillsätts för en mandatperiodens utgång från Har uppsägning ej skett senast ett år före mandatperiodens utgång från Stiftelsens sida eller ett halvt år före periodens utgång från PO:s sida, förnyas mandatet automatiskt med en ny treårsperiod. För varje ny mandatperiod gäller samma uppsägningstid som för den första perioden.

§ 8

PO må icke stas Stiftelsens verksamhet och medgivande åta sig uppträda utanför de i § 6 omnämnda områdena.

§ 9

Fråga om ändring av denna instruktion avgörs av Pressens Samarbetsnämnd.

SPELREGLER

FÖR

PRESS, RADIO OCH TV

1 PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och omlidlig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetsåklarna. Kontrollera sakkuppgifter så noggrant som omlidligheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.

Ge plats åt bemötanden

4. Felaktig sakkuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som har befogat anspråk att bemöta ett påstående skall beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på sådant sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna.
5. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen. Förfar på samma sätt med uttalanden från Allmänhetens Pressombudsman om ärendet inte hänskjutes till opinionsnämnden för bedömning.

Respektera den personliga integriteten

6. Avstå från publicitet, som kan kränka privatlivets helgd, om inte ett oavväsligt allmänintresse kräver offentlig belysning.
7. Iakttäta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.
8. Visa alltid öppenhet för brott och olyckor störeta möjliga hänsyn.
9. Framhåll inte i rubriker, på löpsedlar eller på annat sätt berörda personers ras, börd, nationalitet eller kön, om detta är ovidkommande eller kan uppfattas som misskrediterande. Samma princip gäller om yrkesbeteckningar, politisk tillhörighet eller religiösa åskådning.

UTGIVNA AV

PRESSENS SAMARBETSNÄMND

eller televisionsprogram. För granskning av dessa program finns den av regeringen utsedda Radionämnden.

Opinionens utseende publiceras förutom i den klandrade tidningen regelbundet i särskild bilaga till Pressens Tidning samt i refererande form i tidningen Journalisten.

Pressens Samarbetsnämnd (PK, SJF och TU) utger årligen en sammanfattning av de ur principiell synpunkt viktigaste ärendena hos opinionensnämnden.

Radionämndens beslut kan rekvireras hos nämndens kansli.

Var varsam med bilder

10. Ved som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterialet. Undvik bilder som kan kränka och såra.

11. Förfälska inte en bilds innehåll genom beskärning, montage eller missvisande bildtext. Icke autentiska bilder får inte utges vara autentiska.

Döm ingen ohörd

12. Publicera inte anmälningar om brott utan att noga pröva om anmälan kan anses grundad. Återge inte ovidkommande uppgifter om personer, som har nämnts i samband med brott.

13. Iaktta stor varsamhet i fråga om anmälningar till JO, KO, NO, advokatsamfundet och andra offentliga instanser. Ge den anmälda tillfälle att uttala sig samtidigt, om så är möjligt. Var uppmärksam på att anmälningar och stämningssökningar kan syfta till skandalisering eller utpressning.

14. Föregrip inte domstols eller därmed jämförbar myndighets avgörande genom att ta parti i skuldfrågan. Återge båda parternas ståndpunkter. Här ett mål refererats, bör även domen eller annat avgörande redovisas.

Var försiktig med namn

15. Nämng inte för brott misstänkta, till offentliga myndigheter anmälda eller för brott dömda personer, om inte ett uppenbart elimineringsbehov kräver det.

16. Nämng inte den misstänkta, anmälda eller dömda, publicera då inte bild, yrke, titel, ålder, kön eller andra uppgifter som gör det möjligt att identifiera vederbörande.

17. Omnäm inte att personer dömts i tidigare brottmål, om inte särskilt starka skäl föreligger.

18. Granska kritiskt uppgifter om personer som är efterlysta vid polisutredning.

19. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

KOMMENTAR TILL DEL I

För tolkning av begreppet "god publicistisk sed" svarar för pressens del i första hand Pressens Opinionsnämnd samt i ärenden som inte hänkjuks till nämnden Allmänhetens Pressombudeman. Det bör uppmärksammas att Pressens Opinionsnämnd och Allmänhetens Pressombudeman ej prövar fråga om avsteg från reglerna i radio-

II YRKESREGLER

Journalistens integritet

1. Acceptera inte uppdrag eller inbjudningar utanför tjänsten vilka kan mistänkliggöra ställningen som tri och självständig journalist.

2. Ta inte emot journalistiska uppdrag av personer utanför den redaktionella ledningen. Hänvisa vid försök till påtryckning till ansvarige utgivaren.

3. Använd inte ställningen som journalist till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.

4. Utnyttja inte för egen eller andras vinning opublicerade nyheter beträffande ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.

5. Beakta journalistavtalets bestämmelse om att medarbetare inte får åläggas att skriva mot sin övertygelse eller utföra förordningsuppdrag.

Anskaffning av material

6. I Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur deras uttalanden återges.

7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt. Upplys den intervjuade om huruvida samtalet är avsett för publicering eller enbart för information.

8. Förfälska inte intervjuer.

Pressens Opinionsnämnd (PON) och Allmänhetens Pressombudsman (PO)

9. Visa hänsyn vid fotografieringsuppdrag samt vid enskaffning av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.
10. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inkränka berättigad publicitet.
11. Iakttä upphovsrätten. Ange källan när annans material citeras eller återges.

Publiceringstider

12. Respektera överenskomna publiceringstider.

KOMMENTAR TILL DEL II

Undertecknarna av dessa regler vill med detta ävenitt ge vägledning i det journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier. Avsnittet ersätter SIF:s yrkeskodex.

Detta avsnitt är inte bara en regelsamling — det är också avsatt ett stimulerande till en kontinuerlig debatt inom journalistikåren i arbets-etiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Reglerna sveer alla redaktionella medarbetare, alltså i tillämpliga delar även journalister vid radio, tv, informationsavdelningar etc.

SIF:s styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna.

Stadgar för Pressens Opinionsnämnd

§ 1

Pressens Opinionsnämnd (PON) är en hedersdomstol i ärenden som gäller tillämpningen av god publicistisk sed.

Nämnden prövar dylika ärenden (s. k. hedersmål) rörande all periodisk press som tillhandahålles allmänheten genom abonnemang eller lösnummersförsäljning eller som på annat sätt är tillgänglig för envar.

§ 2

Hedersmål kan av nämnden upptas på anmälan av Allmänhetens Pressombudsman eller på anmälan, som ingivits till denne och som denne hänskjuter till nämnden. Anmälan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av enmäjlaren hänskjutas till nämnden under förutsättning att saken rör enmäjlaren själv.

Såväl enskild person som bolag eller korporation kan vara enmäjlare.

§ 3

Nämnden äger i särskilda fall pröva mål även under andra förutsättningar eller i annan ordning än ovan sagts. Nämnden avgör jämval huruvida ett anmält mål skall upptagas till behandling eller ej. Nämnden har obetingat rätt att, även efter påbörjad handläggning, visa ett mål ifrån sig.

Verkställande av utredningar i mera allmän mening ingår icke i nämndens uppgift.

§ 4

Nämndens domsmedel består i opinionsuttalande.

Detta uttalande är att betrakta som offentligt.

§ 5

Nämnden består av ordförande och fem ledamöter.

Ersättare för ordföranden är en förste, en andre och en tredje vice ordförande.

För var och en av de enligt § 6 av en av riksdagens justitieombudsmän samt ordföranden i Sveriges Advokatsamfund utsedda ledamöterna finns tre suppleanter. För var och en av de övriga ledamöterna finns två suppleanter.

såvida han ej ersätter ordinarie ledamot. Om så finnes lämpligt kan hederämål utelämnas till avgörande av nämndens samtliga ledamöter och suppleanter.

§ 11

Av nämnden klendrad tidning erlägger expeditionssavgift, som i början av varje år fastställs av Pressens Samarbetenämnd. Avgiften beräknas genom att summan av de två senaste årens kostnader och det löpande årets beräknade kostnader för PO:s och nämndens verksamhet delas med det antal tidningar, som under samma tid enmältts och beräknas bli enmältas hos nämnden. Tidning med en medelnettopplaga per vardag om högst 10 000 ex. betalar expeditionssavgift om 1 000 kr.

I fall som avses i § 2 tredje stycket instruktionen för Allmänhetens Pressombudeman utgår expeditionssavgift endast om nämnden skärper det av PO uttalade klandret eller om nämnden, när tidningen påkallat nämndens prövning av ärendet, i huvudsak ansluter sig till det av PO uttalade klandret.

§ 12

Expeditionssavgiften inbetalas till Stiftelsen Allmänhetens Pressombudeman för täckande av PO:s och PON:s kostnader.

§ 13

Klendrad tidning bör utan dröjsmål i oavkortat ekick och på väl synlig platt publicera opinionenämndens hela uttalande och utan anmärkning redovisa hos PO ett så skett.

§ 14

Nämnden avger årligen rapport om sin verksamhet till de i § 6 omnämnda pressorganisationerna, till vederbörligaste justitieombudeman och till advokatsamfundets ordförande.

§ 15

Fråga om ändring av grunderna för nämndens sammansättning eller verksamhet kan väckas av nämnden eller av Pressens Samarbetenämnd och avgöres av Pressens Samarbetenämnd efter hörande av vederbörligaste justitieombudeman och advokatsamfundets ordförande.

§ 6

Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen utser var för sig en ledamot i nämnden jämte två suppleanter för honom. En av riksdagens justitieombudsmän samt ordföranden i Sveriges Advokatsamfund utser gemensamt två ledamöter i nämnden jämte sex suppleanter för dem. Vägledande bör därvid vara att de båda sista nämnda och deras suppleanter skall ha förankring hos allmänheten, företrädesvis genom anknytning till organ för det fria folkbildningsarbetet och andra folkrörelser, till arbetsmarknadens parter, till konsument- och näringslivsorganisationer och liknande samt att de icke får stå i beroendeförhållande till tidningsföretag eller till pressens organisationer.

Mandattiden, vars längd är två år, börjar löpa den 1 juli. Val till nämnden bör förrättas minst två månader före ny mandatperiods början.

Nämndens sålunda utsedda ledamöter och suppleanter utser för en mandattid av två år ordförande och vice ordförande. Dessa bör väljas bland jurister som innehar eller innehaft domarämbete.

Vid förfall för såväl ledamot som hans ersättare äger det verkställande organet för den organisation, som utsatt dem, att förordna tillfällig ersättare. Vid förfall för någon av allmänhetens representanter äger ordföranden rätt att utse tillfällig ersättare.

§ 7

Nämnden utser sekreterare. Det åligger denne att efter ordförandens anvisningar bereda ärendens, föra protokoll och ombesörja övriga expeditionsgörörelser.

§ 8

Nämnden beslutar när, förutom ordföranden eller ersättare för honom, en ledamot eller suppleant, utsedd av var och en av de i § 6 nämnda pressorganisationerna, samt två ledamöter eller suppleanter, utsedda på sätt som säges i § 6, 1:a stycket, andra meningen, är närvarande.

§ 9

Vid behandlingen i nämnden av hederämål som rör viss tidning får ej deltaga någon som företräder eller är anställd hos denna.

§ 10

Varje ledamot av nämnden äger vid beslut en röst. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Enhällighet bör eftersträvas. Ordföranden kan, vid delade meningar inom nämnden, söka åvägbringa enighet i fråga om beslut genom att ejournera ärendet. Reservationer till nämndens beslut får dock avgivas om enighet ej kan nås.

Enskilda ledamöters vote bör ej yppas för utomstående.

Suppleant äger deltaga i nämndens överläggningar men ej i besluten

§ 5

Anmälan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av anmälaren hänskjutas till nämnden under förutsättning att saken rör anmälaren själv.

Klagomål från anmälare, som inte själv berörs av det påtalade tilläggsmeddelandet, må icke av anmälaren föras vidare till opinionsnämnden.

§ 6

Det förutsetts att anmald tidning på uppmaning av PO inkommer med erforderligt antal exemplar av tidningen där den anmilda artikeln införts.

§ 7

Utöver vad ovan i §§ 1—5 angivits såsom uppgifter för PO har denne ett i förekommande fall lämna allmänheten upplysningar i pressetiska frågor. Sådan rådgivning skall vara kostnadsfri.

PO skall vidare i möjligaste mån medverka i allmän upplysningsverksamhet rörande frågor inom det pressetiska området. Härj innefattas medverkan i form av föredrag, artiklar m. m. i facktidsskrifter och andra publikationer samt, om så erfordras, även inom ramen för journalistutbildningen.

§ 8

Till PO bör utövas en person med särskilda insikter inom området för pressetik. Hånsyn bör även tagas till vederbörandes journalistiska erfarenheter.

PO utövas av ett kollegium bestående av en av riksdagens justitieombudsmän, ordföranden i Sveriges Advokatsamfund samt ordföranden i Pressens Samarbetenämnd och anställs hos Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman, som inrättas och finansieras av PK, SJF och TU.

Tjänstgörings- och avlösningsförhållanden fastställas i särskilt kontrakt mellan PO och stiftelsen. PO tillsätts för en mandatperiod på tre år. Har uppsägning ej skett senast ett år före mandatperiodens utgång från stiftelsens sida eller ett halvt år före periodens utgång från PO:s sida, förnyas mandatet automatiskt med en ny treårsperiod. För varje ny mandatperiod gäller samma uppsägningstid som för den föregående perioden.

§ 9

PO må icke utan stiftelsens vetskap och medgivande åtaga sig uppdrag utanför de i § 7 omnämnda områdena.

§ 10

Fråga om ändring av denna instruktion avgöres av Pressens Samarbetenämnd.

§ 1

Allmänhetens Pressombudsman (PO) har till uppgift att på eget initiativ eller efter anmälan påtala avvikelser från god publicistisk sed i periodisk skrift.

§ 2

Det enkommer på PO att, därast förutsättningar härför bedömes föreligga, genom direkt hänvändelse till berörd tidning söka enast åstadkomme berättigande eller, i förekommande fall, skäligen utrymme för genmäle från den fördelade.

Fråga om opinionsuttalande enligt § 4 i Stedgar för Pressens Opinionsnämnd (PON) får i lindrigare fall av klar avvikelser från god publicistisk sed prövas av PO i ärenden som anmälas till denne. Kländrande uttalande skall utan dröjsmål i oavkortat skick och på väl synlig plats publiceras av den berörda tidningen senast i företa numret efter 10 dagar från PO:s delgivning av uttalandet.

Tidning som inte är nöjd med uttalandet kan i stället för publicering hänskjutas saken till opinionsnämnden inom 10 dagar från delgivningen. Anmälare som inte är nöjd med uttalandet äger rätt att inom 1 månad från tidpunkten för uttalandet hänskjuta saken till opinionsnämnden.

§ 3

Vid avgörande av frågan hurvida ett ärende skall hänskjutas till Pressens Opinionsnämnd (PON) skall PO främst grunda sin bedömning på följande omständigheter:

- a) Det skall finnas skäligen grund för anmälan.
 - b) Det skall vara av betydelse med hänsyn till etiska principer och den skada som ett meddelande kan tänkas ha vällat någon ett anmälan prövas av nämnden.
 - c) Anmälan måste avse en artikel som är relativt aktuell.
- Finner PO att ovan nämnda omständigheter icke föreligger, må ärendet avskrivas. Hänsyn må därvid tagas till om tillfredsställande rättelse publicerats av den följande tidningen.
- Anmälan till PO kan upptagas till prövning endast om den avser artikel som publicerats inom tre månader före dagen då anmälan inkom, såvida icke särskilda skäl föreligger.

§ 4

PO skall inhämta skriftligt medgivande från den närmast fördelade innan han — efter anmälan från annan än den direkt fördelade eller

Stadgar för Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman

- § 1
Stiftelsens namn skall vara Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman. Stiftare är Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen.
- § 2
Stiftelsen skall ha till ändamål att besluta om anställande av och bestrida löne- och administrationskostnader för Allmänhetens Pressombudsman.
- § 3
För Stiftelsen skall finnas en styrelse i vilken varje stiftare utser två ordinarie ledamöter och en suppleant. Styrelsen skall ha sitt säte i Stockholm. Den utser inom sig ordförande. Den är beslutsför, när minst en representant för varje stiftare är närvarande.
- § 4
Stiftelsens firma tecknas av den eller dem som styrelsen därtill utser.
- § 5
Stiftelsens räkenskaper skall per den 31 december varje år sammanföras till ett fullständigt bokslut. För granskning av styrelsens förvaltning och Stiftelsens räkenskaper utser TU:s styrelse för varje kalenderår en auktoriserad revisor och en suppleant för denne. Före utgången av april månad varje år skall Stiftelsens styrelse till revisorn lämna förvaltningsberättelse jämte vinst- och förlusträkning samt balansräkning för det förfutna kalenderåret. Revisorn skall till stiftarna avge skriftlig berättelse över sin granskning av förvaltningsberättelsen jämte vinst- och förlusträkningen samt balansräkningen och skall tillstyrka eller avstyrka ansvarfrihet för styrelsen. Frågan om beviljande av ansvarsfrihet avgörs av stiftarna.
- § 6
Eventuellt uppkommet överskott i Stiftelsens verksamhet skall användas för dess ändamål enligt § 2 ovan.
- § 7
Stiftelsens stadgar kan endast ändras genom beslut av stiftarna.
- § 8
Upplöses Stiftelsen skall dess tillgångar överlämnas till Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen.

SPELREGLER

FÖR

PRESS RADIO TV

I PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetsällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.

Ge plats åt bemötanden

4. Felaktig sakuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som har befoगत anspråk att bemöta ett påstående skall beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på sådant sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
5. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen. Förtar på samma sätt med uttalanden från Allmänhetens Pressombudsman om ärendet inte hänskjutes till opinionsnämnden för bedömning.

Respektera den personliga integriteten

6. Avstå från publicitet, som kan kränka privatlivets helgd, om inte ett oavvisligt allmänintresse kräver offentlig belysning. Överväg särskilt noga publicering av familjetvister och vårdnadsärenden med hänsyn till den skada som kan förorsakas de berörda.
7. Iaktta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.
8. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn.
9. Framhåv inte i rubriker, på löpsedlar eller på annat sätt berörda personers ras, börd, nationalitet eller kön, om detta är ovidkommande eller kan upplattas som misskrediterande. Samma princip gäller om yrkesbeteckningar, politisk tillhörighet eller religiös åskådning.

UTGIVNA AV

PRESSENS SAMARBETSNÄMND

Var varsam med bilder

10. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterialet. Undvik bilder som kan kränka och sår

11. Förfälska inte en bilds innehåll genom beskärning, montage eller missvisande bildtext. Icke autentiska bilder får inte utges vara autentiska.

Döm Ingen ohörd

12. Sträva efter att ge personer, som kritiserats i faktaredovisande material, tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Var särskilt varsam i fråga om anmälningar till JO, KO, NO, advokatsamfundet och andra offentliga instanser. Var uppmärksam på att anmälningar och stämningssökningar kan ha till enda syfte att skada den anmälda.
13. Publicera inte anmälningar om brott utan att noga pröva om anmälan kan anses grundad. Återge inte oöverkommande uppgifter om personer, som har nämnts i samband med brott.
14. Föregröp inte domstols eller därmed jämförbara myndighets avgörande genom att ta parti i skuldfrågan. Återge båda parternas ståndpunkter. Har ett mål refererats, bör även domen eller annat avgörande redovisas.

Var försiktig med namn

15. Avstå från namnpublivering, som kan skada, om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges. Detta gäller bl a till offentliga myndigheter anmälda, för brott misstänkta eller dömda personer.
16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller att lämna uppgift om t ex yrke, titel, ålder, nationalitet, kön, som gör det möjligt att identifiera vederbörande.
17. Omnämn inte att personer dömts i tidigare brottmål, om inte särskilt starka skäl föreligger.
18. Granska kritiskt uppgifter om personer som är efterlysta vid polisutredning.
19. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublivering faller på den som återger materialet.

KOMMENTAR TILL DEL I

För tolkning av begreppet "god publicistisk sed" svarar för pressens del i första hand Pressens Opinionsnämnd samt i ärenden som inte hänskjuts till nämnden Allmänhetens Pressombudsman. Det bör uppmärksammas att Pressens Opinionsnämnd och Allmänhetens Pressombudsman ej prövar frågor om avsteg från reglerna i radio- eller televisionsprogram. För granskning av dessa program finns den av regeringen utsedda Radionämnden. Opinionsnämndens utslag publiceras förutom i den klandrade tidningen i refererande form i Pressens Tidning och tidningen Journalisten. Abonnemang på nämndens utdrag kan beställas hos TU. Pressens Samarbitetsnämnd (PK, SJF och TU) utger årligen en sammanfattning av de ur principiell synpunkt viktigaste ärendena hos opinionsnämnden. Radionämndens beslut kan rekvideras hos nämndens kansli.

II YRKESREGLER

Journalistens integritet

1. Ta inte i tjänsten emot journalistiska uppdrag av personer utanför den redaktionella ledningen.
2. Acceptera inte uppdrag från utomstående, ej heller inbjudan, gåva, gratiosa eller annan förmån i och utanför tjänsten som kan misstänkliggöra ställningen som fri och självständig journalist.
3. Använd inte ställningen som journalist till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.
4. Utnyttja inte för egen eller andras vinning publicerade nyheter beträffande ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.
5. Beakta journalistavtalets bestämmelse om att medarbetare icke får åtagas att skriva mot sin övertygelse eller utföra förordnande uppdrag.

Anskaffning av material

6. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.
7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt. Upplys den intervjuade om huruvida samtalet är avsett för publicering eller enbart för information.
8. Förfälska inte intervjuer eller bilder.
9. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.
10. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet.
11. Beakta upphovsrätten med dess citaregler och fotorätten.
12. Visa generositet med källangivelse när en framsällning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.

Publiveringstider

13. Respektera överenskomna publiceringstider.

KOMMENTAR TILL DEL II

Undertecknarna av dessa regler vill med detta avsnitt ge vägledning i del journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier. Avsnittet ersätter SJF:s yrkeskodex.

Delta avsnitt är inte bara en regelsamling – det är också avsett att stimulera till en kontinuerlig debatt inom journalistikåren i arbetsetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Reglerna avser alla redaktionella medarbetare, alltså i tillämpliga delar även journalister vid radio, tv, informationsavdelningar etc. SJF:s styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna.

Stadgar för Pressens Opinionsnämnd

1 §

Pressens Opinionsnämnd (PO:n) är en hedersdomstol i ärenden som gäller tillämpningen av god publicistisk sed.
Nämnden prövar dylika ärenden (s k hedersmål) rörande all periodisk press som tillhandahålles allmänheten genom abonnemang eller lösnummerförsäljning eller som på annat sätt är tillgänglig för envar.

2 §

Hedersmål kan av nämnden upptas på anmälan av Allmänhetens Pressombudsman eller på anmälan, som ingivits till denne och som denne hänskjuter till nämnden. Anmälan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av anmälaren hänskjutas till nämnden under förutsättning att saken rör anmälaren själv.
Såväl enskild person som bolag eller korporation kan vara anmälare.

3 §

Nämnden äger i särskilda fall pröva mål även under andra förutsättningar eller i annan ordning än ovan sagts. Nämnden avgör jämväl huruvida ett anmält mål skall upplagas till behandling eller ej. Nämnden har obetingat rätt att, även efter påbörjad handläggning, visa ett mål ifrån sig.

Verkställande av utredningar i mera allmän mening ingår icke i nämndens uppgift.

4 §

Nämndens dömsmedel består i opinionsuttalande.
Detta uttalande är att betrakta som offentligt.

5 §

Nämnden består av ordförande och fem ledamöter.
Ersättare för ordföranden är en förste, en andre och en tredje vice ordförande.
För var och en av de enligt § 6 av en av riksdagens justitieombudsmän samt ordföranden i Sveriges Advokatsamfund utsedda ledamöterna finns tre suppleanter. För var och en av de övriga ledamöterna finns två suppleanter.

6 §

Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen utser var för sig en ledamot i nämnden jämte två suppleanter för

Advokatsamfund utser gemensamt två ledamöter i nämnden jämte två suppleanter för dem. Vägledande bör därvid vara att de båda sistnämnda och deras suppleanter skall ha förankring hos allmänheten, företrädesvis genom anknytning till organ för det fria folkbildningsarbetet och andra folkrorelser, till arbetsmarknadens parter, till konsument- och näringslivsorganisationer och liknande samt att de icke får stå i beroendeförhållande till tidningsföretag eller till pressens organisationer.

Mandattiden, vars längd är två år, börjar löpa den 1 juli. Val till nämnden bör förrättas minst två månader före ny mandatperiods början.

Nämndens sålunda utsedda ledamöter och suppleanter utser för en mandattid av två år ordförande och vice ordförande. Dessa bör väljas bland jurister som innehar eller innehaft domarämbete.

Vid förfall för såväl ledamot som hans ersättare äger det verkställande organet för den organisation, som utsett dem, att förordna tillfällig ersättare. Vid förfall för någon av allmänhetens representanter äger ordföranden rätt att utse tillfällig ersättare.

7 §

Nämnden utser sekreterare. Det åligger denne att efter ordförandens anvisningar bereda ärendena, föra protokollet och ombesörja övriga expeditionsgöromål.

8 §

Nämnden beslutar när, förutom ordföranden eller ersättare för honom, en ledamot eller suppleant, utsedd av var och en av de i § 6 nämnda pressorganisationerna, samt två ledamöter eller suppleanter, utsedda på sätt som säges i § 6, 1:a stycket, andra meningen, är närvarande.

9 §

Vid behandlingen i nämnden av hedersmål som rör viss tidning får ej deltaga någon som företräder eller är anställd hos denna.

10 §

Varje ledamot av nämnden äger vid beslut en röst. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Enhällighet bör eftersträvas. Ordföranden kan, vid delade meningar inom nämnden, söka åvågbringa enighet i fråga om beslut genom att ajournera ärendet. Reservationer till nämndens beslut får dock avgivas, om enighet ej kan nås.

Enskilda ledamöters vota bör ej yppas för utomstående.

Suppleant äger deltaga i nämndens överläggningar men ej i besluten såvida han ej ersätter ordinarie ledamot. Om så innes lämpligt kan hedersmål utsättas till avgörande av nämndens samtliga ledamöter och suppleanter.

11 §

Av nämnden klandrad tidning erlägger expeditiönsavgift, som för 1988 uppgår till följande belopp:

TS-upplaga vardagar	Kronor
Upp till 10 000 ex	5 225,-
Över 10 000 ex	14 250,-

Expeditiönsavgifterna uppräknas varje år med den procentvissa värdet bruttokostnaderna för PO/POn:s verksamhet har stigit under föregående år.

I fall som avses i § 3 tredje stycket Instruktion för Allmänhetens Pressombudsman utgår expeditiönsavgift endast om nämnden skärper det av PO uttalade klandret eller om nämnden, när tidningen påkallat nämndes prövning av ärendet, i huvudsak ansluter sig till det av PO uttalade klandret.

12 §

Expeditiönsavgiften, som utgör ett bidrag till täckande av kostnaden för PO och PON, inbetalas till TU:s Förlags AB.

13 §

Klandrad tidning bör utan dröjsmål i oavkortat skick och på väl synlig plats publicera opinionsnämndens hela uttalande och utan anmaning redovisa hos PO att så skett.

14 §

Nämnden avger årligen rapport om sin verksamhet till de i § 6 omnämnda pressorganisationerna, till vederbörande justieombudsman och till advokatsamfundets ordförande.

15 §

Fråga om ändring av grunderna för nämndens sammansättning eller verksamhet kan väckas av nämnden eller av Pressens Samarbetsnämnd och avgöres av Pressens Samarbetsnämnd efter hörande av vederbörande justieombudsman och advokatsamfundets ordförande.

Instruktion för Allmänhetens Pressombudsman

1 §

Allmänhetens Pressombudsman (PO) har till uppgift att på eget initiativ eller efter anmälan påtala avvikelser från god publicistisk sed i periodisk skrift.

2 §

PO biträdes närmast av Allmänhetens Biträdande Pressombudsman (bitr PO).

När PO är förhindrad att utöva sin tjänst, utövas denna av bitr PO. Denne inträder efter beslut av PO även i övrigt i hans ställe vid behandlingen av visst ärende eller viss grupp av ärenden.

Bitr PO får ej vidta åtgärd eller fatta beslut som rubbar eller ändrar av PO meddelade föreskrifter eller tillämpade grunder.

3 §

Det ankommer på PO att, därest förutsättningar härför bedömes föreligga, genom direkt hänvändelse till berörd tidning söka snabbt åstadkomma berikgande eller, i förekommande fall, skäligt utrymme för genmäle från den förfördelade.

Fråga om opinionsuttalande enligt § 4 i Stadgar för Pressens Opinionsnämnd (PON) får i lindrigare fall av klar avvikelse från god publicistisk sed prövas av PO i ärenden som anmäles till denne. Klandrande uttalande skall utan dröjsmål i oavkortat skick och på väl synlig plats publiceras av den berörda tidningen senast i första numret efter 10 dagar från PO:s delgivning av uttalandet.

Tidning som inte är nöjd med uttalandet kan i stället för publicering hänskjuta saken till opinionsnämnden inom 10 dagar från delgivningen. Anmälare som inte är nöjd med uttalandet äger rätt att inom 1 månad från tidpunkten för uttalandet hänskjuta saken till opinionsnämnden.

4 §

Vid avgörande av frågan huruvida ett ärende skall hänskjutas till Pressens Opinionsnämnd (PON) skall PO främst grunda sin bedömning på följande omständigheter.

a) Det skall finnas skäligen grund för anmälan.

b) Det skall vara av betydelse med hänsyn till etiska principer och den skada som ett meddelande kan länkas ha vållat någon att anmälan prövas av nämnden.

c) Anmälan måste avse en artikel som är relativt aktuell.

Finns PO att ovan nämnda omständigheter icke föreligger, må ärendet avskivas. Hänsyn må därvid tagas till om tillfredsställande rättelse publicerats av den felande tidningen.

Anmälan till PO kan upptagas till prövning endast om den avser artikel som publicerats inom tre månader före dagen då anmälan inkom, såvida icke särskilda skäl föreligger.

PO skall inhämta skriftligt medgivande från den närmast fördelade innan han - efter anmälan från annan än den direkt fördelade eller på eget initiativ - avger ett opinionsutlåtande enl § 3 eller hänskjuter ett ärende till opinionsnämnden.

6 §
Anmälan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av anmälaren inom 1 månad från tidpunkten för beslutet hänskjutas till nämnden under förutsättning att saken rör anmälaren själv.

Klagomål från anmätare, som inte själv berörs av det påtalade tidningsmeddelandet, må icke av anmälaren föras vidare till opinionsnämnden.

7 §
Det förutsätts att anmäld tidning på uppmaning av PO inkommer med erforderligt antal exemplar av tidning där den anmälda artikeln inlöpts.

8 §
Utöver vad ovan i §§ 1-6 angetts såsom uppgifter för PO har denne att i förekommande fall lämna allmänheten upplysningar i pressetiska frågor. Sådan rådgivning skall vara kostnadsfri.

PO skall vidare i möjligaste mån medverka i allmän upplysningsverksamhet rörande frågor inom det pressetiska området. Här innefattas medverkan i form av föredrag, artiklar m m i fackidskrifter och andra publikationer samt, om så erfordras, även inom ramen för journalistutbildningen.

9 §
Till PO bör utses en person med särskilda insikter inom området för pressetik. Hänsyn bör även tagas till vederbörandes journalistiska erfarenheter.

PO utses av ett kollegium bestående av en av riksdagens justitieombudsmän, ordföranden i Sveriges Advokatsamfund samt ordföranden i Pressens Samarbetsnämnd och anställs hos Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman, som inrättas och finansieras av PK, SJF och TU.

Tjänstgörings- och avlöningsförhållanden fastställs i särskilt kontrakt mellan PO och stiftelsen. PO tillsätts för en mandatperiod på tre år. Har uppsägning ej skett senast ett år före mandatperiodens utgång från stiftelsens sida eller ett halvt år före periodens utgång från PO:s sida, förnyas mandatet automatiskt med en ny treårsperiod. För varje ny mandatperiod gäller samma uppsägningstid som för den första perioden.

Blir PO utses av styrelsen i Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman i samråd med PO. Tjänstgörings- och avlöningsförhållanden fastställs i särskilt kontrakt mellan bliv PO och stiftelsen.

10 §
PO må icke utan stiftelsens vetskap och medgivande åta sig uppdrag utanför de i § 8 omnämnda områdena.

11 §
Fråga om ändring av denna instruktion avgöres av Pressens Samarbetsnämnd.

16

Allmänhetens Pressombudsman

1 §
Stiftelsens namn skall vara Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman. Stiftelse är Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsul-givareföreningen.

2 §
Stiftelsen skall ha till ändamål att besluta om anställande av och besidra löne- och administrationskostnader för Allmänhetens Pressombudsman och Allmänhetens Biträdande Pressombudsman.

3 §
För Stiftelsen skall finnas en styrelse i vilken varje stiftare utser två ordinarie ledamöter och en suppleant. Styrelsen skall ha sitt säte i Stockholm. Den utser inom sig ordförande. Den är beslutoför, när minst en representant för varje stiftare är närvarande.

4 §
Stiftelsens firma tecknas av den eller dem som styrelsen därtill utser.

5 §
Stiftelsens räkenskaper skall per den 31 december varje år sammanföras till ett fullständigt bokslut. För granskning av styrelsens förvaltning och Stiftelsens räkenskaper utser TU:s styrelse för varje kalenderår en auktoriserad revisor och en suppleant för denne. Före utgången av april månad varje år skall Stiftelsens styrelse till revisorn lämna förvaltningsberättelse jämte vinst- och föruträkning samt balansräkning för det förlutna kalenderåret. Revisorn skall till stiftarna avge skriftlig berättelse över sin granskning av förvaltningsberättelsen jämte vinst- och föruträkningen samt balansräkningen och skall tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelsen. Frågan om beviljande av ansvarsfrihet avgöres av stiftarna.

6 §
Eventuellt uppkommet överskott i Stiftelsens verksamhet skall användas för dess ändamål enligt § 2 ovan.

7 §
Stiftelsens stadgar kan emelländras genom beslut av stiftarna.

8 §
Upplöses Stiftelsen skall dess tillgångar överlämnas till Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsul-givareföreningen.

17

SPELREGLER

FÖR

PRESS RADIO TV

I PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.

Ge plats åt bemötanden

4. Felaktig sakuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som har befogat anspråk att bemöta ett påstående skall beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på sådant sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
5. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen. Förta på samma sätt med uttalanden från Allmänhetens Pressombudsman om ärendet inte hänskjutes till opinionsnämnden för bedömning.

Respektera den personliga integriteten

6. Avstå från publicitet, som kan kränka privatlivets helgd, om inte ett oavvisligt allmänintresse kräver offentlig belysning. Överväg särskilt noga publicering av familjetvister och vårdnadsärenden med hänsyn till den skada som kan försakas de berörda.
7. Iaktta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.
8. Visa alltid ofören för brott och olyckor största möjliga hänsyn.
9. Framhäv inte i rubriker, på löpsedlar eller på annat sätt berörda personers ras, börd, nationalitet eller kön, om detta är ovidkommande eller kan uppfattas som misskrediterande. Samma princip gäller om yrkesbetäckningar, politisk tillhörighet eller religiös åskådning.

UTGIVNA AV

PRESSENS SAMARBETSNÄMND

10. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterialet. Undvik bilder som kan kränka och sára.
11. Förfalska inte en bilds innehåll genom beskärning, montage eller missvisande bildtext. Icke autentiska bilder får inte utges vara autentiska.

Döm ingen ohörd

12. Sträva efter att ge personer, som kritiserats i faktaredovisande material, tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Var särskilt varsam i fråga om anmälningar till JO, KO, NO, advokatsamfundet och andra offentliga instanser. Var uppmärksam på att anmälningar och stämningansökningar kan ha till enda syfte att skada den anmälda.
13. Publicera inte anmälan om brott utan att noga pröva om anmälan kan anses grundad. Äterge inte ovidkommande uppgifter om personer, som har nämnts i samband med brott.
14. Föregrip inte domstols eller därmed jämförbar myndighets avgörande genom att ta parti i skuldfrågan. Äterge båda parternas sländpunkter. Har ett mål refererats, bör även domen eller annat avgörande redovisas.

Var försiktig med namn

15. Avslå från nammpublicering, som kan skada, om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges. Detta gäller bl a till offentliga myndigheter anmälda, för brott misstänkta eller dömda personer.
16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller att lämna uppgift om t ex yrke, titel, ålder, nationalitet, kön, som gör det möjligt att identifiera vederbörande.
17. Omnämn inte att personer dömts i tidigare brottmål, om inte särskilt starka skäl föreligger.
18. Granska kritiskt uppgifter om personer som är efterlysta vid polisutredning.
19. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet.

KOMMENTAR TILL DEL I

För tolkning av begreppet "god publicistisk sed" svarar för pressens del i första hand Pressens Opinionsnämnd samt i ärenden som inte hänskjuts till nämnden Allmänhetens Pressombudsman. Det bör uppmärksammas att Pressens Opinionsnämnd och Allmänhetens Pressombudsman ej prövar fråga om avsteg från reglerna i radio- eller televisionsprogram. För granskning av dessa program finns den av regeringen utsedda Radionämnden.

Pressens Samarbetsnämnd (PK, SJF och TU) utger årligen en sammanfattning av de ur principiell synpunkt viktigaste ärendena hos opinionsnämnden.

Radionämndens beslut kan rekvireras hos nämndens kansli.

II YRKESREGLER

Journalistens integritet

1. Ta inte i tjänsten emot journalistiska uppdrag av personer utanför den redaktionella ledningen.
2. Acceptera inte uppdrag från utomstående, ej heller inbjudan, gåva, gratieska eller annan förmån i och utanför tjänsten som kan misslänkliggöra ställningen som fri och självständig journalist.
3. Använd inte ställningen som journalist till att utöva påtryckning för egen eller andras vinning eller till att skaffa privata förmåner.
4. Utnyttja inte för egen eller andras vinning publicerade nyheter beträffande ekonomiska förhållanden eller åtgärder hos stat, kommuner, organisationer, företag eller enskilda.
5. Beakta journaliststallets bestämmelse om att medarbetare icke får åläggas att skriva mot sin övertygelse eller utlösa förödmjukande uppdrag.

Anskaffning av material

6. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.
7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt. Upplys den intervjuade om huruvida samtalet är avsett publicering eller enbart för information.
8. Förfalska inte intervjuer.
9. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.
10. Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet.
11. Beakta upphovsrätten med dess citatregler.
12. Visa generositet med källangivelse när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter.

Publiceringstider

13. Respektera överenskomna publiceringstider.

KOMMENTAR TILL DEL II

Undertecknarna av dessa regler vill med detta avsnitt ge vägledning i det journalistiska arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i lagar, kollektivavtal eller i övriga delar av dessa etiska regler för massmedier. Avsnittet ersätter SJF:s yrkeskodex.

Detta avsnitt är inte bara en regelsamling – det är också avsett att stimulera till en kontinuerlig debatt inom journalistikåren i arbetsetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som journalisten kan möta i sitt arbete.

Reglerna avser alla redaktionella medarbetare, alltså i tillämpliga delar även journalister vid radio, tv, informationsavdelningar etc.

SJF:s styrelse verkar för att förbundets medlemmar efterlever denna del av reglerna.

Pressens Opinionsnämnd (PON) och Allmänhetens Pressombudsman (PO)

Stadgar för Pressens Opinionsnämnd

1 §

Pressens Opinionsnämnd (PON) är en hedersdomstol i ärenden som gäller tillämpningen av god publicistisk sed.

Nämnden prövar dylika ärenden (s.k. hedersmål) rörande all periodisk press som tillhandahålles allmänheten genom abonnemang eller lösnummerförsäljning eller som på annat sätt är tillgänglig för envar.

2 §

Hedersmål kan av nämnden upptas på anmälan av Allmänhetens Pressombudsman eller på anmälan, som ingivits till denne och som denne hänskjuter till nämnden. Anmälan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av anmälaren hänskjutas till nämnden under förutsättning att saken rör anmälaren själv.

Såväl enskild person som bolag eller korporation kan vara anmälare.

3 §

Nämnden äger i särskilda fall pröva mål även under andra förutsättningar eller i annan ordning än ovan sagts. Nämnden avgör jämväl huruvida ett anmält mål skall upptagas till behandling eller ej. Nämnden har obetingat rätt att, även efter påbörjad handläggning, visa ett mål ifrån sig.

Verkställande av utredningar i mera allmän mening ingår icke i nämndens uppgift.

4 §

Nämndens domsmedel består i opinionsuttalande.

Detta uttalande är att betrakta som offentligt.

5 §

Nämnden består av ordförande och fem ledamöter.

Ersättare för ordföranden är en förste, en andre och en tredje vice ordförande.

För var och en av de enligt § 6 av en av riksdagens justitieombudsmän samt ordföranden i Sveriges Advokatsamfund utsedda ledamöterna finns tre suppleanter. För var och en av de övriga ledamöterna finns två suppleanter.

Stadgar för Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman

- 1 § Stiftelsens namn skall vara Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman. Stiftelse är Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen.
- 2 § Stiftelsen skall ha till ändamål att besluta om anställande av och bestrida löne- och administrationskosnader för Allmänhetens Pressombudsman och Allmänhetens Biträdande Pressombudsman.
- 3 § För Stiftelsen skall finnas en styrelse i vilken varje stiftare utser två ordinarie ledamöter och en suppleant. Styrelsen skall ha sitt säte i Stockholm. Den utser inom sig ordförande. Den är beslutförför, när minst en representant för varje stiftare är närvarande.
- 4 § Stiftelsens firma tecknas av den eller dem som styrelsen därtill utser.
- 5 § Stiftelsens räkenskaper skall per den 31 december varje år sammanföras till ett fullständigt bokslut. För granskning av styrelsens förvaltning och Stiftelsens räkenskaper utser TU:s styrelse för varje kalenderår en auktoriserad revisor och en suppleant för denne. Före utgången av april månad varje år skall Stiftelsens styrelse till revisorn lämna förvaltningsberättelse jämte vinst- och förlusträkning samt balansräkning för det förlutna kalenderåret. Revisorn skall till stiftarna avge skriftlig berättelse över sin granskning av förvaltningsberättelsen jämte vinst- och förlusträkningen samt balansräkningen och skall tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelsen. Frågan om beviljande av ansvarsfrihet avgörs av stiftarna.
- 6 § Eventuellt uppkommet överskott i Stiftelsens verksamhet skall användas för dess ändamål enligt § 2 ovan.
- 7 § Stiftelsens stadgar kan endast ändras genom beslut av stiftarna.
- 8 § Upplöses Stiftelsen skall dess tillgångar överlämnas till Publicistklubben, Svenska Journalistförbundet och Svenska Tidningsutgivareföreningen.

Instruktion för Allmänhetens Pressombudsman

- 1 §
Allmänhetens Pressombudsman (PO) har till uppgitt att på eget initiativ eller efter anmälan påtala avvikelser från god publicistisk sed i periodisk skrift.
- 2 §
PO biträdes närmast av Allmänhetens Biträdande Pressombudsman (bitr PO).
När PO är förhindrad att utöva sin tjänst, utövas denna av bitr PO. Denne inträder efter beslut av PO även i övrigt i hans ställe vid behandlingen av visst ärende eller viss grupp av ärenden.
Bitr PO får ej vidta åtgärd eller fatta beslut som rubbar eller ändrar av PO meddelade föreskrifter eller tillämpade grunder.
- 3 §
Det ankommer på PO att, därest förutsättningar härför bedömes föreligga, genom direkt hänvändelse till berörd tidning söka snabbt åstadkomma beriktigande eller, i förekommande fall, skäligt utrymme för gennämle från den förfördelade.
Fråga om opinionsuttalande enligt § 4 i Stadgar för Pressens Opinionsnämnd (PON) får i lindrigare fall av klar avvikelse från god publicistisk sed prövas av PO i ärenden som anmäles till denne. Kländrande uttalande skall utan dröjsmål i oavkortat skick och på väl synlig plats publiceras av den berörda tidningen senast i första numret efter 10 dagar från PO:s delgivning av uttalandet.
Tidning som inte är nöjd med uttalandet kan i stället för publicering hänskjutas saken till opinionsnämnden inom 10 dagar från delgivningen. Anmälare som inte är nöjd med uttalandet äger rätt att inom 1 månad från tidpunkten för uttalandet hänskjuta saken till opinionsnämnden.
- 4 §
Vid avgörande av frågan huruvida ett ärende skall hänskjutas till Pressens Opinionsnämnd (PON) skall PO främst grunda sin bedömning på följande omständigheter.
a) Det skall finnas skälig grund för anmälan.
b) Det skall vara av betydelse med hänsyn till etiska principer och den skada som ett meddelande kan tänkas ha vållat någon att anmälan prövas av nämnden.
c) Anmälan måste avse en artikel som är relativt aktuell.
Finner PO att ovan nämnda omständigheter icke föreligger, må ärendet avskrivas. Hänsyn må därvid tagas till om tillfredsställande rättelse publicerats av den felande tidningen.
Anmälan till PO kan upptagas till prövning endast om den avser artikel som publicerats inom tre månader före dagen då anmälan inkom, såvida icke särskilda skäl föreligger.
- 5 §
PO skall inhämta skriftligt medgivande från den närmast förfördelade innan

han - efter anmälan från annan än den direkt förfördelade eller på eget initiativ - avger ett opinionsuttalande enl. § 3 eller hänskjuter ett ärende till opinionsnämnden.

6 §
Anmälan, som ingivits till ombudsmannen men av denne lämnats utan åtgärd, kan av anmälaren inom 1 månad från tidpunkten för beslutet hänskjutas till nämnden under förutsättning att saken rör anmälaren själv.

Klagomål från anmälare, som inte själv berörs av det påtalade tidsningsmeddelandet, må icke av anmälaren föras vidare till opinionsnämnden.

7 §
Det förutsätts att anmäld tidning på uppmaning av PO inkommer med erforderligt antal exemplar av tidning där den anmälda artikeln införts.

8 §
Utöver vad ovan i §§ 1 - 6 angivits såsom uppgifter för PO har denne att i förekommande fall lämna allmänheten upplysningar i pressetiska frågor. Sådan rådgivning skall vara kostnadsfri.

PO skall vidare i möjligaste mån medverka i allmän upplysningsverksamhet rörande frågor inom det pressetiska området. Här innefattas medverkan i form av föredrag, artiklar m.m. i facktidsskrifter och andra publikationer samt, om så erfordras, även inom ramen för journalistutbildningen.

9 §
Till PO bör utses en person med särskilda insikter inom området för pressetik. Hänsyn bör även tagas till vederbörandes journalistiska erfarenheter.

PO utses av ett kollegium bestående av en av riksdagens justitieombudsmän, ordföranden i Sveriges Advokatsamfund samt ordföranden i Pressens Samarbetsnämnd och anställs hos Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman, som inrättas och finansieras av PK, SJF och TU.

Tjänstgörings- och avlöningsförhållanden fastställs i särskilt kontrakt mellan PO och stiftelsen. PO tillsättes för en mandatperiod på tre år. Har uppsägning ej skett senast ett år före mandatperiodens utgång från stiftelsens sida eller ett halvt år före periodens utgång från PO:s sida, förnyas mandatet automatiskt med en ny treårsperiod. För varje ny mandatperiod gäller samma uppsägningstid som för den första perioden.

Bitr PO utses av styrelsen i Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman i samråd med PO. Tjänstgörings- och avlöningsförhållanden fastställs i särskilt kontrakt mellan bitr PO och stiftelsen.

10 §
PO må icke utan stiftelsens vetskap och medgivande åtaga sig uppdrag utanför de i § 8 omnämnda områdena.

11 §
Fråga om ändring av denna instruktion avgöres av Pressens Samarbetsnämnd.

Revisionsmyndigheten, Svenska Journalistförbundet och Svenska Journalistförbundet
reforeningen utser var för sig en ledamot i nämnden jämte två suppleanter för
honorn. En av riksdagens justitieombudsmän samt ordföranden i Sveriges
Advokatsamfund utser gemensamt två ledamöter i nämnden jämte sex suppleanter för dem. Vägledande bör därvid vara att de båda sistnämnda och deras suppleanter skall ha förankring hos allmänheten, företrädesvis genom anknytning till organ för det fria folkbildningsarbetet och andra folkföreelser, till arbetsmarknadens parter, till konsument- och näringslivsorganisationer och liknande samt att de icke får stå i beroendeförhållande till tidningsföretag eller till pressens organisationer.

Mandattiden, vars längd är två år, börjar löpa den 1 juli. Val till nämnden bör förrättas minst två månader före ny mandatperiods början.

Nämndens sålunda utsedda ledamöter och suppleanter utser för en mandatid av två år ordförande och vice ordförande. Dessa bör väljas bland jurister som innehar eller innehaft domarämbete.

Vid förfall för såväl ledamot som hans ersättare äger det verkställande organet för den organisation, som utsett dem, att förordna tillfällig ersättare. Vid förfall för någon av allmänhetens representanter äger ordföranden rätt att utse tillfällig ersättare.

7 §

Nämnden utser sekreterare. Det åligger denne att efter ordförandens anvisningar bereda ärendena, föra protokoll och ombesörja övriga expeditionsgöromål.

8 §

Nämnden beslutar när, förutom ordföranden eller ersättare för honom, en ledamot eller suppleant, utsedd av var och en av de i § 6 nämnda pressorganisationerna, samt två ledamöter eller suppleanter, utsedda på sätt som säges i § 6, 1:a stycket, andra meningen, är närvarande.

9 §

Vid behandlingen i nämnden av hedersmål som rör viss tidning får ej deltaga någon som företräder eller är anställd hos denna.

10 §

Varje ledamot av nämnden äger vid beslut en röst. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Enhällighet bör eftersträvas. Ordföranden kan, vid delade meningar inom nämnden, söka åvågbringa enighet i fråga om beslut genom att ajournera ärendet. Reservationer till nämndens beslut får dock avgivas, om enighet ej kan nås.

Enskilda ledamöters vota bör ej yppas för utomstående.

Suppleant äger deltaga i nämndens överläggningar men ej i beslutet såvida han ej ersätter ordinarie ledamot. Om så finnes lämpligt kan hedersmål utsättas till avgörande av nämndens samtliga ledamöter och suppleanter.

14

Av nämnden klandrad tidning erlägger expeditionssavgift, som för 1982 uppgår till följande belopp:

TS-upplaga vardagar	Kronor
Upp till 10 000 ex	2.800
Över 10.000 ex	7.500

Expeditionsavgifterna uppräknas varje år med den procentuella värdet bruttokostnaderna för PO/PO:n:s verksamhet har stigit under föregående år.

I fall som avses i § 3 tredje stycket Instruktion för Allmänhetens Pressombudsman utgår expeditionssavgift endast om nämnden skärper det av PO uttalade klandret eller om nämnden, när tidningen påkallat nämndens prövning av ärendet, i huvudsak avsluter sig till det av PO uttalade klandret.

12 §

Expeditionsavgiften inbetalas till Stiftelsen Allmänhetens Pressombudsman för täckande av PO:s och PO:n:s kostnader.

13 §

Klandrad tidning bör utan dröjsmål i oavkortat skick och på väl synlig plats publicera opinionsnämndens hela uttalande och utan anmaning redovisa hos PO att så skett.

14 §

Nämnden avger årligen rapport om sin verksamhet till de i § 6 omnämnda pressorganisationerna, till vederbörande justitieombudsman och till advokatsamfundets ordförande.

15 §

Fråga om ändring av grunderna för nämndens sammansättning eller verksamhet kan väckas av nämnden eller av Pressens Samarbetsnämnd och avgöres av Pressens Samarbetsnämnd efter hörande av vederbörande justitieombudsman och advokatsamfundets ordförande.

lämnas till skiljedom. Meddelas detta skriftligen till medlemmarna av landsavdelningen i det land, den andra parten tillhör, varefter dessa bägge länders styrelseavdelningar genom skriftlig omröstning per capita utse tre skiljedomare. Vid paria vota förfaller saken, såvida ej bägge styrelseavdelningarna enat sig om ny omröstning.

Innan den på sådant sätt tilläta domstolen skrider till undersökning, måste den underrätta den part, mot vilken klagomål anförts, samt styrelseavdelningen i det land, denna tillhör, om sitt konstituerande.

Kap. II.

Procedur.

§ 7. Domstolen är icke bunden vid någon formalitet ifråga om proceduren. Den största möjliga snabbhet skall iakttagas.

På ordförandens kallelse sammanträder domstolen på ort, om vilken enhällig överenskommelse träffats. Förhandlingarna kunna med parternas samtycke bedrivas genom skriftväxling.

§ 8. Parterna kunna låta sig företrädas av ombud. De erhålla på begäran avskrifter av alla handlingar, som företetts av motparten, liksom även av de anteckningar, som i fall av muntligt förhör gjorts av ordföranden eller av sekreteraren, om sådan anställts.

Kap. III.

Skiljedomstolens utslag. Dess verkställande.

§ 9. Skiljedomstolen kan, då båda parterna vädjat till densamma, ålägga parterna all slags erforderlig upprättelse, döma dem till restitution eller betalande av akadeernättning, ålägga dem återkallelse per brev, publicering, annonsering o. s. v.

Dessa utslag äro utan appell.

Då de avkunnat sitt utslag, uppsätta domarna ett protokoll, som de alla tre underteckna.

Detta protokoll tillställas genast styrelseavdelningarna i de nordiska länderna för att införlivas med deras arkiv. En bevittnad avskrift därav skall överlämnas till de intresserade parterna.

§ 10. Den part, som ej kunnat få domen verkställd på frivillighetens väg, kan hos styrelseavdelningen i det land motparten tillhör utverka vidtagande av de åtgärder, som denna finner lämpliga för domens utförande.

§ 11. De med domsproceduren förbundna utgifterna kan domstolen pålägga parterna eller en av dem.

redaktionsmål, hvilka angå sådana förhållanden inom tidningsredaktion, som hafva afseende på tjänst eller uppförande eller tillämpning af redaktionellt kon-trakt och som i förlikningssyfte hänskjutas till nämnden.

Nämnden upptager icke andra mål än sådana som hänföra sig till den allmänna politiska nyhetspressen, sålunda dagliga tidningar, lästidningar och ortstidningar med allmänt innehåll, icke tidskrifter, fackorgan eller publikationer för skönlitteratur, nöjes- eller förströelse-läsning.

At nämnden lämnas största frihet att själf bestämma sitt arbetssätt, inrätta sitt förfarande med parternas hö-rande och vid behof tillkalla sakkunnige eller rådgifvare. Nämnden äger att visa ifrån sig hvilket mål som helst eller att efter påbörjad handläggning förklara sig inkom-petent. Den afgör själf jäfsfrågor och inkallar vid jäfs-fall eller annat behof föreningarnes vice ordförande så-som suppleanter eller öck andra bisittare. Viss särskild bestämmanderätt tillkommer ordföranden.

Nämnden ledes endast af naturlig opartisk uppfatt-ning utan juridiska synpunkter eller vota och utan for-malistiskt tvång. Dess domsmedel består i opinions-uttalande. I ekonomi- och redaktionsmål kan på båda parternas anhållan äfven materielt utslag ges (skiljedoms- eller förlikningsmål). Det ankommer på nämnden att motivera sitt utslag eller ej eller lämna de redogörelser den finner för godt. Utslag i publikationsmål är att be-trakta såsom offentligt, där ej förlikningsvis annat öfver-enskommit, äfvenledes, efter nämndens pröfning, i eko-nomimål som endast föranledt opinionsuttalande. Offent-ligt utslag kan af part efter godfinnande användas.

Nämnden kan i särskilda fall upptaga äfven andra mål eller gifva andra uttalanden än som ofvan sagts. Bör dock ej belastas med kommittéuppdrag eller utred-ningar.

P. M.

**i fråga om bildande på försök af en
Pressens opinionsnämnd.**

(Öfverlämnad till styrelserna för Sv. Tidningsutgifvareföreningen och Publicistklubben samt till Sv. Journalistföreningens centralstyrelse.)

Hufvudgrunder.

Nämndens bildande beslutas af Publicistklubben, Svenska Tidningsutgifvareföreningen och Svenska Jour-nalistföreningen. Nämnden består af fem ordinarie leda-möter och sammansättes så, att de tre föreningarnes ordförande (resp. styrelseordförande) äro nämndens själf-skrifna ledamöter, hvilka, jämte vice ordförandena så-som suppleanter, utom sig välja nämndens ordförande och vice ordförande.

Nämndens uppgift är hufvudsakligen att på därom gjord anhållan och under vissa villkor afgifva yttrande i frågor af följande tre slag:

publikationsmål, hvarmed förstås påstående att i tidning förekommit framställning, hvars offentlig-görande står i strid mot publicistisk heder eller ur syn-punkten af pressens anseende icke bör lämnas opåtaladt; **ekonomimål**, hvilka afse sådant förfarande inom området för tidningsföretagens ekonomiska skötsel, som förmänas vara otillåtligt eller klandervärdt ur synpunk-ten af pressens ekonomiska samlefmad eller som påstås innebära kränkning af ingången af

Måls hänskjutande till nämnden utesluter rättsligt förfarande. Förenings deltagande i nämndens bildande förutsätter att föreningen såsom sådan icke tager befattning med de uppgifter för hvilka nämnden är bildad.

Hvarje ansökan af mål till nämnden skall åtföljas af en expensafgift å 20 kronor.

Institutionen upprättas såsom försök under två år, efter hvilka förlopp frågan änyo prövas af föreningarna.

Villkor för måls upptagande.

Publikationsmål kunna upptagas på ansökan af enskild person, af firma eller af korporation (enskilda mål). Såsom enskild person räknas här också publicist, för så vidt han i tidning är angräpen såsom privatman med afseende på hans personliga förhållande i eller utom tjänst, ej i och för publicistiskt författareskap.

Sådant publikationsmål, som annäles af tidning eller af publicist i och för publicistiskt författareskap (pressmål), upptages endast såvida svaranden på förfrågan hänskjuter målet till nämnden eller de tre föreningarnes styrelser samstämigt anse det öfverklagade förfarandet vara af så svårartad beskaffenhet att de anhålla om målets upptagande. I mål, som ej upptages till afgörande på grund af svarandens vägran, kan nämnden, om den finner omständigheterna berättiga därtill, uttala sig om sådan vägran.

Ekonomimål kunna upptagas på ansökan af Sv. Tidningsutgifvareföreningens styrelse, men på ansökan af tidning endast i det fall att svaranden genom särskild förklaring eller i upprättadt aftal lämnat sitt medgivande därtill. Nämnden kan för sådant mål förstärka eller omorganisera sig. Afser ansökan utslag om betalningsskyldighet, skall part ställa af nämnden och mot-

parten godkänd säkerhet. På anfordran ställe ock part säkerhet för nämndens kostnader.

Redaktionsmål kunna upptagas på ansökan af Sv. Journalistföreningens centralstyrelse eller af tidning eller af journalist med Sv. Journalistföreningens centralstyrelsens samtycke. Dock förutsättes att äfven svaranden hänskjuter målet till nämnden eller genom aftal förbundit sig därtill. Part skall på anfordran ställa säkerhet för ifrågakommande betalningsskyldighet och för kostnader.

Nämnden kan i särskilda fall upptaga mål äfven på andra villkor eller i annan ordning än här sagts.

Nämndens arbetsätt.

Med den fulla frihet, som förutsättes för nämnden, bör den icke vara bunden af något reglemente utöfver de riktlinier som innehållas i det förslag som af föreningarna antages. Nämndens rätt att visa ifrån sig mål måste vara oinskränkt och särskildt komma till användning i publikationsmål af partipolitisk art. Ofvan angifna regler förutsätta särskildt att nämndens anlåtande eller dess utslag icke böra dragas ned till att tjäna tidningspolemikens intressen.

Sedan vederbörliga förklaringar infordrats, bör nämnden kunna påkalla ytterligare sådana. I viktigare mål af allmänt intresse bör nämnden kunna ordna diskussionsmöte, dock utan rätt för mötet att votera direkt eller indirekt eller att fatta beslut eller resolutioner.

Part kan påkalla utlåtande af sakkunnig, som då väljes af nämnden. Parten bestrider kostnaden.

Ledamöternas vota vid röstning till beslut böra hemlighållas.

Nämnden bör helst vara enig om utslag. Ordföranden skall sträfva därefter och äga makt att genom

temporärt veto (afgörandets ajournering) söka nå sådan. Då tre röster stå mot två, torde nämnden häst förklara sig inkompetent, särskildt i frågor af allmän vikt eller då ordföranden yrkar därpå. I särskildt tvistiga mål kan ordföranden inkalla suppleanter eller uppsyningsvis höra andra. Det bör förutsättas, att ledamöterna vinnlägga sig om en lugn och passionsfri hållning, såsom deras uppdrag kräfver.

Reservationer få ej afgivas.

Nämnden eller ordföranden kunna äfven i opinionsmål söka åstadkomma förlikning, hvarigenom målet nedlägges.

Föreningarne ställa vid påfordran till nämndens föfogande nödigt belopp för aflönande af en sekreterare, som väljes af nämnden och som handhar protokollföring, expeditionsgörömmål, kassa m. m. Räkenskaperna revideras genom nämndens försorg, eventuellt genom anlåtande af någon af föreningarnes revisorer.

Hvarje år afgör nämnden en rapport till föreningarne, om sin verksamhet.

Ordföranden.

Ordföranden har vid lika vota utslagsröst. Det förutsättes att ledamöterna taga stor hänsyn till hans mening. Den 15 december hvarje år väljas nämndens ledamöter och suppleanter ena året ordförande och andra året vice ordförande att tjänstgöra under två därpå följande kalenderår. Ordföranden behöfver ej vara publicist, bör ej vara jurist. Vice ordföranden väljes med speciell hänsyn till sakkunskap i ekonomiska mål.

Ordföranden bereder målen för föredragning i nämnden, afgör expeditionsärenden och remisser och handlar å nämndens vägnar. I beredningsarbetet biträdes han

af sekreteraren samt, i fråga om ekonomiska mål, af vice ordföranden.

Skulle i särskildt fall ordförande väljas bland nämndens själlskrifna ledamöter, utser nämnden annan bitsittare i hans ställe.

Anmälans om mål.

Anmälan med anhållan om måls pröfning kan göras antingen hos nämnden direkt eller genom föreningsstyrelse eller genom en hvar tidningsredaktion och skall vara åtföljd af expensafgift, som lämnas utan återbetalningsskyldighet men restitueras helt eller delvis om målet ej kan upptagas eller slutföras.

På nämndens anfordran skall kärkeande afgifva nödig förbindelse att till nämnden hänskjutet mål af kriminell beskaffenhet icke göres till föremål för talan vid domstol. Bryter käreanden sådan utfästelse, må nämnden kunna offentliggöra den skriftliga förbindelsen härom.

Kostnader.

Föreningarne bestrida med lika anparter kostnaderna för nämnden. Till en början torde inga sådana ifrågakomma med undantag af något ringa materialanskaffningsbelopp. Om sekreterare skulle behöfva anlitas, torde nämnvärda anspråk på ersättning för honom ifrågakomma endast om mål komma att i större antal föreligga. Expensafgiften vid anmälan är afsedd att bestrida direkta expeditionskostnader, men torde också verka till nödig sofring. Nämnden bör tänkas bildad till aktsamt och sparsamt bruk, ej i ofrängda mål.

Den kostnadsfråga, som kan framträda härutöver, kan ej väntas bli aktuell förrän institutionen visat sig

aftalsförslag sökt sådan och planlagt förlärande därvid (tariffnämnder o. d.).

Det vill synas som om inrättandet af ett mera allmänt frivilligt skiljedoms- och förlikningsinstitut vid sidan om lagens tunga, dyrbara och odösa former skulle vara till nytta redan på sådant sätt, att dess tillvaro skulle kunna möjliggöra eller underlätta beträdandet af den effektiva aftalsvägen, som af alla erkännes vara den enda, som leder ut ur pressens nuvarande ekonomiska förstumpning och irrationella konkurrensmetoder.

På sistone har äfven för Publicistklubbens del, af känd anledning, behöfvat af en publicistisk hedersdomstol kommit till uttryck i ett formligt beslut, afseende inrättande af en sådan.

Oftvanstående utkast utgör ett försök att förena de anförda behöfvorna i upprättande af en gemensam institution, som kunde vinna nödig auktoritet och stadga genom att upphäras af alla de tre förut nämnda organisationerna och fylla det afsedda ändamålet för hvar och en af dem: för Publicistklubben den publicistiska honnören, för Tidningsutgifvareföreningen den honnetta affärskutymen och för Journalistföreningen den sociala journalistambitionen.

Dock må erkännas, att Publicistklubben med någon tveksamhet medtagits, när dess rent sällskapliga uppgift och allmänt tryckfrihetsvårdande tradition måhända bäst skyddas med att den ställes utanför hvarje deltagande i en inrättning som — om den skulle komma till stånd — vore dömd att syssla med publicistiska brister och tvister och som hade utsikt samla ett ansenligt otium. I Publicistklubben torde det också blå svårast att vinna tillräcklig enighet om vare sig saken själf eller något förslag; där är ock vansklighet att få frågan bragt till beslut. Här har emellertid gjorts till uttrycklig förut-sättning, att Publicistklubben vidhåller sin ståndpunkt

behöflig och kommer till större användning. Särskildt ifråga om ekonomi- och redaktionsmål torde man icke kunna tänka ordförandens arbete taget i anspråk utan ersättning, vare sig han hämtas inom eller utanför pressen. Då emellertid hans och nämndens befattning med målen innebär ett frivilligt åtagande, kan ersättningsfrågan bero på öfverenskommelse med parter och i hvarje fall regleras genom nämndens försorg eller i samråd med styrelserna för Tidningsutgifvareföreningen och Journalistföreningen.

Vissa synpunkter vid förslaget's uppgörande.

Behöfvat af aftal för skilda ändamål arbetar sig fram äfven inom tidningspressens område och gör sig kännbart bland dess organisationer. Tidningsutgifvareföreningen har känt behöfvat starkt för åstadkommande af stabilare och mera betryggande förhållanden såväl i tidningsföretagens affärstörrelse utåt som i deras inbördes konkurrens. Hittills har man där sökt hjälpa sig fram med principiella föreningsresolutioner eller i enslaka fall med skriftliga öfverenskommelser, bådaderna utan märkbar verkan. Under de senare åren har dess sträfvan gått ut på att få till stånd verkliga aftal och att organisera sig för sådana.

Inom Svenska Journalistföreningen arbetas på in-förande af vissa kontraktsformer för redaktionell an-ställning. Båda de nämnda föreningarna intressera sig för en lösning af medarbetarnas pensionsfråga, äfven den på aftalsgrund.

Nu nämnda aftal måste visserligen i stor utsträckning förutsätta rättsliga åtgärder i fall af tvist om deras tillämpning. Men redan här torde pressen hafva ett be-höf af mindre eller större tvistefrågors enklare lösning inomhus. Ofta har man också vid hittills utarbetade

och att den vill reflektera på ett samgående med de andra. Beslutsvärdigheten skulle måhända för alla föröningarna lösas bäst, om något förslag blefve af förenlingarne diskuteradt och i princip gilladt samt deras styrelser bemyndigades att å deras vägnar tillsammans enas om åtgärder.

För Publicistklubben, hvars ostörda sammanhållning och bestånd alla torde finna på det högsta angelägna, skulle emellertid en fördel vinnas så till vida, som den genom en opinionsnämnds tillkomst gaderades från hvarje tänkbar frestelse att improvisera sig till en opinionsdomstol. Med ett och annat svårare redaktionsmål har den också nödgats taga en pinsam befattning. Afven de andra föreningarne torde finna sig väl af att kunna från sig såsom sådana utrensa tvistefrågor, hvilkas biläggande i ordnade former dock är eftersträfvansvärdt för en önskvärd samlefnaads skull.

Stor vikt är i förslaget lagd på att nämnden äger största möjliga frihet att akomodera sig efter förhållanden och handla på grund af ansvarskänsla, insikter och takt, icke efter reglementen. Ofvan gifna regler ha väsentligen begränsats till angifvande af den yttre organisationens former, området för nämndens verksamhet samt vissa allmänna villkor för måls upptagande och behandling.

Hvad då först organisationen beträffar, har en viss enkelhet eftersträfvats, förbunden med en automatiskt verkande succession i nämndens sammansättning. Institutionen måste till en början betraktas såsom ett experiment och möjligen komma till ringa användning. Med föreningsordförandenas själfskrivnenhet undgås valfrågans alla svårigheter, på samma gång som nämnden vinner den på området största tänkbara auktoritet och tillika de bästa garantier för ett lämpligt och opartiskt val till nämndens ordförandeposter.

Hos nämndens ordförande måste en viss tyngdpunkt tänkas ligga. Han och hans ställföreträdare representera kontinuiteten genom val på längre tid. Han blir hufvuddomaren, men delar i ekonomiska mål sitt inflytande med vice ordföranden. I publicistiska och ekonomiska ledersmål, äfvensom i redaktionella konduitmål blir han en sorts publicitie-ombudsman — efter guteradt inhemskt mönster — till bevakande af oskrifna lagars efterlefnadt och ingångna aftals behöriga tillämpning. Till honom kan allmänheten komma med ett urval af sina allra värsta klagomål mot pressen, i den mån de icke falla för 20-kronors-strecket, som ur alla synpunkter torde befinnas vara ett billigt och oefftergiftigt sofringsmedel. Det kunde tänkas blifva räknadt pressen till heder om den själf opåkallat stiftade en sådan institution. Säkerligen också till bättnad för pressen, förutsatt att den inrättas och handhafves så, att den icke, i stället för att häfda pressens heder och samlifsmöjligheter, leder till uppmuntran af dess oarter och söndringstendenser. Till befordrande af trefnad och ansvarskänsla inom pressen måste den tänkas vara grundad och därur skulle den hämta sin styrka att verka genom att låta det svida i enskilda fall. Såsom mer än en paradox skulle också kunna anföras, att pressen har obestridlig nytta af så godt som hvarje fällande jurydom i tryckfrihetsmål. Allmänheten glädes alltid och blir försonligt stämd, då den ser att äfven pressen någon gång får sota för sina synder, och den journalistiska ansvarskänslan hålles vid lif. Så skulle också kunna tänkas med nämndens utslag såsom ett medel till pressens själfukt och ordning.

Principen om organisationens enkelhet är tillämpad äfven i fråga om starten. Det hela ordnas genom ett enkelt beslut af hvardera föreningen, oberoende af andra villkor än deras gemensamma samtycke, utan individuella öfverenskommelser, med förbigående alltså af enskild obetsamsamhet eller olust för kollegialt samgående. En

gång beslutad förnyar sig nämnden automatiskt utan periodiska åtgärder af föreningarne. Den till lednadsåren äldste af de själfskrifna ledamöterna kallar första gången de andra, jämte suppleanterna, till nämndens konstituerande. På beslut af en bland föreningarna upphör den.

Hvad närmast angår området för nämndens verksamhet, är den begränsad till den allmänt medborgerliga pressen med uteslutande af periodiska publikationer med karaktären af specialorgan eller förläggareaffär. Den är afsedd för det allmänna publicistiska yrkets män och för yrkets sak. Dock bör, oafsedt detta, ekonomimål kunna upptagas för företag anslutet till Tidningsutgifvareföreningen.

Genom vissa begränsningar beträffande ekonomioch redaktionsmål hafva reglerna företrädesvis afsett medlemmar af Tidningsutgifvareföreningen och Journalistföreningen, nämnden dock obetaget att stå andra till tjänst, äfven om de icke heller tillhöra Publicistklubben. I framtiden får verksamheten tänkas i väsentlig grad beroende på de blifvande aftalen. Vissa grupper af publiciteten saknas för närvarande i vederbörande organisationer. Äfven i detta afseende har förslaget helt och hållet byggt på det nuvarande läget. Hvarje försök att oberoende af förhandenvarande allmänna organisationsförhållanden utspekulera en enhetlig, allt omfattande domsinstitution skulle möta betänkliga svårigheter i konstruktionen och ännu större för anslutningen. För en profinrättning är det angifna verksamhetsområdet i hvarje fall tillräckligt.

Hvad slutligen beträffar reglerna för målen upptagande och behandling, har såsom villkor i allmänhet förutsatts, att båda parterna underkasta sig nämndens dom. För de utan gensägelse mest grannliga,

de enskilda publikationsmåten, d. v. s. de egentliga hedersmålén, saknas detta villkor, i det att enskild person (incl. firma eller korporation) kan påyrka nämndens utlåtande och få ett sådant utan att den anmälda tidningen därtill samtycker. Här föreligger en gifven utsikt, att från den anmälda tidningens sida genmäles, att den icke kännes vid någon som helst skyldighet att ingå i svaromål, att den icke underkastar sig någon dom eller inblandning af utomstående eller att nämnden icke har befogenhet att yttra sig öfver hvad den innehållit, allra helst om dess yttrande har formen af ett klanderuttalande, som anmälande part får offentliggöra. Tidningen i fråga kan väntas protestera och ifrigt anfälla såväl anmälfaren som isynnerhet nämnden, kanske ock de föredningar som stå bakom densamma. Den kan måhända däri få stöd äfven af andra tidningar.

Sådana risker måste förutsättas såsom oundgängliga. Om ett mål finge upptagas endast efter anmäld tidnings samtycke därtill, torde institutionen hafva ringa eller ingen utsikt att fylla sin uppgift såsom hedersdomstol till skydd för pressens anseende och till någon upprättelse för en enskild, som uppenbart har allmännyttiga anspråk på sådan, men icke vill eller kan förskaffa sig den på rättslig väg. Man nödgas nog befara, att den tidning, hvars sak vore sjuk, skulle vägra, då däremot den tidning, som möter inför nämnden, i allmänhet aningen vet sig hafva goda förklaringar att anföra eller är villig till ett lojalt erkännande af ett misstag, med utsikt i förra fallet att frikännas och i senare fallet att ernå en förlikning eller få nämndens erkännande om villighet därtill såsom enda utslag i målet. Ju allvarigare den publicistiska hedern kränkts, desto sannolikare skulle nämnden såsom hedersdomstol stå vannaktig. Om publicistkåren vågar och vill hedersdomstolen, så får den i detta fall taga protesternas och förvecklingarnas risk.

Men gifvet är, att nämnden bör tänkas taga all billig hänsyn äfven till en tidning, som vägrar att svara, och till eventuellt antagliga motiv därfäll. Endast ur synpunkten af pressens allmänna heder och anseende lär nämnden böra behandla det enskilda fallet. Äfven det mildaste språk tillhandahåller fullt tillräckliga strafflatituder för alla grader. Det kan äfven i det svåraste fall vara nog — om man så vill — att relatera anmälingen jämte corpus delicti och låta domsmeningen lyda:

»Redaktionen svarar icke.

I allmänhet torde utslagen böra röra sig med enkla men afvägda termer. Det bör fasthållas, att nämnden såsom hedersdomstol icke behöfver verka genom fruktansvärdheten af sina straffdomar eller skärpan af sina yttranden. Det ligger redan något däri att vara anmäld för nämnden och icke bli fullt eller obetingadt frikänd, ifall nämnden funnit målet böra upptagas till pröfning.

De föreslagna reglerna för enskilds anmälan af hedersmål torde framkalla en fråga: Får anmälaren vara, någon annan än den angripne eller målsägande själf? I allmänhet får naturligtvis förutsättas, att anmälaren skall tala i egen sak. Men så pass många fall kunna tänkas annorlunda (t. ex. afliden eller utländsk man, allmänna ortsintressen, orepresenterade moraliska värden m. m.), att denna fråga lämpligast bör hänföras till dem som nämnden har att afgöra i hvarje särskildt fall. Endast i fråga om publicist såsom privatman angifva reglerna, att han icke får göra anmälan, om han icke själf är angripnen. Det anstår ej publicister att vid hedersdomstol göra sig till målsägareombud eller allmänna åklagare mot kolleger. I vårt land utnyttjas den rätten till räcktligt i spalterna.

I det s. k. pressmålet fall: tidning eller tidsningsmar mot tidning eller tidsningsman, har däremot svarandens samtycke såsom regel gjorts till villkor för målets upp-

tagande. Det gäller här den inbördes tidsningspolemiken, där parterna ha försvarsmedel själfva och där det icke tillkommer någon nämnd att lägga sig i slagsmålet, blott för att den ena så vill. Komma de till nämnden båda, kunna de möjligen utverka sig någon lämplig undervisning och förmaning. Men i regeln torde nämndens uppgift vara slut där.

Dock kunna här tänkas mera personliga fall, då en enskild journalist, redaktör eller medarbetare, blir af tidning anfallen eller förföljd i och för sitt publicistiska författarskap på sådant sätt, att presspolemiken icke för honom blir ett lämpligt eller ens tillgängligt försvarsvapen, och då hör nämnden på hans anmälan kunna, vid behof, kommunicera sig med den anmälda tidningen och, ifall denna undandrar sig att svara, yttra sig därom på något efter omständigheterna lämpadt sätt. Om journalist angripes såsom privatman, har han rätt att söka nämnden efter reglerna för de s. k. enskilda publikationsmålen.

Vidare bör ej lämnas ur räkningen, att en tidsningsfejld på enskilda håll kan alldes urarta och bilda ett pressens oroliga hörn, som är vådligt för den allmänna freden och där hedersbegreppen betänkligt förtunnas med gifna följder för det publicistiska anseendet. Rättegångsstatistiken för tryckfrihetsmål uppvisar talrika fall, där en sådan fejd, särskildt mellan tidningar på samma ort, måst dragas inför domstol, med ännu mindre uppbyggliga scener. Visserligen bör en pressens hedersdomstol, som mera har att se till den jämförelsevis försvarslöses skydd, i det längsta förskonas från handläggningen af sådana mål, såvida en skiljedom ej ömsesidigt påkallas. Men i förslaget är förutsatt, att nämnden skall på ena partens anmälan kunna åtaga sig värfvet, äfven mot motpartens vägran, i så svårartade fall att de tre föreningarnes styrelser förena sig i en anhållan därom.

Det kan ej skada om en sådan möjlighet åtminstone står på papperet.

Äfven på ekonomimålens område har inrymts en art hedersmål, om hvilka det gäller att de kunna upptagas utan att annärd tidning också hänskjuter saken till nämnden. Detta fall är dock afsedt att inträda, endast om anmälan till nämnden sker af Tidningsutgifvareföreningens styrelse. En sådan anmälan får då tänkas riktad mot tidning, som på ett allför störande sätt rör sig med affärs- eller konkurrensmetoder af sådant slag, att styrelsen på kollegers eller föreningsmedlemmars anmodan finner sig höra påkalla nämndens moraliska maktmedel. Anmälan i sådant afseende af tidning mot annan tidning upptages icke af nämnden, för så vidt ej svaret lämnat samtycke eller utfästelse därtill.

Det har syntes tjänligt att gifva en anvisning om nämndens rätt att ordna mer eller mindre allmänt diskussionsmöte för att låta meningarna göra sig hörda i något för nämnden anmäldt mål, som är af principieell vikt eller väckt allmänare uppteende. Antagligt är, att i sensationella fall sådant möte kommer till stånd ändå, men hättre är om det samlas under nämndens ledning och med en föredragsordning, som låter de verkligt bestämmande synpunkterna bli belysta. Nämnden kan hafva nytta däraf, det kan ock vara till någon lisa för den allmänna vreden.

Det står nämnden äfven fritt att tillkalla en mera sluten krets såsom specialjury med rådgifvande uppgift. Särskildt torde en sådan blifva användbar i ekonomiska mål, då det gäller att gifva prejudikat i fråga om af-färskutym.

Skulle genom Sv. Tidningsutgifvareföreningens försorg eller eljes aftal komma till stånd, baserade på nämnden såsom första skiljedomsinstans, må det bero på öfverenskommelse mellan nämnden och vederbörande

organisation eller aftalsslutare, i hvad mån närmare regler böra uppgöras för nämndens befattning med sådana mål. Det torde icke vara nödvändigt att en sådan närmare reglering föregår ett beslut om nämndens bildande. Tills vidare har det syntes nog att i reglerna afgifva, att nämnden för ifrågavarande mål har rätt att förstärka eller omorganisera sig, hvarjämte erinras att i nämnden sitta Tidningsutgifvareföreningens ordförande samt nämndens vice ordförande, hvilken senare skall utses särskildt med hänsyn till sakkunskap på området.

De anvisningar som lämnats i stället för majoritetspostulat vid nämndens röstning till utslag, torde tala för sig själfva. Att uppställa exakta regler om viss majoritet torde vara utslutet i betraktande af måltens skiftande beskaffenhet och bör undvikas äfven för ledningsmål, särskildt med hänsyn till nämndens gramlaga ställning såsom tänkt skiljedomare mellan allmänhetens och pressen, men vald af pressen själf. Det måste i detta fall helt överlätas åt ordföranden och nämnden att efter takt och omdöme söka garantier för att få fram ett i möjligaste mån hållbart och alvärdt vere dictum. Gränsvärdena för Justitias vägsålar måste här fixeras till å ena sidan hvad pressens heder fordrar och å andra sidan en ärlig yttrandefrihets allmänna intresse. Ingendera får trädas för nära. Är fallet så svårbedömligt, att det trotsat försöken att uppnå en betryggande enighet, så bjuder själlva institutionens princip, att nämnden hellre ger det årligt tillkänna genom att låta målet gå ifrån sig än riskerar en osäker dom. Men det står i så fall nämnden alltid fritt att i stället för utslag göra en framställning af de olika synpunkterna och låta dem tala.

Det provisoriskt här begagnade namnet, »Pressens opinionsnämnd», är ofillfredsställande, enär det icke fä-

ker nämndens skiljedomsuppgift. Tänkas kan exempelvis: »Svenska Pressnämnden» eller — kanske populärare — »Svenska Tidningsnämnden»; möjligen äfven »Pressens skiljenämnd».

Föreläende utkast framträder med ingen annan avsikt än att vara en första orientering i ämnet och ett försök att experimentellt belysa en del af vanskligheterna i särskildt en sida af ett problem, som plötsligt änyo blifvit aktuellt. I själfva saksfrågan och dess här berörda delar må andra döma. Försöket har alligenom anbragts på de befintliga förhållandena och de till uttryck komma behofven. Det har utförts utan tillgång till förebilder från andra håll, tyvärr också utan kännedom om innehållet af de planer till publicistiska hedersdomstolar, som på sin tid stodo på diskussionsprogrammen, bl. a. vid de stora nordiska pressmötena för 15 å 20 år sedan.

Att betänksamheten skall vara störst just i fråga om denna del af institutets uppgift, är gifvet; att den grenen kan afskifjas och en till enklare uppgifter begränsad nämnd kan annorledes bildas, är antydt

Maj 1914.

Adolf Hallgren.

Pressens opinionsnämnd.

Protokoll hållet vid gemensamt sammanträde i Stockholm den 21 mars 1916 med styrelserna för Publicistklubben, Svenska Tidningsutgivareföreningen och Svenska Journalistföreningen för att samfällt å föreningarnas vägnar enligt deras bemyndiganden definitivt falla de beslut eller i öfrigt vidtagna åtgärder, som slutligt erfordrades för verksamheten av föreningarnas var för sig fattade beslut om upprättande av en Pressens opinionsnämnd och för denna nämnds blivande arbete.

Närvarande voro:

för Publicistklubben: herr Gust. Gustafsson, A. Hasselgren, A. Brinnius, Sten Granlund och H. Nelson; för Sv. Tidningsutgivareföreningen: herr F. Zellgrens, Axel V. Dahlgren, Elon Wikmark, Gust. E. Ericson, Ivar Osterman och K. A. Hagberg, varjämte föreningens sekreterare hr Adolf Hallgren på anmodan infinnit sig; för Sv. Journalistföreningen: herr M. V. Manner, Sigfrid Hansson, J. Löventhal och J. E. Rosendahl, varjämte hr Gustaf Berg mot sammanträdet's slutt kom tillstades.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av hr Gust. Gustafsson i egen-
skap av ordförande i Publicistklubben, vars styrelse utfärdat
kallelse till sammanträdet.

Till ordförande vid sammanträdet valdes hr Gust. Gustafsson.
Till sekreterare för sammanträdet utsågs under tecknad
Hallgren.

§ 2.

Till behandling föredrogs från Publicistklubbens sida utlåtanden i ämnet, ingivna till Publicistklubbens styrelse dels av Östra Sveriges Pressförening, dels av Mellersta Sveriges Pressförening. Enligt två till sammanträdet sekreterare sedermera avlämnade protokollsutdrag hade Publicistklubben, som behandlat ärendet den 29 oktober 1915 och den 11 februari 1916, beslutit bifalla den samfälliga beredningens i dess utlåtande den 11 oktober 1915 gjorda hemställanden i vad de rörde upprättandet av en Pressens opinionsnämnd och bemyndigande för föreningarnas styrelser att å föreningarnas vägnar fatta vissa erforderliga beslut, dock att beredningens hemställan i förstnämnda punkt icke blivit bifallen såvitt den anginge nämndens sammansättning med självskrivna ledamöter.

För Svenska Tidningsutgivareföreningens del förelåg i tryck styrelsens Meddelande n:r 75 för november 1915, innehållande protokoll angående föreningens beslut i ärendet den 29 oktober 1915, varav framgick, att föreningen bifallit den samfälliga beredningens samtliga hemställanden samt hänskjutit vissa angivna frågor till avgörande av de nu samlade styrelserna gemensamt.

Från Svenska Journalistföreningen anmäldes, att den bifallit samtliga hemställanden av den samfälliga beredningen utom vad anginge bestämmelsen att föreningens ordförande skulle vara självskrivnen ledamot av nämnden, vilken bestämmelse borde ändras därhän att föreningens styrelse skulle utse en ledamot av nämnden jämte en suppleant för denne.

§ 3.

I fråga om reglerna för nämndens sammansättning förklarades, att Publicistklubbens beslut härutinnan skulle närmare bestämmas så, att Publicistklubbens ordförande icke skulle vara självskrivnen såsom klubbens ledamot i nämnden, utan att denne ledamot jämte en suppleant för honom skulle utses av klubbens styrelse. Då Svenska Journalistföreningen för sin del fattat liknande beslut med avseende på sitt val av ledamot i nämnden, anmäldes från Svenska Tidningsutgivare-

föreningens styrelse, att den ville för sin förenings del, för vinnande av likformighet, frångå beredningens förslag om föreningarnas ordförandes självskrivnenhet såsom nämndens ledamöter och att sålunda jämväl denna förenings styrelse skulle välja en ledamot av nämnden jämte en suppleant för denne.

På hemställan av Tidningsutgivareföreningens styrelse och med hänsyn till föreningens behov av en på det ekonomiska området sakkunnig representant i nämnden för de mål, som speciellt och ensamt anginge föreningens medlemmar, beslöts sådan ändring i den samfälliga beredningens förslag, att nämnda förenings styrelse skulle äga att utse den extra bilsittare, som skall taga plats i nämnden, då ekonomimål behandlas, och biträda ordföranden vid sådant måls beredning.

Mellersta Sveriges Pressförening hade hemställt, att bestämmelserna i beredningens förslag, att nämndens ordförande icke finge vara aktiv publicist, skulle utgå. Styrelserna beslöto, att den av beredningen föreslagna bestämmelsen skulle gälla oförändrad.

§ 4.

Från Tidningsutgivareföreningens sida anmäldes, att för dess del vissa utredningar gjorts av föreningens sekreterare, sammanfattade i förslag till uttalanden av de samfälliga styrelserna dels i de frågor, som av Tidningsutgivareföreningen enligt dess förut omförmälda protokoll i ärendet, hänskjutits till styrelsernas avgörande, dels rörande andra bestämmelser, vilka syntes påkalla kompletteringar eller förtydliganden. Styrelserna beslöto att företaga nämnda förslag till behandling enligt en till dem fogad föredragningslista. I överensstämmelse därmed genomgötes förslagen, vilka i en del punkter föranledde överläggningar.

Med bifall till vad i dem hemställdes beslötos följande uttalanden.

I. Nämndens sammansättning.

Nämnden består av fem ordinarie medlemmar. De tre föreningarnas styrelser utse var för sig en ledamot och en suppleant för denne. Dessa ledamöter jämte deras suppleanter välja utom sig nämndens ordförande och vice ordförande.

Av Svenska Tidningsutgivareföreningens styrelse utses en extra bisittare, som tar plats i nämnden; då ekonomimål behandlas, och biträder ordföranden vid sådant måls beredning.

Nämndens ledamöter och suppleanter samt den extra bisittaren väljas varje år att tjänstgöra under ett år, räknat från den 1 maj.

II. Obehörigt offentliggörande av anmälan.

Styrelsens uttala:

Därest anmälan om enskilt hedersmål offentliggjorts innan målet av nämnden slutbehandlats, äger nämnden, på framställning av svaranden, att särskilt avgöra, huruvida med hänsyn till offentliggörandets åvägabringande och verkan målet fördenskull bör avvisas. Det åligger svaranden att uppvisa omständigheter till stöd för yrkande om målets avvisande.

Såsom motivering anföres:

Det vore oberättigat att, såsom ifrågasatts, uppställa en generell regel, att enskilt publikationsmål icke skulle uppläggas av nämnden, ifall det bragts till offentligheten att anmälan om målet gjorts. Nämndens uppgift att tjäna såsom hedersdomstol skulle därmed i väsentlig grad äventyras. En anmäld tidning skulle genom att själv föranstalta om sådant offentliggörande kunna undandra sig nämndens ingripande. Om i en tidning sådan anmälan omtalats utan särskilt uppsåt, skulle ock den annälde redan därför gå fri och käranden gå miste om det rättsmedel, som är avsett med nämndens anlitande. Även om det kan visas, att anmälingen blivit såsom enbart faktum i tidning omtalad på kärandens tillskyndan, lärer icke ovillkorligen böra följa, att målet på den grund avvisas, särskilt om tvistens tillvaro är på förhand allmänna bekant. Offentliggöres däremot på kärandens tillskyndan en anmälan åtföljd av motivering med påståenden om överträdande av hederns fordringar, kan saken ställa sig annorlunda och käranden har obestriddigen själv försvagat sina anspråk på rättelse genom nämnden. Nämnden torde då finna, att tvisten härigenom väsentligen övergått till tidningspolemikens om-

råde, aflestenlind en tidning stått käranden till tjänst och denna tidnings utgivare då inträtt som mellankommande part, mot vilken svaranden i sin tur kan vilja göra anmälan hellre än att låta målet förfalla. Tidningspolemiska tvister följa presmiälens regel i fråga om deras upplagande, och en motverad anmälnings offentliggörande torde i många fall vara hänförlig till sådan missfornelse, som kan föranleda ansvarstalan vid domstol eller ett kladeruttalande av nämnden.

Förevarande fråga torde därför böra läggas under huvudregeln, att nämnden äger att fritt avgöra varje fråga om målsupplagande, dock med det observandum som här gjorda uttalande innebär.

III. Ekonomi och revision.

Nämndens ekonomi står under överinseende av tre förvaltningsmän, av vilka en jämte suppleant utses av varje förchings styrelse. Dessa förvaltningsmän äga att granska nämndens räkenskaper och vid anfordran lämna biträde vid deras förande samt att på anmälan av nämnden tillse, att deras ekonomiska behov på lämpligt sätt fyllas genom utverkande av erforderliga bidrag från föreningarna eller genom annan åtgärd.

Varje år avge förvaltningsmännen till föreningarnas styrelser en berättelse angående nämndens ekonomi samtidigt med avlämnandet av nämndens årsrapport om sin verksamhet.

IV. Ändring av grunderna.

Fråga om ändring av grunderna för nämndens sammansättning eller verksamhet kan väckas av nämnden eller av förening eller förchings styrelse och hänskjutes till avgörande av styrelserna gemensamt, vilka äga att därom besluta å förningarnas vägnar, styrelse dock obetaget att före avgörandet inhämta sin förchings yttrande.

V. Starten.

Nämnden konstituerar sig och träder i verksamhet den 1 maj 1916, då vid sammanträde på Publicistklubbens lokal i Stockholm kl. 3 e. m. definitiva val ske av ordförande och vice ordförande, om vilka posters besättande avgörande förut bör

hava skett av nämndens ledamöter och suppleanter. Vid samma tillfälle fattar nämnden beslut om sekreteraregöromålens handhavande, om utfärdande av tillkännagivande om nämndens verksamhet och sättet för anmälan av mål m. m. Ordföranden väljes första gången för tiden till den 1 jan. 1918 och vice ordföranden för tiden till den 1 jan. 1919

VI. Allmän grundstats.

Styrelserna uttala slutligen i fråga om allmänna normer för nämndens verksamhet och sätt att fatta sitt uppdrag, att vad i P. M.-förslagets huvudgrunder är angivet såsom grundstats, nämligen att åt nämnden lämnas största frihet att själv bestämma sitt arbetssätt etc., bör vara gällande, oberoende av övriga där eller annorstädes gjorda uttalanden, vilka böra uppfattas mera såsom tänkta utvägar än såsom bindande anvisningar för befordrande av förckommande måls lämpliga och samvetsgranna prövning. Nämnden är i sin verksamhet såsom sådan obunden. I sina åtgöranden såväl inom sig som utåt bör den tänkas ledd endast av vad som är att anse såsom god sed bland hederliga och opartiska män: ut inter bonos.

§ 5.

I sammanhang med behandling av punkt III i ovan nämnda uttalanden beslöt styrelserna, att den till 20 kronor fastställda expensavgift, som skall åtfölja varje anmälan om mål, må av nämnden kunna efterskänkas i enskilt publikationsmål, då anmälararen styrkt sin medellöshet.

§ 6.

I det förslag, som föranlett det i § 4 här ovan omnämda beslutet under punkt IV, hade därjämte hemställts att följande uttalanden skulle göras:

»Vid det förhållandet att nämnden skall upphöra på beslut av en i dess bildande deltagande förening, anse styrelserna, att den föreslagna bestämmelsen om nämndens upprättande på försök under viss tid bör, såsom obehövlig, bortfalla.

Beslut om hämndens upphörande kan fattas av förening på förslag eller tillstyrkan av föreningens styrelse.»

Med avslag å denna hemställan beslöt styrelserna, att vad i P. M.-förslagets huvudgrunder vore i avseende härå anförd skulle gälla, nämligen att nämnden upprättas såsom försök under två år, efter vilkas förlopp frågan änyo prövas av föreningarna.

§ 7.

Väcktes fråga, huruvida icke namnet Pressens opinionsnämnd lämpligen borde utbytas mot något annat. Med hänsyn till vad den samfälliga beredningen i fråga härom yttrat, beslöt styrelserna att namnet skulle bibehållas.

§ 8.

Sekreteraren anhöll, att få till protokollet antecknat, att han ansett lyckligare såväl för föreningarnas del som för nämnden och dess verksamhet sådan den är tänkt, om förningarnas representanter i nämnden fått utlagas på självskrivighetens väg, icke genom särskilda val.

Styrelserna medgävo att en sådan anteckning finge ske.

§ 9.

Beslöt att protokollet för sammanträdet skulle tryckas genom föreningarnas försorg.

Att jämte ordföranden justera protokollet skulle uppdragas åt tre justeringsmän, en för vardera föreningens del. Till justeringsmän utsågos: hr Sten Granlund för Publicistklubben, hr Ivar Osterman för Svenska Tidningsutgivareföreningen och hr M. V. Manner för Svenska Journalistföreningen.

Som ovan

Adolf Hallgren.

Vid justeringssammanträde denna dag av undertecknade godkänt och i tre exemplar underskrivet.

Stockholm den 28 mars 1916.

Gust. Gustafsson. Ivar Osterman. Sten Granlund.

Magnus V. Manner.

INKOMNA KLAGOMÅL 1917-1987
till
Pressens Opinionsnämnd och Allmänhetens Pressombudsman

år	antal	år	antal
1916	1	1954	24
1917	3	1955	29
1918	3	1956	28
1919	2	1957	25
1920	5	1958	17
1921	1	1959	44
1922	3	1960	38
1923	6	1961	27
1924	5	1962	31
1925	7	1963	31
1926	2	1964	28
1927	10	1965	35
1928	2	1966	47
1929	7	1967	51
1930	9	1968	66
1931	2	1969	64
1932	3	1970	298
1933	2	1971	352
1934	3	1972	391
1935	2	1973	392
1936	11	1974	372
1937	12	1975	422
1938	13	1976	366
1940*	1	1977	392
1944*	2	1978	360
1945	6	1979	450
1946	14	1980	385
1947	12	1981	361
1948	23	1982	345
1949	26	1983	381
1950	28	1984	345
1951	29	1985	360
1952	22	1986	339
1953	38	1987	325

*ärenden som i efterhand behandlats av nämnden

ningen anslutna företag, sålunda icke mål, vilka hänföra sig till tidskrifter, fackorgan, litterära eller nöjes- och förströelsepublikationer.

§ 2.

Publikationsmål kunna upptagas på anmälan av enskild person, bolag eller korporation. Såsom enskild person räknas här ock publicist, för så vitt han i tidning blivit angräpen såsom privatman med avseende på sina personliga förhållanden i eller utom tjänsten, ej i och för publicistiskt författarskap. Gör han anmälan därtill att han blivit angräpen i och för publicistiskt författarskap, upptages i regel sådan anmälan endast såvida även svaret på förfrågan hänskjuter målet till nämnden.

Ekonomimål kunna upptagas på anmälan av Svenska Tidningsutgivareföreningens styrelse, men på anmälan av tidning endast ifall svaret genom särskild förklaring eller i upprättat avtal lämnat sitt medgivande därtill.

Redaktionsmål kunna upptagas på anmälan av Svenska Journalistföreningens centralstyrelse eller av tidning eller av journalist med Svenska Journalistföreningens centralstyrelsens samtycke. Dock förutsättes, att även svaret på hänskjuter målet till nämnden eller genom avtal förbundit sig därtill.

§ 3.

Varje anmälan av mål till nämnden skall åtföljas av en expensavgift av 30 kronor, vilken helt eller delvis restitueras, därest målet icke kan upptagas eller slutföras. Den kan jämväl efterskänkas vid enskilt publikationsmål då anmälarer styrkt sin medlöshet.

I ekonomimål och redaktionsmål skall part på nämndens anfordran ställa säkerhet för eventuell betalningsskyldighet och för kostnader.

§ 4.

Nämnden kan i särskilda fall upptaga mål även under andra försättningar eller i annan ordning än ovan sagts. Nämnden avgör jämväl, huruvida ett anmält mål skall upptagas till behandling av nämnden eller icke, och har obetingad rätt att, även efter påbörjad handläggning, visa ett mål ifrån sig. Verkställande av kommittéuppdrag eller utredningar i mera allmän mening ingå icke i nämndens uppgift.

Pressens Opinionsnämnd.

För Pressens Opinionsnämnd gällande föreskrifter hava icke officiellt kodifierats, men i anslutning till dem, sådana de föreligga, har av nämndens sekreterare följande paragrafiska sammanfattning uppställts:

§ 1.

Pressens Opinionsnämnd är avsedd att utgöra en heders- och förlikningsdomstol i ärenden av här nedan nämnda slag.

P u b l i k a t i o n s m å l. Härmed förstås mål, som angå påstånde, att i tidning förekommit framställning, vars offentliggörande står i strid mot hederns fordringar eller eljest ur synpunkten av pressens ansende icke bör lämnas opåtal.

E k o n o m i m å l. Härmed förstås mål, vilka avse sådant förfarande inom området för tidningsföretagens ekonomiska skötsel, som förmenas vara otillåtligt eller klandervärdt ur synpunkten av pressens ekonomiska samlevnad eller som påstås innebära kränkning av ingånget avtal.

R e d a k t i o n s m å l. Härmed förstås mål, vilka angå sådana förhållanden inom tidningsredaktion, som hava avseende på tjänsten, särskilt på tillämpningen av redaktionellt kontrakt, och som i förlikningssyfte hänskjutas till nämnden.

Nämnden upptager icke andra mål än sådana, som hänföra sig till tidningar med allmänt innehåll samt dessa närstående institutioner eller, ifråga om ekonomimål, till Svenska Tidningsutgivareför-

delade meningar inom nämnden, genom att ajournera avgörandet söka åvägabringa enighet ifråga om beslut. I särskilt tvistiga fall kan han därjämte inkalla suppleanter eller upplysningsvis höra andra.

Reservationer till nämndens beslut få ej avgivas. Vota skola hemlighållas.

§ 7.

Nämnden avger årligen till de tre föreningarnas styrelse rapport om sin verksamhet.

§ 8.

Fråga om ändring av grunderna för nämndens sammansättning eller verksamhet kan väckas av nämnden eller av förening eller av förenings styrelse och hänskjutes till avgörande av styrelserna gemensamt, vilka äga att därom besluta å föreningarnas vägnar, styrelsen dock obetaget att före avgörandet inhämta sin förenings yttrande,

Nämnden kan i mål av varje slag söka åstadkomma förlikning, varigenom målet nedlägges.

Nämndens anlitande i mål av kriminell beskaffenhet innebär förpliktelse att icke hänskjuta målets avgörande till allmän domstol. Därest anmälan om enskilt hedersmål offentliggjorts innan målet av nämnden slutbehandlats, äger nämnden, på framställning av svarenden, att särskilt avgöra, huruvida med hänsyn till offentliggörandets åvägabringande och verkan målet för den skull bör avvisas. Det åligger svarenden att uppvisa omständigheter till stöd för yrkande om målets avvisande.

§ 5.

Nämnden tillsättes sålunda, att Publicistklubben, Svenska Tidningsutgivareföreningen och Svenska Journalistföreningen utse vardera en ledamot jämte suppleant för denne, Svenska Tidningsutgivareföreningen därjämte en extra bisittare i ekonomimål även som suppleant för denne, alla för en mandatstid av två år, varvid första mandatperioden enligt denna bestämmelse utgöres av åren 1921—1922. Valen till nämnden skola förrättas minst två månader före ny mandatperiods början.

Nämndens sålunda utsedda ordinarie tre ledamöter jämte dessas suppleanter utse utom sig ordförande och vice ordförande för nämnden. Ordföranden bör icke vara aktiv publicist.

Nämnden utser jämväl sekreterare, vilken det åligger att i samråd med ordföranden bereda ärendena, föra protokoll, fullgöra expeditionsgörsmål samt att handhava nämndens penningmedel och räkenskaper.

§ 6.

Nämndens domsmedel består i opinionsuttalande. I ekonomi- och redaktionsmål kan på båda parternas anhållan även matericllt utslag givas (skiljedoms- eller förlikningsmål).

Nämndens utslag i publikationsmål är att betrakta såsom offentligt, där ej förlikningsvis annat överenskommits. Detsamma är, efter nämndens prövning, förhållandet med ekonomimål, som endast föranlett opinionsuttalande. Offentligt utslag kan av part efter gottfinnande användas.

Nämnden bör i sina överläggningar och beslut ledas endast av naturlig opartisk uppfattning utan formalistiskt tvång.

En var medlem av nämnden äger vid beslut en röst. Vid lika

STOCKHOLM

Satt hos Tidningarnas Maskinsätterskola
Tryckt hos Klara Civiltryckeri A.-B.

1948

TU:s "sanktionskommittés" förslag

PRESSENS OPINIONSNÄMND förstärks med representanter för allmänheten, och en "pressens ombudsman" tillsättes med uppgift att inför nämnden påtala brott mot god publicistisk sed. Dessa och en rad andra åtgärder för att förbättra skyddet mot publicitetsskador föreslås i ett betänkande av Svenska Tidningsutgivareföreningens (TU) "sanktionskommitté".

TU tillsatte i fjol en "sanktionskommitté" sedan chefredaktör Anders Yngve Pers till föreningens vårmöte i maj motionerat om rätt för opinionsnämnden att utdöma ekonomiska sanktioner, förslagsvis i form av "upplageböter". Kommittén fick också i uppdrag att överväga andra frågor som kunde sägas stå i samband med motionen. Det är resultatet av kommitténs arbete som nu lagts fram i ett betänkande till TU:s styrelse. Förslagen går ut på remiss till PK, SJF och TU:s kretsföreningar inklusive veckopressektionen Vectu. Remissbehandlingen tros bli avslutad i så god tid att eventuella beslut kan träda i kraft den 1 januari 1969.

Ej upplageböter

Kommittén har av olika skäl funnit konstruktionen med "upplageböter" mindre lämplig. I stället föreslås i betänkandet att tidningar som opinionsnämnden funnit skyldiga till klara övertramp skall kunna åläggas att betala en viss expeditionsavgift. Samtidigt föreslås att den "expensavgift" som hittills avkrävs klagande i samband med anmälan till opinionsnämnden helt skall slopas.

Det skall över huvud taget bli lättare för den som anser sig kränkt av en tidning att få sin sak prövad. Således föreslås att nämnden inte längre skall avkräva klagande en förbindelse att icke väcka åtal. På denna punkt föreligger dock ett särskilt yttrande från ledamoten Lennart Hirschfeldt, som i denna fråga anmält en avvikande mening.

Kommittén är på alla andra punkter enhällig i sina rekommendationer.

Vidgad klagorätt

Kommittén föreslår att klagorätten vidgas. Hittills har opinionsnämnden endast behandlat klagomål från personer som själva ansett sig kränkta av innehållet i en tidning. Enligt betänkandet bör vem som helst kunna påtala vad han anser vara missbruk av pressfriheten.

Avsikten är dock inte att öppna sluserna för en urskilningslös tillströmning av klagomål till nämnden.

Sanktionskommittén föreslår att en "pressens ombudsman" tillsättes som bl. a. får till uppgift att fungera som ett styrningsorgan till nämnden. Ombudsmannen skall undersöka klagomålen — som i första hand skall ställas till honom — och ta ställning till den fortsatta behandlingen. Anmälningar som han finner helt grundlösa kan han lämna utan åtgärd. Gäller klagomålen förhållanden som kan rättas till genom en enkel hänvändelse till vederbörande tidning, bör han pröva den utvägen.

Finner ombudsmannen emellertid att en anmälan av principiella skäl eller med hänsyn till någon berörd parts intressen bör prövas av opinionsnämnden skall ärendet underställas nämnden. Ombudsmannen skall då uppträda som part inför nämnden.

Personer som själva är berörda av den artikel de påtalar hos ombudsmannen behöver inte låta sig nöjas om han för sin del nedlägger ärendet. De kan då vända sig direkt till nämnden.

Personer som inte berörs av en anmäld artikel, och som alltså inte är taleberättigade enligt nuvarande regler, skall däremot inte kunna gå direkt till nämnden.

Ombudsmannen skall inte bara avvakta klagomål från allmänheten. Sanktionskommittén föreslår att han också på eget initiativ skall kunna beivra brott mot god publicistisk sed.

Lekmannainslag

Kommittén anser att det skulle vara en fördel om nämnden fick en förankring hos allmänheten, tidningarnas "konsumenter", och föreslår därför att nämnden får ett lekmannainslag. Statens Konsumentråd skall enligt betänkandet uppmanas att utse två representanter för allmänheten. För var och en av dessa skall liksom för pressorganisationernas representanter utses två suppleanter. Vidare får nämnden ytterligare en vice ordförande, som i likhet med presidiemedlemmarna hittills bör vara jurist i domarställning.

Betänkandet rekommenderar vidare att pressorganisationerna får till stånd fastare regler och en mer tillfredsställande praxis än hittills i fråga om tidningars moraliska skyldighet att snabbt rätta felaktiga meddelanden och införa genmälen från personer som kan antas ha blivit kränkta eller skadliande genom felaktigt eller ensidigt skrivsätt.

Pressrätt och pressetik bör få större utrymme i journalistutbildningen, och allmänheten bör få bättre information än hittills om det skydd som pressen sökt skapa mot publicitetsskador.

Sanktionskommittén har övervägt om ett särskilt "etiskt" skadeståndsinstitut bör inrättas och handhas av opinionsnämnden. Av olika skäl har kommittén emellertid avstått från att föreslå nya skadeståndformer.

Kommittén har skisserat två kostnadsalternativ för den föreslagna organisationen. Det ena slutar på 100 600 kronor och det andra på 140 300 kronor i årliga kostnader jämfört med den nuvarande årskostnaden på ca 59 000 kronor för opinionsnämnden. Kommittén — och Pressens Samarbetenämnd, som under hand har tagit del av förslagen — anser att pressen själv helt bör ansvara för utgifterna.

Kommittén har beställt av redaktörerna Yngvar Alström (ordförande), Lennart Hirschfeldt och Lars Hjärne samt direktör Carl Olov Sommar. Pressrättslig expert har varit hovrättsrådet Gustaf Petren. Kommitténs sekreterare har varit direktör Ivar Hallvig. Adjungerad ledamot har varit opinionsnämndens sekreterare Paul Frisch, och vidare har kommittén biträtt av direktör Karl-Henrik Ekberg.

Pressens Opinionsnämnd
tjänstgörande ordföranden.

BILAGA 17

Alexandersson, Nils, justitieråd,	1929-1938
Broomé, Bo, hovrättspresident,	1988-
Fryxell, K A, generaldirektör,	1918-1935
Hagander, Johan, justitieråd,	1945-1960
Hamdahl, Bengt, regeringsråd,	1971-1979
Holmberg, Erik, justitieråd,	1976-
Hult, Bengt, hovrättsråd/statssekr,	1961-1970
Höglund, Olle, justitieråd,	1968-1986
Jermsten, Per, justitieråd,	1982-
Koersner, Albert, justitieråd,	1918-1929
Nordlund, Stig, regeringsråd,	1970-
Nyman, Erik, justitieråd,	1980-1982
Palmgren, Herman, regeringsråd	1916-1918
Regner, Nils, justitieråd,	1950-1957
Romanus, Sven, justitieråd,	1952-1975
Salin, Bernhard, riksantikvarie,	1916-1917
Wijnblad, Th, generalkrigskommisarie,	1945

Principle I
PEOPLE'S RIGHT TO TRUE INFORMATION

People and individuals have the right to acquire an objective picture of reality by means of accurate and comprehensive information as well as to express themselves freely through the various media of culture and communication.

Principle II
**THE JOURNALIST'S DEDICATION
 TO OBJECTIVE REALITY**

The foremost task of the journalist is to serve the people's right to true and authentic information through an honest dedication to objective reality whereby facts are reported conscientiously in their proper context, pointing out their essential connections and without causing distortions, with due deployment of the creative capacity of the journalist, so that the public is provided with adequate material to facilitate the formation of an accurate and comprehensive picture of the world in which the origin, nature and essence of events, processes and states of affairs are understood as objectively as possible.

Principle III
THE JOURNALIST'S SOCIAL RESPONSIBILITY

Information in journalism is understood as social good and not as a commodity, which means that the journalist shares responsibility for the information transmitted and is thus accountable not only to those controlling the media but ultimately to the public at large, including various social interests. The journalist's social responsibility requires that he or she will act under all circumstances in conformity with a personal ethical consciousness.

Principle IV
THE JOURNALIST'S PROFESSIONAL INTEGRITY

The social role of the journalist demands that the profession maintain high standards of integrity, including the journalist's right to refrain from working against his or her conviction or from disclosing sources of information as well as the right to participate in the decision-making of the medium in which he or she is employed. The integrity of the profession does not permit the journalist to accept any form of bribe or the promotion of any private interest contrary to the general welfare. Likewise it belongs to professional ethics to respect intellectual property and, in particular, to refrain from plagiarism.

Principle V
PUBLIC ACCESS AND PARTICIPATION

The nature of the profession demands that the journalist promote access by the public to information and participation of the public in the media, including the right of correction or rectification and the right of reply.

Principle VI
RESPECT FOR PRIVACY AND HUMAN DIGNITY

An integral part of the professional standards of the journalist is respect for the right of the individual to privacy and human dignity, in conformity with provisions of international and national law concerning protection of the rights and the reputation of others, prohibiting libel, calumny, slander and defamation.

Principle VII
RESPECT FOR PUBLIC INTEREST

The professional standards of the journalist prescribe due respect for the national community, its democratic institutions and public morals.

Principle VIII
**RESPECT FOR UNIVERSAL VALUES
AND DIVERSITY OF CULTURES**

A true journalist stands for the universal values of humanism, above all peace, democracy, human rights, social progress and national liberation, while respecting the distinctive character, value and dignity of each culture, as well as the right of each people freely to choose and develop its political, social, economic and cultural systems. Thus the journalist participates actively in the social transformation towards democratic betterment of society and contributes through dialogue to a climate of confidence in international relations conducive to peace and justice everywhere, to détente, disarmament and national development. It belongs to the ethics of the profession that the journalist be aware of relevant provisions contained in international conventions, declarations and resolutions.

Principle IX
**ELIMINATION OF WAR AND OTHER GREAT EVILS
CONFRONTING HUMANITY**

The ethical commitment to the universal values of humanism calls for the journalist to abstain from any justification for, or incitement to, wars of aggression and the arms race, especially in nuclear weapons, and all other forms of violence, hatred or discrimination, especially racialism and apartheid, oppression by tyrannic regimes, colonialism, and neocolonialism, as well as other great evils which afflict humanity, such as poverty, malnutrition and disease. By so doing, the journalist can help eliminate ignorance and misunderstanding among peoples, make nationals of a country sensitive to the needs and desires of others, ensure the respect for the rights and dignity of all nations, all peoples and all individuals without distinction of race, sex, language, nationality, religion or philosophical conviction.

Principle X
**PROMOTION OF A NEW WORLD INFORMATION
AND COMMUNICATION ORDER**

The journalist operates in the contemporary world within the framework of a movement towards new international relations in general and a new information order in particular. This new order, understood as an integral part of the New International Economic Order, is aimed at the decolonization and democratization of the field of information and communication, both nationally and internationally, on the basis of peaceful coexistence among peoples and with full respect for their cultural identity. The journalist has a special obligation to promote the process of democratization of international relations in the field of information, in particular by safeguarding and fostering peaceful and friendly relations among States and peoples.

The International Principles of Professional Ethics in Journalism were prepared by several consultative meetings of international and regional organizations of journalists between 1978 and 1983. The following organizations participated: International Organization of Journalists (IOJ), International Federation of Journalists (IFJ), International Catholic Union of the Press (UCIP), Latin American Federation of Journalists (FELAJ), Latin-American Federation of Press Workers (FELATRAP), Federation of Arab Journalists (FAJ), Union of African Journalists (UAJ) and Confederation of Asean Journalists (CAJ). The International Federation of Journalists did not participate in the conclusive meeting of this process in Paris, November 1983, which agreed the document reproduced above.

Principdeklaration om journalistisk sed

Antagen av Internationella Journalistfederationen i april 1954

"Denna internationella deklaration förklaras härmed vara ett yrkets rättesnöre för journalister, vars uppgift är att införskaffa, sprida och kommentera nyheter och informationer eller att rapportera det som hänt.

- 1) Respekt för sanningen och för allmänhetens rätt att få veta sanningen är journalistens främsta regel.
- 2) Under utövande av sitt yrke skall han i första hand hålla fast vid två principer: sin frihet att på ett ärligt sätt samla och publicera nyheter samt sin rätt att inom anständighetens gränser kommentera och kritisera.
- 3) Journalisten låter grunden för det han skriver enbart vara fakta vars ursprung han känner. Han förtiger inte väsentliga upplysningar och förfalskar eller förvränger inte heller skriftligt källmaterial.
- 4) Han tillämpar endast ärliga metoder för att skaffa sig nyheter, bilder och skriftligt material.
- 5) Skulle de upplysningar som publiceras vara felaktiga eller ofullständiga på ett sätt som skadar någon gör han sitt yttersta för att rätta till detta.
- 6) Han iakttar yrkesmässig diskretion beträffande källan till upplysningar han fått i förtroende.
- 7) Som grova försyndelser i yrket betraktar han:
att plagiera,
att förtala, ärekränka eller framföra ogrundade anklagelser,
att i vad form det vara må acceptera mutor för att publicera eller underlåta att publicera vissa fakta.
- 8) Den som vill vara värd titeln journalist ser det som sin självklara plikt att noggrant iaktta dessa regler. I yrkesfrågor godtager journalisten endast sina kollegers domsrätt, i den mån hans lands lagar inte stadgar annorlunda. Han tillåter inte regeringar eller andra att blanda sig i yrkesfrågor."

(Journalisten nr 12, 1965)

Svenska Journalistförbundets yrkeskodex

Antagen av SJF-kongressen 1968

"Svenska Journalistförbundet (SJF) vill med denna yrkeskodex ge sina medlemmar vägledning i arbetet på fältet och på redaktionerna när problem uppstår som endast ofullständigt eller inte alls behandlas i gällande kollektivavtal, i PK:s publiceringsregler eller i TU:s uttalande om textreklam. PK-reglerna, som SJF ställer sig bakom, utgår främst från de krav som ur pressetisk synpunkt kan ställas på det tryckta ordet. SJF vänder sig med sin yrkeskodex direkt till den enskilde journalisten i hans arbete.

SJF ifrågasätter inte de ansvariga utgivarnas beslutanderätt i publiceringsfrågor eller redaktionsledningarnas självklara arbetsledande funktion. Det är emellertid SJF:s övertygelse att varje journalist måste ta sin del av ansvaret för att sunda publicistiska principer upprätthålles och på så sätt hävda kårens anseende. Det senare bestäms inte bara av vad som trycks i tidningarna eller framförs i radio och TV utan också i väsentlig grad av journalisternas uppträdande och av hur det journalistiska arbetet bedrivs.

SJF hävdar att massmedierna med kraft och oräddhet skall utöva sina samhällsbevakande funktioner. Detta skall dock ske inom de gränser som bestäms av ett allmänintresse, vilket inte får förväxlas med nyfikenhet som kränker privatlivets helgd.

SJF:s kodex är inte bara en regelsamling - den är också avsedd att stimulera en kontinuerlig debatt inom journalistkåren i arbetsetiska frågor. Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla situationer som en journalist kan möta i sitt arbetet. De gäller för förbundets alla medlemmar, alltså i tillämpliga delar även för journalister vid radio och TV.

Det tillkommer varje medlem i SJF att verka för att denna kodex respekteras. SJF:s styrelse har att tillse att reglerna efterlevs.

1. Journalistens integritet

a) Åtag Dig inte uppdrag utanför tjänsten vilka kan misstänkliggöra Din ställning som fri och självständig journalist.

b) Använd inte Din ställning som journalist till att utöva påtryckning eller till att skaffa Dig privata förmåner.

c) Acceptera inte utan redaktionsledningens tillstånd inbjudningar till resor, fester och dylikt som Du får till följd av Din anställning.

2. Textreklam

Hänvisa till textreklamreglerna om Du anmodas omnämna evenemang, varor, tjänster eller personer av andra motiv än rent journalistiska.

3. Förödmjukande uppdrag

a) Beakta journalistavtalets bestämmelse om förödmjukande uppdrag. Enligt avtalet får medarbetare ej åläggas att utföra sådana uppdrag eller skriva mot sin övertygelse.

Förödmjukande uppdrag är bland andra sådana som uppenbart strider mot andan i journalistavtalet, i SJF:s kodex, PK-reglerna eller textreklamreglerna.

b) Ta inte emot journalistiska uppdrag av personer utanför Din redaktionsledning, exempelvis av annonsavdelning.

4. Anskaffning av material

a) Försök tillmötesgå rimliga önskemål från den Du intervjuar om att få kontrollera de uttalanden Du återger. Håll löfte om manusgranskning, ifall sådant givits.

b) Visa särskild hänsyn mot ovana intervjuobjekt.

c) Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag samt vid anskaffning och publicering av bilder, särskilt i samband med olyckor och brott.

5. Nyhetskällor

a) Kontrollera uppgift som Du tänker använda, även om den redan offentliggjorts.

b) Redovisa i kontroversiella frågor de olika, rimliga versioner som kan finnas.

c) Ge inte efter för påtryckningar att hindra och inskränka berättigad publicitet.

d) Medverka till att begäran om rättelse eller genmäle utan dröjsmål når redaktionsledningen.

e) Iaktta upphovsrätten, om Du använder andras material. Var generös med källangivelser.

6. Publiceringsförbehåll

a: Ge inga löften om publiceringsförbehåll utan redaktionsledningens godkännande.

b: Medverka till att överenskomna publiceringstider respekteras.

KOMMENTAR TILL SJF:S YRKESKODEX

Reglerna i SJF:s yrkeskodex är kortfattade och måste vara det om de skall göra tjänst som minnesregler. De kan då inte rymma förklaringar och exemplifieringar som kan ge svar på eventuella frågor om tolkningen. Nedanstående kommentarer avser att ge besked på några punkter, där osäkerhet om tolkningen kan uppstå.

1. Journalistens integritet

a) Åtag Dig inte uppdrag...

Regeln avser sådana uppdrag - honorerade eller inte - för ett företag, en organisation, en utställning eller liknande, som innebär ett åtagande att göra reklam, "skriva positivt" och/eller avstå från att offentligen framföra kritik. Kommunala uppdrag eller medlemskap i politiska eller ideella organisationer kan medföra konflikt mellan två lojaliteter. Exempelvis får det anses olämpligt att referera fullmäktigesammanträden om man själv tillhör fullmäktige.

2. Textreklam

Bedömningen av vad som är en nyhet värd att publicera och vad som inte är det kan vara mycket skiftande, men ett oeftergivligt krav på en journalistisk bedömning är, att den bygger på en kritisk granskning och att den leder till en redovisning också av negativa sidor hos den företeelse (vara) som skall skildras. Regelns hänvisning till TU:s textreklamregler avser att påminna om, var ett visst stöd kan sökas, när det gäller att möta krav som strider mot yrkesetik.

3. Förödmjukande uppdrag

a) Beakta journalistavtalets...

Det har framhållits som en brist, att journalistavtalets stadgande om förödmjukande uppdrag inte preciserar vad som är att anse som förödmjukande. Det torde dock vara omöjligt att åstadkomma en komplett katalog över sådana uppdrag, och SJF:s kodex hänvisar endast till gällande avtal och regler. Det kan förutses, att här kan uppstå tolkningstvister, men sådana bör i de flesta fall kunna lösas inom redaktionen eller genom lokal förhandling. Går inte det, får frågan föras till förbundsstyrelsen och eventuellt till central förhandling med arbetsdomstolen som sist instans.

b) Ta inte emot...

Regeln innebär inte en uppmaning att avvisa uppslag som kan komma från annonsavdelning eller andra utanför redaktionen. Den är en påminnelse om att sådana uppslag skall hänvisas till redaktionsledningen. Det har konstaterats att en sådan ordning innte överallt anses självklar. Regeln vill ge journalisten ökade möjligheter att avböja uppdrag från utomstående.

4. Anskaffning av material

a) Försök tillmötesgå...

Regeln avser sådana fall, när det för den intervjuade - och för intervjuaren - kan vara särskilt viktigt, att det som säges återges så korrekt som möjligt. Den talar om rimliga önskemål, och därmed är det sagt, att det är redaktionen som i sitat hand äger att bedöma när ett önskemål skall tillmötesgå eller avvisas.

b) Visa särskild hänsyn...

En hård intervjustil med snabba frågor har blivit allt vanligare och kan vara korrekt, när det gäller politiker och andra med vana att yttra sig offentligt. För den som har ringa eller ingen vana kan en sådan intervju innebära ett övergrepp.

c) Visa hänsyn...

Regeln påminner om skyldigheten att visa mänskliga hänsyn, men den vill också öka möjligheten för journalisten att slippa uppdrag, som inte kan utföras utana att människor såras eller kränkes.

5. Nyhetskällor

b) Redovisa...

Regeln talar om rimliga versioner. Vilka som är rimliga måste i sista hand avgöras av redaktionen.

c) Iaktta upphovsrätten...

Sakuppgifter är inte skyddade av lagen om upphovsrätt, men bakom en publicerad sakuppgift kan ligga ett omfattande och kvalificerat arbete, och hämtar man en sådan uppgift ur andras material, bör man tala om var man hämtat den.

6. Publiceringsförbehåll

a) Ge inga löften...

En betrodd medarbetare kan naturligtvis få generellt tillstånd att ge sådana löften.

Till sist en påminnelse om vad som säges i ingressen till SJF:s kodex: Reglerna gör inte anspråk på att täcka alla de situationer som en journalist kan möta i sitt arbete.

(Svenska Journalistförbundets yrkeskodex, Stockholm 1968)

DELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION
GÖTEBORGS UNIVERSITET

PUBLIKATIONER FRÅN AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION

Vid Avdelningen för Masskommunikation publiceras tre serier av avhandlingar och rapporter:

Göteborgsstudier i masskommunikation
Rapporter från Avdelningen för masskommunikation
Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation

Serien 'Göteborgsstudier i masskommunikation' säljes genom bokhandeln.

De två serierna 'Rapporter från Avdelningen för masskommunikation' och 'Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation' säljes genom avdelningens försorg. Beställning kan ske på talong som återfinnes efter publikationsförteckningen.

Redaktör för de tre serierna är tf professor Lennart Weibull. Hittills utkomna publikationer förtecknas nedan.

I. Göteborgsstudier i masskommunikation

1. Lennart Weibull (1983) Tidningsläsning i Sverige. Stockholm: Liber.

II. Rapporter från Avdelningen för masskommunikation

1. Lennart Weibull (1984) Dagspress och etermedier i Sverige 1979-1983. (slut)
2. Jan Strid och Lennart Weibull (1984) Läsvanor och Läsintressen 1979-1983. (slut)
3. Ingela Strid och Lennart Weibull (1984) Annonsbladsläsning i Sverige.
Pris: 35 kr.
4. Ronny Severinsson (1985) Publiken möter kabel-TV.
Pris: 35 kr. (slut)
5. Lennart Weibull (1985) Närradiolyssnandet i Stockholm 1984.
Pris: 35 kr. (slut)
6. Bo Reimer och Lennart Weibull (1985) Dagspress på arbetsplatsen.
Pris: 35 kr.
7. Informatörer i Sverige: Arbetsmarknad Framtidsutsikter (1986) Utdrag ur utredningen om informationsutbildning i Sverige (UHÄ-rapport 1985:13)..

8. Ingela Strid och Lennart Weibull (1986) Mediesverige 1986.
Pris: 45 kr.
9. Bo Reimer (1986) Läsaren och tidningen.
Pris: 55 kr.
10. Rutger Lindahl (1986) Nyheten om mordet på Olof Palme.
Pris: 40 kr.
11. Monika Dierf (1986) Funktioner hos kabel-TV.
Pris: 55 kr.
12. Anders Ohlsson (1986) Att svara eller inte svara - det är frågan.
Pris: 55 kr.
13. Ronny Severinsson (1987) Den nya medieframtiden - TV via satellit och kabel.
Pris: 50 kr.
14. Ingela Strid och Lennart Weibull (1988) Mediesverige 1988.
Pris: 95 kr.

III. Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation

1. Lennart Weibull (1984) TRENDER I MASSMEDIEANVÄNDNINGEN
Pris: 50 kr.
2. Bo Reimer (1985) TIDNINGSLÄSNING I SÖDRA HALLAND
Pris: 50 kr.
3. Lennart Weibull (1985) LÄSVANOR FÖR SVENSK MORNINGSPRESS
1979-1984.
Pris: 50 kr.
4. Ingela Strid, Lennart Weibull (1985) SPORT I MEDIERNA.
Pris: 30 kr.
5. Lennart Weibull (1985) MASSKOMMUNIKATIONEN I SVERIGE.
Några reflektioner om läget 1985.
Pris: 50 kr.
6. Karl Erik Rosengren, Bo Reimer (1985) INTERNALISERAD
KULTUR. Ett forskningsprogram om värden, individer och
massmedier.
Pris: 50 kr.
7. Robert Burnett, Peter Esaiasson, Bo Reimer (1985)
MILESTONES IN MASS COMMUNICATION RESEARCH: MEDIA EFFECTS.
A REVIEW ESSAY.
Pris: 50 kr.
8. Bo Reimer (1985) VALUES AND THE CHOICE OF MEASUREMENT
TECHNIQUE. The Rating and Ranking of Postmaterialism.
Pris: 50 kr.

9. Lennart Weibull (1986) PRESS, RADIO, TV OCH NYA MEDIER I JAPAN.
Pris: 50 kr.
10. NYHETSSPRIDNINGEN OM MORDET PÅ STATSMINISTER OLOF PALME.
En sammanställning av Statistiska Centralbyråns intervjuundersökning 2-4 mars 1986.
Pris: 50 kr.
11. Rune Hedberg och Lennart Weibull (1986) KASSETTIDNINGSLÄSNING PÅ GOTLAND.
Pris: 50 kr.
12. Lennart Weibull (1986) MASSMEDIERNAS FRÅKTIDA UTVECKLING.
Pris: 50 kr.
13. Ronny Severinsson (1986) TIDNINGSLÄSNING I SÖDERMANLAND.
Pris: 50 kr.
14. Maria Elliot, Bo Reimer och Lennart Weibull (1986) TIDNINGSLÄSNING I KALMAR LÄN.
Pris: 50 kr.
15. Lennart Weibull, Dagspresskollegiet (1986). LASVANDR 1986.
Pris: 50 kr.
16. Bo Reimer och Karl Erik Rosengren (1986). MAPS OF CULTURE: MACRO AND MICRO.
Pris: 50 kr.
17. Maria Elliot (1986). ALLMANHETENS SYN PÅ MASSMEDIERNAS TROVÄRDIGHET.
18. Lennart Weibull (1986) TENDENSER I SVENSK DAGSTIDNINGSLÄSNING.
Pris: 50 kr.
19. Bo Reimer (1986) SOCIAL SPACE AND THE STRUCTURING OF COMMUNICATION PROCESSES.
Pris: 50 kr.
20. Lennart Weibull och Ronny Severinsson (1987) ACTIONS AND REACTIONS - THE NORDIC COUNTRIES IN AGE OF SATELLITE BROADCASTING.
Pris: 50 kr.
21. Lennart Weibull (1987) MASSMEDIERNAS RÄCKVIDD 1985/86.
Pris: 50 kr.
22. Ronny Severinsson (1987) DAGSPRESSUTVECKLINGEN I VÄSTERGÖTLAND 1950-1985.
Pris: 50 kr.
23. Keith Roe (1987) THE SWEDISH MORAL PANIC OVER VIDEO 1980-84.
Pris: 50 kr.

24. Bo Reimer (1987) DAGENS NYHETER I VÄSTRA SVERIGE.
Pris: 50 kr.
25. Ann-Marie Hellerström (1987) LOKAL-TV- ETT REELLT ALTERNATIV
TILL SATELLIT-TV.
Pris: 50 kr.
26. Ronny Severinsson (1987) SKARABORGS-PRESSENS INNEHÅLL
1950-1985.
Pris: 50 kr.
27. Ronny Severinsson (1987) TIDNINGSLÄSNING I ESSUNGA,
GÖTENE OCH VARA.
Pris: 50 kr.
28. Karin Björkqvist (1988) TIDNINGSLÄSNING I GASTRIKLAND
- presentation av en läsarundersökning.
Pris: 50 kr.
29. Bo Reimer (1988) READING POSTMATERIALISM
Pris: 50 kr.
30. Lennart Weibull (1988) PUBLICISTISK SED. Ett forsknings-
program om ett regelsystem och dess betydelse för svensk
journalistik.
Pris: 50 kr.
31. Magnus Anshelm och Lennart Weibull (1988) LASVANESTUDIEN
1986. Huvudresultat och metodjämförelse.
Pris: 50 kr.
32. Magnus Anshelm (1988) SVERIGE - NU - SOM 86 - en jämförelse
av två undersökningar.
Pris: 50 kr.
33. Rutger Lindahl och Lennart Weibull (1988) PALME I AMERI-
KANSKA ÖGON. En studie av den amerikanska pressens behandling
av nyheten om mordet på statsminister Olof Palme 1986.
Pris: 50 kr.
34. Magnus Anshelm (1988) MASSMEDIERNAS RÄCKVIDD 1986/87 - en
analys av Mediebarometern.
Pris: 50 kr.
35. Ingela Strid (1988) SVENSKA FOLKETS INTRESSEN 1973-1982
En sekundärbearbetning av Testologens mätningar av
intressen.
Pris: 50 kr.
36. Anders Ohlsson och Keith Roe (1988) MÅTT PÅ MÄTNING - En
förundersökning av fördelningsegenskaper och stabilitet
hos linje- och kategori-baserade mått.
Pris: 50 kr.
37. Britt Börjesson (1988) BROTT OCH PUBLICITET
Kriminaljournalistik och pressetik under 1900-talet.

38. Lennart Weibull (1988) RAPPORT FRÅN EN KONTAKTRESA TILL URUGUAY 10-22 april 1988, under 1900-talet.
Pris: 50 kr.
39. Gunilla Jarlbro (1988) EN KVALITATIV STUDIE AV HUR MÄNNISKOR UPPLEVER TIDNINGSSINNEHÅLL.
Pris: 50 kr.
40. Monica Löfgren (1988) KABEL-TV I GÖTEBORG.
Pris: 50 kr.
41. Lennart Weibull (1988) LOKAL-TV VIA KABEL
Synen på en ny kanal bland andra medier.
Pris: 50 kr.
42. Karin Björkqvist (1988) TIDNINGSLÄSNING I VARMLAND
Presentation av en läsarundersökning från våren 1977.
Pris: 50 kr.
43. Keith Roe (1988) ADOLESCENTS' WORD USE: HOW AND WHY
Pris: 50 kr.
44. Monika Djerf (1989) FINNS DET FUNKTIONSDIMENSIONER I MEDIANVÄNDNINGEN? - En faktoranalys.
Pris: 50 kr.
45. Karin Björkqvist (1989) DET POLITISKA TIDNINGSVÄRDET
Pris: 50 kr.
46. Magnus Anshelm och Jan Strid (1989) LASVÄNDE OCH LASINTRESSEN
Pris: 50 kr.
47. Monika Djerf (1989) MASSMEDIER OCH BESLUTSFATTARE: EN LITTERATURSTUDIE
Pris: 50 kr.
48. Britt Börjesson (1989) PRESSENS SJÄLVSÄNERING
Ett regelsystems framväxt
Pris: 50 kr.

Till
Avdelningen för masskommunikation
Göteborgs universitet
Box 504B
402 21 GÖTEBORG

Undertecknad beställer härmed följande skrifter från
Avdelningen för masskommunikation:
Rapporter från Avdelningen: nr

.....

Arbetsrapporter från Avdelningen: nr

.....

NAMN:.....

ADRESS:.....

.....

OR
OR
OR